

Halil bin İsmâil bin Şeyh Bedrüddîn Mahmûd

**SIMAVNA KADISIOĞLU
ŞEYH BEDREDDİN
MANÂKIBİ**

Yayınlayanlar :

Abdûlbâki Gölpinarlı — İsmet Sungurbey

ETİ YAYINEVİ

1967

Ö N S Ö Z

Sayın Üstâd Abdülbâki Gölpınarlı'nın geçen yıl Eti Yayınevi'nce yayınlanan «Sınavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin» adlı büyük eserinin önsözünde, Bedreddin'in torunu tarafından yazılmış ve ancak son zamanlarda ele geçirilebilmiş olup Bedreddin'in eşsiz hayat hikâyesini büyük bir canlılıkla anlatan «Manâkıb» ının tek yazma nüshasının serüvenini anlatmış, büyük önem ve değerini belirtmeğe çalışmış ve şu müjdeyi vermiştim:

«Bedreddin'le meşgul olduğumu, Manâkıbnâme'sini yeni harflerle aynen yayınlamak istediğimi, bu konuda İstanbul Üniversitesi Kütübhânesi Müdürü azîz dostumuz Nûreddin Kalkandelen'in değerli yardımlarından da yararlanmış bulunduğumu kendilerine söylemekliğim üzerine, sayın üstâd Abdülbâki Gölpınarlı, şarkıyyat ve türkiyyattaki en yüksek otoriteleriyle Manâkıbnâme'nin en doğru yolda okunuşunu tesbît ettirmek lûtfunda bulunmuşlardır ki bu eser, başlı başına bir cild olarak yayınlanacaktır.»

Ne mutlu ki, artık Bedreddin'in «Manâkıb» ı da yayınlanmış bulunuyor.

Sayın üstâd Abdülbâki Gölpınarlı, yukarda adı geçen büyük eserinde, s. 101/119 da «Manâkıb» ı gerek dil, gerekse öz bakımından büyük bir yetkinlikle incelemiş, « (...) bu kitap, bize Bedreddin'in ahvâli husûsunda pek mü-kemmel bilgi vermekte, hattâ bâzı rivâyetleri düzeltmektedir. Bu bakımdan, «Manâkıb», târîhî bir kaynak mâhiy-

yeti taşımaktadır» diyerek değerini belirtmiş, ayrıca özeti de vermişlerdir.

Şimdi yayınlanan bu kitapta da, «Manâkıb» ın bitiminden sonra, «Açıklamalar» bölümünde, geçen yüzyılda Mora'dan Serez'e göç eden ve Bedreddin Tekkesinde bulunan Vehbî'nin, son yüzyıllaradek Bedreddin geleneğinin sürdürdüğünü gösteren, heceyle ve dörtlüklerle yazılmış,

«Şeyhim Sultan Bedreddin Hû»

mütekerrir mısra'lı pek güzel bir şiirini eklemiş, «Manâkıb» da geçen âyet ve hadisleri, din, tasavvuf ve örfe âid terimleri, atasözleri ve örf mecazlarını açıklamış, bir de türkçe ve türkçelemiş kelimeler sözlüğü düzenlemişlerdir. Ayrıca, «Manâkıb» ın başlangıcının, Bedreddin'in eserlerinin ve savunmasının bulunduğu yapraklarının tıpkı-basımı da örnek olarak konulmuştur.

Pek lütfkâr yardımlarıyla «Manâkıb» ın bu yetkinlikte çıkarılmasını sağlayan sayın üstâd Abdülbâki Gölpınarlı'ya en derin şükranlarımı sunar, İstanbul Üniversitesi Kütüphânesi'nin değerli müdürü sayın Nûreddin Kalkandelen'e teşekkürü borç bilir, sayın üstâdın yukarda anılan büyük eseri gibi bu kitabın da başından sonunadek basımevi provalarını bana okuyarak düzeltmeleri yapmamı mümkün kılan azîz ve fedâkâr kardeşim, değerli meslekdaşım Dr. Necî (Sungurbey) Giritlioğlu'na da candan teşekkür ederim.

İstanbul, 19 Ocak 1967

Prof. Dr. İsmet SUNGURBEY

1. b HÂZÂ MANÂKIBU ŞEYH BEDRÜDDÎN İBNİ KAADIY İSRÂÎL

Bismillâhir rahmânir rahîm

Elhamdülillâhi Rabbil âlemîn vassalâtu vassalâmu alâ hayri halkıhi Muhammedin ve âlihi ecmaîn. Va ba'de ey-yuhel ihvâni hafızanallâhu va iyyakum min nekebâtüd dehri va camî'ul âfâti val âhât ilâ yavmil haşri val ecsâd. Ey dostân-ı pursafâ va ey müridân-ı purvafâ sallamaku-humullâhu fiddârayn bi hurmati sayyidus sakalayn sayyima bi Abîbakrin va Umara va Usmân va alallazînehum hulafâil hakkı akıbiul ceddil Hasani val Husayn rıdvânullâhi taâlâ alayhim acmaîn. **Bilünüz kim** erbâb-ı tarıykât kendü tarıykın ve silsilesinden gelen meşâyih-i kibârun evsâf-ı cemîlesini zikridegelmişlerdür. Biz dahı kutbüs sâlikîn ve reisül âlimîn vel âmilîn Hazret-i mevlânâ Şeyh Bedrüd-dîn'ün evsâf-ı cemîlesini zikritmeklik ve ecdâdınun dahı ahvâlini alâ sebîlil icmâl bitarıykıl hasebi ven neseb zikri lâzımgelmegin işbu kitâbı itdük nazm; tâ fenâ milkinde Şeyhün ser-güzeşti bu bir nazmıla beyân olunsa gerekdür inşâallâhu taâlâ. **Ba'd**

2. a Evvel Allah adıyla ibtidâ
Oldı nazma Hak'dan ola ihtidâ
Âhır Allah adıyla intihâ
Bula bâ avn-i ilâhî müntehâ

Zâhir ol hayy ü kadîm ü lâyetmût
Bâtın ol her lahza virür cânâ kut
İşid imdi iy sirîşte z'âb u gil
Ender âteş bâ hevâ efruchte-dil
Bu cihânun ser-güzeştin naklidem
Ömrünün bağına irmedin adem
Tâ ola kalbün sülûk-i Şeyhe râm
Şeyhveş sen de olasın zinde-nâm
Sevbüni kıldan abâlar eyle sen
Ya'ni ir mürşide iy hulkı hasen
Câm-ı vahdetden nasîbün ola ger
Sana dü kevnün hicâbından ne dar
Hallolısar müşkilâtun her nefes
Kadrini bil kılma zâyi' her nefes
10 Hâli olma zikr-i Hak'dan iy ahî
Zikrola kim olmayasın berzahî
Dilde zikrullah olıcak bî güman
Açılur sırrına seyr-i lâmekân
Zillet-i dünyâdan olursun halâs
Hak ider halk içre seni fahr-i nâs
Rehber olısardurur rûh-ı Rasûl
Tâ cenâb-ı izzet olısar vusûl
Zâhid ol iy ümmet-i hayrî'l - beşer
Zühd olan gönülde olmaz şûr ü şer
Sen de bir nâmıla âlemde müdâm
Yâd olasın hayrıla beyne'l-enâm
Şehriyâr-ı ısk olıgör hemçü pîr
Sicn-i dünyâ içre hâ olma esîr
Sıdkıla gel gir taryıka iy cüvân
Dahı hem şer'i tutub ol pehlevan
Dâil olma Hak yolunda iy ahı
Tâ olasın evliyâdan sen dahı

Tâlib isen ger bisât-ı kurbe sen
İrişügör bir veliyyullâha sen
2. b 20 Zâlimün linefsihî buyurdu Hak
Olma zâlim nefsüne iy merd-i Hak
Ameliün ayna ıyân idüb duruş
İçerüden içerüdedürür iş
Gayr-ı Hak kalbüne bulmasın zafer
Tâatıla hazrete eyle sefer
Fıkıh u tefsîr ü hadîsün magzını
Anlayub esrâriyıla ol gani
Kulısan kullukta zinhâr olma dîn
Gönderiser Hak sana yirde numûn
Gelicek insân-ı kâmil yanına
Hidmet it bir rûz u şeb dîvânına
Lahde irinçe eyâ pîr ü cüvân
Lahzaten taâtiden olman râyegân
Mustafâ şer'in tutarsan iy hakîm
Keşfolur sana sırat-ı müstakıym
Nûr-ı tâatla vücûdun nûr olur
Hak tecellîsine cismün Tûr olur
Vâridâtun Hak'dan irer bî güman
Sunulur gönlüne ma'nî her zeman
30 Himmetün ankasın açar bâl ü per
Lâmekân seyrine iy âlî-güher
Lâyık olursun şuhûd-ı izzete
Garka varursun o bahr-ı vahdete
Yâ ilâhî inceden ince taryık
Güm-reh olan abdüne sen ol rafıyk
Aç gözün tâ hiss-i Cibrîl-i vücûd
Can göziyle seni kılasun şuhûd
Bahre irsün hiss-i Mîkâil-i dil
Çeşm-i giryânım akıtsun hemçü Nîl

Tâ ki sûrın hiss-i İsrâfil ura
Mürdedil zinde olub sana ire
Semme vechullâha irsün bu gönül
Hiss-i Azrâil irsün âb ü gil
Can içinde söyledük birkaç kelâm
Hakk'a âşık olana olsun selâm

3. a

**Başlayalum söze (biz) iy merd-i Hak
Naklidelüm yâda gelsün mâsebak**

40 Zikrolunsun Şeyhün ahvâli kamu
Her ne vâkı' oldıyısı iy amu
Aslı kimlerdür ne yirden kopdılar
Kanda togub kancaru naklitdiler
Kanda gelübdür vücûda Bedr-i tâm
Ya'ni Şeyh Mahmûd kabûl-i hâs u âm
Hıfz-ı Kur'ân kimden itmişdür şehâ
Niçe sa'yitdi atası yâ sehâ
Nitesi gitdi diyâr-ı gurbete
Niçe irişdi Mısırdı rağbete
Kimler ile ilmi tahsîl eyledi
Hem dahı kimden ulum ahzêyledi
Hâce idüb oğluna Sultân-ı Mısır
Niçe şöret virdi ana ol asır
Şeyhülislâmdan niçe izn aldı ol
Eyledi tahrîr fûru' u hem usûl
Niçesi cezbe dokundı zâtına
Görünüb Seyyid Huseyn mir'âtına
Pes niçe iki cihândan el yudı
Niçe nefsün cehdile bütün sıdı
Ne sebep oldu kitâbın cümle o
Cem'idüben Nîl'e dökdi iy ulu

50 Sebebi buyıdı kim yârenleri
Kendüden uzlet ide iy din eri
Didi bana ilm-i zâhir pes yeter
Hıfzidersem bu kitâbları eğer
Girü akrânım iderler mekr ü âl
Açmazam ma'suk iline perr ü bâl
Tutdı bir hammâl hemandem Bedr-i din
Âb-ı Nîl'in cerfine oldu yakın
Bir harîme girüb ol meczûb-ı Rab
Cümle kitâbını Nîl'e dökdi hep
Kalmadı illâ beş on (dâne) kitâb
Tutdılar garkeylemedi cûy-ı âb
Âhırı noldı sebeb Şeyh Hazreti
Çıkdı Mısır'dan buluban rif'ati
Gelüben irişti Rûm eyvânına
Kaadı - asker oldu hem Sultânına
Şeyh iken kurtulmayub beglerden ol
Âhır irdi vartaya bî cürm ol
Dinlenüz bir-bir beyân idem size
Cümle ahvâli ıyân idem size
60 Hiç dakıyka komayuban naklidem
Evvelin hem âhırın sana bu dem
Ol zemân idi ki begler iy cüvan
Rûz u şeb kâfire olurdu revan
Fethiderlerdi kıla' u şeh ü kent
İçlerinde varıdı bir şah bülend
Gazilerden idi ol pîr-i azîz
Dirleridi nâm ana Abdülazîz
Her kaçan feth olsadı dârü'l-gazâ
Fîsebilillah iderdi ol gazâ
Önine düşerler idi gaziler
Konsa tolardı ovalar yazılar

Hog yümün dutmuşlarıdı ol zeman
 Onsuz aşmazlarıdı sehâdegân
 Her gazâda bile olsaydı ol
 Cümleye nusratla Hak açardı yol
 Sınamışlardı anı kerrât ile
 Bir yere cem'olsa ol sâdât ile
 Bir sözi söylerdi ol günde ıyân
 İrtesi vâkı' olurdu ol heman
 70 Pîre hidmet itmiş idi ol emîr
 Şâhlar hâlerinden olmuşdı habîr
 İhtiyâr itmiş idi fakr u fenâ
 Âna vird olmuşdı hamd ü senâ
 Hazret-i Mevlânâ'ya irmişdi ol
 İşiginde nice yıl olmuşdı kul
 Anı severdi Celâlüddîn-i Rûm
 Götirülübdi aradan resmî rüsûm
 Harem-i hâsına olmuşdı emîn
 Hidmetin iderdi rûz u şeb hemîn
 Munla dünyadan gidicek kaldı ol
 Oldı Hüsâm Çelebi'ye sonra kul
 Ol ziyâü'l-Hak Hüsâmüddîn-i Rûm
 Şem'dânında dikülüb oldı mûm
 4. a Ceddi anun Bağdad ilind'iy saîd
 Oldı Cengiz Hân ilinde şehîd
 Fetret oldı ol arada key azîm
 Cümle Rûm'a nâzil oldılar zi bîm
 Geldi Konya'da vücûda kendözi
 Şâh Alâüddin nesliydı özi
 80 Âl-i Selçukî'lere neslen vezîr
 Hemçü Âl-i Bermekî Abbâs Mîr
 Ammisi Şâh olduğı vaktde anun
 Kağub Abbâsî'lere gitmiş'anun

Âlim itdi Mu'tasım Billâh anı
 Şeyhülislâm eylemişdi iy gani
 Nasir-i Tûsî'yle ol dem arbede
 Eyleyen ol idi muhkem iy dede
 İbni Hâcib'le ikisi ey hümâm
 İdicek ilzâm anı beyne'l-enâm
 Kakuyub İbn-i Hülâgûy-i laîn
 İtdi anları şehîd anda hemîn
 Meyyitini Ehl-i sünnet aldılar
 Bû-Hanîfe iline kaldırdılar
 İkisinden gayri hem iy din eri
 Vardı bin mikdârı âlim key cerî
 Cümlesi maktûl olubdur bî günâh
 Oldular fenâ felâtında tebâh
 Nesl idi Sultan Alâüddîn'e bil
 Şübhe yokdur bu söze iy zinde-dil
 90 Gaziyidi fî sebîlillâh ol
 Câhid idi nefsile lillâh ol
 Mezheb olmuşdı ana savm u salât
 Âdet olmuşdı ana çekmek sımât
 Geçmişdi yüz yaşından ol azîz
 Kim bilirsüz nâmını Abdülazîz
 Yidi kimse idi bunlar iy cüvan
 Heft-encümveş yire tâbân olan
 Varıdı iki karındaşı dahı
 Kendüye mûnisler idi iy ahı
 Biri Abdülmü'min idi key cerî
 Biri Fâzıl Big yigitler serveri
 Varıdı kızkardeşinin oğlu hem
 Adı İlyâs idi anın iy dedem
 Kimse dülbend geymezidi ol zeman
 Toğrı börkler geyer idi her cüvan

Ak amâme sarunur ol gördiler
Lakabın Dülbendlü İlyâs virdiler
Bir de oğlu varıdı sâhibkemâl
Kimse andan görmemişdi mekr ü âl
100 Hacı İlbige vü hem Gazi Ece
Kim bular da akrabadır iy hace
Liyk nesli Âl-i Selgukî degül
Gürgen tohmudürürler eble bil
Kızkarındaşı kızındandır bular
Nesebi gayrıdan oldısa ne var
Oldılar bunlar dahı nısf-ı neseb
Cânibeyn ise ne gam kılmaz haseb
Ataları bunların Hâşim ki var
Keffe lâyıq kimselerdür nâmdâr
Ol ki kendü oğlu İsrâîl-i şâb
Olmuşıdı ilm ile âlî-cenâb
Buyruğun tutardı Allahun tamâm
Hükm-i şer'a olmuşıdı kalbi râm
Dirler idi ana İsrâîl-i vakt
Cenge olduğıçün Azrâîl-i vakt
İki ata sırrı hem iy din eri
Oğul oğlında zuhûr itdi giri
Seb'a-i seyyâre gibi pes bular
Bu cihâna togıban tolundılar
110 Cümlesin zikritdük iy ciğer ü can
Gûş tut anı da idelüm beyan

Sultan Süleymân Rûm iline geçdügin beyan kılur

Dinle imdi nice fursat virdi Hak
Rûm iline geçmegi iy merd-i Hak
Şeh Süleymân ile buyıdı ahir
Cem'olub tedbire yoğurdı hamir

5. a

Nice fursat virdi dinle ol İlâh
Geçmeğe Rûm iline ey merd-i Lâh
Geldiler deryâ katına ol zemân
Geçdiler deryâyı ol demde heman
Kasdları buyıdı İslâm leşkerin
Geçürüb köyler ideler yer yerin
Rûm ili İslâmıla ma'mûr ola
Âyin-i küffâr aradan dūr ola
Şeh Süleyman düş görür pes bu gice
Cümle asker bir arada iy hace
Dikdiler önine bir kâfûri mûm
Şu'lesinden görünür aksâ-yı Rûm
Hoş menâreler yapılmış ol zeman
Okunur savt-ı bülend ile ezan
120 Gördüğü vâkıayı ol gicesi
Söyledi Abdülazîz'e irtesi
Didi bir fethe işâretdür tamâm
Çün ezan okundı nasbitdün (imâm)
Himmet idinüz geçelüm cümlemüz
Din uğrına yeğdir anda ölmemüz
Şah Süleymân ile yidi kişiler
Keştî ile Rûm iline geçtiler
Gazi Ece Gazi İsrâîl biri
Gazi Abdülmü'min ol şeh-i ceri
Bir dahı varıdı Hacı İlbige
Rûm iline oldı bunlar il begi
Şeh Süleymân-ı cihân ol şâh-zâd
Gûyiyâ Keyhusrev ü yâ Keykubâd
Az zemân içinde çok itdi fütûh
Sonra atdan düşdi teslîm itdi rûh
Rûhına rahmet anun iy din eri
Bolayır'da kodılar ol serveri

Gazi Hünkâr geçdi ol şâh yirine
Memleket ahdeyledi herbirine
130 Defnoluban yapulubdı türbesi
Bolayır'dan çıkdılar pes irtesi
Malgara'ya iricek Gazi Murâd
Sofra yayıldı vu çekildi sımât
Cem' oluban anda asker iy rafıyk
Çekdi hûn-ı ni'met ol bahr-i amıyk
5. b Askerin cem' idüb ol şâh-ı cihan
Beş kişiye askerin koşdı heman
Herbiri gelüb Şehün öpdı dizin
Herbiri bir cânibi kıldı güzün
İrdi Hacı İlbıgi bir bergoza
Diler ehl-i sanemin bütün boza
Bir alaca ata binerdi ol er
Bergozun kurbında atından iner
Nıyyet idüb bir okı pertav ider
Demren-i kudret inicek gör nider
Bir alaca yılanun ortasına
Ok dokunmuş dilemez tartasına
Yılanıla cümbiş ider ok bile
Bakdı yârenlerine güle güle
140 Değmeyüb oka çağırdı kim gelün
Fethe işaretdürür görün bilün
Alaca atluya bu nusratdurur
Alaca yılanı ortadan urur
Cem' olub bir araya dirildiler
Kâfirün mağlûb idügin bildiler
Allah Allah diyüben pes ol zaman
Bergozı kâfirden aldılar heman
Dimetoka kapusını yaptı tız
Dimetoka kapusını yaptı tız

Bir nice günler seğirdim kıldılar
Dimetoka'nın yöresin aldılar
Bir köy almışlar Defülsoka adı
Sonra Türk adını Ya'kubbig kodı
Anda cem' olurlaradı rûz u şeb
Kısmet olurıdı andan gelse hep
Geldi Dimetoka'ya bir gün bular
Nâgehân kâfir buları çüsteler
Gazilerkayası dirler bir yire
Diledi Abdülazîz atın süre
150 Giricek kaya dibindeki yola
Pusıdan Abdülazîz girdi ele
Gözlerine karşı ol gazine
Kardeşini Gazi Abdülmü'min'ün
6. a Dirile şişe çevirdiler heman
Leşin atdılar suya oldı revan
İrtesi su içre anı buldılar
Götürüb karada defin kıldılar
Pederidürür anı İsrâîl'ün
Yüregi yağıdur Abdülmü'min'ün
Ba'zı dirler ammisıydı ol dahı
Anasın almışıdı bir berzahi
Liyk meşhûr söz atası didiler
Gerçi zevci ah olubdur didiler
Bu gurûrla çıkdı tâ gör atlanub
Yürüdi bergoza gaayet germ olub
Geldiler ol vaktde kal'a kurbına
Kudret-i Hak neyleyiser gör yine

Hacı İlbıgi Dimetoka'yı fethitdügin beyan kılur

Hâzır idi Hacı İsrâîl vara
Tağda olan kâfirün ırkın kıra

- 160 Gördi bunlar leşkeri akub gider
Sandı kim bunları göçmel(dür) gider
Gaziler casuslamışdı bunları
Sayd idüben cümle tutdılar diri
Gazi Mü'min Gazi İsrâîl için
Dilediler katl ideler birkaçın
Göricek bu hâleti ol dem Tekur
Didi sözüm dinle gör nitem Tekur
Kardaşıydı biri Tekurun meğer
Didi katli istemezsenüz eğer
Kal'ayı ben size teslîm eyleyem
Hem sizi ni'metleriyle toylayam
Ahd ü peymân ile Dimetoka'yı
Aluban zabtitdi Hacı İlbige
Pes Tekur giriceğiz ol dem ele
Gazi İsrâîl dahı girdi yola
Vardılar bir kal'aya üç yüz kişi
Kaçmamışdı kal'adan erkek dışı
Ardlarına girüben irişdiler
Su geçerken Yani'yle buluşdılar
170 Dökdi emvâlini evlâdını hem
Yani kızı ol alındı iy dedem
Kodılar ol kal'ada seksen kişi
Bunlara baş itdiler bir subaşı
Geldiler cümle ganâîmle giden
Bergoz anların için oldu Aden
İçlerinde Gazi İsrâîl ki var
Ol asırda âlim idi iy yâr
Taksîm itdi cümleye çoğın azın
Kendüğün alıkodı Bân'ın kızın

6. b

Matlab-ı mevlûd-ı
Şeyh Bedrüddin

- Virdi adını Melek kaazi'l-kuzât
Toğdı Mahmûd nâm oğıl melek-sıfât
Yidi yüz altmışda toğmışdı tamâm
Olmamışken Edrene Dârü's-selâm
Toğdı birkaç oğlu dahı iy dedem
Kimi âlim kopdı kimisi hadem
Taht-ı nikâhında toğdı herbiri
İtdi eylikler ana o din eri
Kavm u kabîlesi ile yüz nefer
Kâfir İslâma gelübdür iy peder
180 Hoş dutub bunları ol kaazi'l-kuzât
Çeker idi bunlara her gün sımât
Turdı kal'a Semâviyye idi
Kinsesini kendüye ev eyledi
Anda toğdı oğlu (ol) Mahmûd nâm
Anun için ol ara oldu makaam
Mezraa kıldı Semâviyye köyün
Cebe cevşenle çıkuban ol hemîn
Sürdürirdi çift tâ ahşâmadek
Çok hatarla öyle çekerdi emek
Feth olunca Edrine ol dem iy yâr
Şehre girdi gelüben ol şehriyâr
Atası ta'lîm-i Kur'ân eyledi
Ezber iderdi vü halkı toyladı
İlm okumak istedi ol taze-sen
Gûyiyâ bedr idi ol sâhib-hasen
7. a Munla Yûsuf idi ol dem key fakıyh
Andan okudı hem ol vech-i sabîh
Hıfz-ı Kur'ân eylemişdi evvelâ
İlme itmişdür şürû' ol sâniyâ
190 Şâhideyn-i hıfz-ı Kur'ân idi ol
Munla Yûsuf'dan ulûm ahz itdi ol

Gidicek dünyâdan ol pîr-i cihan
 Kimse bulmadı ide dersin revan
 Ol asırda bil kim mahdûm-zâdeye
 Kimse kaadir olmadı dersin deye
 Keadünün varıdı bir yârı cenan
 Mûnisiydi anun iy serv-i revan
 Kim Müeyyed dirler idi adına
 Bile varurlar idi üstâdına
 Şirket ile okudılar bir zaman
 Tâ olunca şânı meşhûr-ı cihan
 Oğlı dirler anı Abdülmü'min'ün
 Ammisi oğluydı İsrâîl'ün
 Şeyh'den ol müsinnidi iy meh-cebîn
 Liyk Şeyh a'lemdi andan bil yakıyn
 Atasınla hacca varmışıdı ol
 Şeyhe söylerdi ne kim görmüşdi ol
 Şam'da görmüşdi Arab fâzılları
 Fıkh u tefsîrdür hadîsdür dilleri
 200 Şeyh emred idi ol dem iy ahı
 Olmamışdı yaşı yigirmi dahı
 Atası zabt ider idi key katı
 Tâ irişmeğe avâmın nekbeti
 Yaşı yigirmiye irince tamâm
 Zûfünûn olmaklığa itdi hümâm
 İbn-i Kaadiy-asker ol sâhib-rasad
 Ya'ni Mûsâ Çelebi ol nîk-baht
 Bursa şehrinde olurdu ol cüvan
 Atasından dersin iderdi revan
 İşidirdi ol şehün evsâfını
 Dirdi kim yâ Rab sen cem' it beni
 Yüzini göster k'anunla cem' olam
 Diyü tâliblere açardı kelâm

7. b

Şeyh dahı isterdi anı görmege
 Ref' idüb zulmeti kadre irmege
 Günler igre Bursa'dan Gaazî Murâd
 Kıldı sefer Edrene ol şâh-zâd
 Şâhıla Mûsâ dahı geldi bile
 Kondılar bir evde atasıyla
 210 Ataları dûst idi (iy) din eri
 Evlerine aldı Kaadiy-askeri
 Okudılar altı ay İlm-i Kelâm
 İksi dahı oldılar bahr-ı kelâm
 İrdi yaz günü sefer oldu o dem
 Girü Bursa şehrine pes iy dedem
 Gönderigıtdi anı yâr ü refiyyk
 Yanlarınca bile ol bahr-ı amıyk
 Yolda yatdı bir gice ol iki şâh
 Atasından diledi ol bedr-i mâh
 Bursa şehrin istedi seyrân ide
 Girü dönüb şehrine gele gide
 Didi kim şimdi rızâ yoktur sana
 Sefere var nâzır ol evden yana
 Oku dersün sen müderrisden şehâ
 Ol rızâm üzre iresin Allaha
 Ahdım olsun bu seferden gelicek
 Munla Yûsuf'dan seni idem dilek
 Gönderem seni duâ-yı hayrıla
 Mûnisün yarun Müeyyed'le bile
 220 Kapluca Medresesine varasın
 Okuyub dersini anda turasın
 Bı kadar oldu rızâ ol arada
 Döndiler şehre girü pes iy dede
 Oldı (ol) demde şehrin ser-leşkeri
 Key bahâdır idi hem sözi cerf

8. a

Âlim idi kaadî itdiler anı
Her akında beş esirün birini
Aluban beglige zabt eyleye ol
Kismet eyleye ne kim varısa ol
Gaziler gün itdiler Kaazıl-kuzât
Cem' olurdu yanına cümle fetât
Çıkdi istikbâle her pîr ü cüvan
Şehre alub geldiler iy pehlevan
Çekdi ni'met halka ol âli-cenâb
Yiyüben içdiler anda şeyh ü şâb
Akşam olunca pes anda durdılar
Yiyüb içenler girü tağıldılar
Kaldı birkaç kişiler hayrî'l-havâs
Herbirisi ilmile zübde-i nâs

230 Sohbet-i hâs itdiler pes ol gice
Sohbet esnâsında ol kadri yüce
Okudı âyât-ı Kur'ân-ı mübîn
Kendü tefsîr itdi ol mîr-i güzîn
Tâlib-i ilm olan için iy gulâm
Müstemi' olanlara açdı kelâm
Ehl-i ilmi ilme tergiyb eyledi
Her nasîhat kim gerekdür söyledi
Şeyh dahı Müeyyed ile ba'dezin
Muntazırdı söze geleler hemin
Hak'dan irişdi inâyetler o dem
Şeyhe bakub oldu bessâm iy dedem

Şeyh Bedrüddîn ile Müeyyed bile destûr alub gitdüler

Dahı bunlar söze gelmedin iy can
Didi icâzet size olun revan
Duruban ikisin öpdî ikisi
Dahı anda hâzır olanlar besi

Hayr ile itdi duâ bunlara gün
Dahı anda hâzır olanlar için
Yatsı kılındı vu çalındı nefir
Gitdi evlerine her bâý u fakıyr
240 Üçü kaldı dâr içinde vesselâm
Oldı varanlara hem dârü's-selâm
Durub abdest aluban kıldı namâz
İtdi ol şeb Hakka çok dürlü niyâz
Cûybâr oldu gözi tâ subhadek
Diledi bunlara gün Hakdan dilek
8. b Çün tazarrû' eyleyüb itdi duâ
Hak Çalab kıldı duâsını revâ
İrte namâzın kılıb o din eri
Girdi ehl-i beytine Şeyh içeri
Bir yere geldi ata ana oğul
Götürüldü aradan gayri şugul
Didi hâtûna o mîr-i nîk-hu
Eyle oğlunçün duâ ey bahtlu
Vaktıdur irsün diyâr-ı gurbete
Eylesün sefer acısudan öte
Umaram allâme-i vakt ola bu
Hayrıla kılğıl duâ iy hûb-rû
İlmi tahsîl eyleyenün bil ünî
Gurbet evinde geçer ömri günü
250 İşidicek Melek ana iy ulu
Oldı lerzan dahı dutuldu kolu
Elini kaldırmağa asla mecâl
Bulmadı giryân olub dil oldu lâl
Yavıkıldı çok zaman kendözini
Girü cem' eyledi âhır özini
İtdi hayr ile duâ ol dahı pes
Oldı vâlideyn duâsı dest-res

Üç gün anda durdılar ancak heman
 Gördüler yol yarağın iki cüvan
 Ataları gönderügitdi bile
 Cümle tâlibe duâ-yı hayrıla
 Yatdılar bir karyede pes ol gice
 Bir arabî beyt okudı ol hace
 Okudı bu beyti anda ağlayu
 İşidenlerin yüregın tağlayu
 Geçdiler Gelibolı'dan çün bular
 Nice kimse dahı bile bî şümâr
 Leyse farkun beyne mawtin wal fıraak
 Kullu hayyin yamûtu ındal fıraak [1]
 260 Şehr-i Bursa'ya bular oldu yakın
 Saldılar o şehre tüccârun birin
 Hikmeti gör Mûsâ Çelebi dahı
 Taşraya seyre çıkıbdı iy ahı
 9. a Yolda tâcir Mûsâ'yı ol dem bulur
 Didi Mûsâ Çelebi kanda olur
 Didi Mûsâ Çelebi maksûd nedür
 Didi anı sormadan maksûd budur
 Nerededür göster evin bana sen
 İy yigitler mefhari hulkı hasen
 Didi göstereyin anın evini
 Söyle kimdür gönderen ana seni
 Didi Mahmûd Çelebi dirler ana
 Kaafileden gönderen andan bana
 Çıkdı şehirden bizümle ol bile
 Kasdı budur Mûsâ'yı göre gele

[1] Türkçesi :

Ölümle ayrılık arasında fark yoktur.
 Her diri olan kişi, ayrılık çağında ölür.

Şâd olub didi ki eger iy ahı
 Göstereyin seni ana ben dahı
 Tâciri alub getürdi evine
 Girdi iğeri sevine sevine
 270 Kondurub dârına ey rûh-ı revan
 Egnine geyirdi bir kaftan heman
 Sonra bildi Mûsa Çelebidür ol
 Özr idüb ayagı üzre durdı ol
 Önüne yemek getürdi (hem) anun
 Çağırub yârenlerine kim gelün
 Atlanun karşı çıkalum biz dahı
 Dâ'vetim kılun icâbet siz dahı
 Nola can üzre deyüben herbiri
 Atlanuban karşı çıkdı ileri
 İtdi istikbâl anı ol nev-cüvan
 Yolda görüncek biribirin heman
 Atdan inüben biraz yögrüşdiler
 Ol arada ikisi buluşdılar
 Girdiler şehre ikisi şâdman
 Kondurub evinde dökdi hân ü man
 Yenilüb içildi nice rûzgâr
 İlme itdiler şürû'âhır-ı kâr
 Atasından Mûsa'nın bir yıl tamâm
 Okuyub yazdı bular ey zinde-nâm
 280 Diledi bunlar girü kıla sefer
 Konya şehrine varalar iy peder
 9. b Mûsa ile ittifâk itdi bular
 Pîr-i fâniden icâzet alalar
 Üçü ittifâk idüb iy râh-bin
 Dârına girüben öpdiler elin
 Didi bunlara nedir hele dinüz
 Didi bunlar bize olsun iznünüz

Mûsâ Çelebi atasından icâzet aldugın beyân ider

Vir icâzet varalum bize hemin
Konya şehrinı görelim iy emîn
Munla Feyzullah'a da sizden selâm
İdüben bâbında olalım gulâm

Rivâyet olunur ki ilm-i nücûmda mâhir olan Feyzul-
lah'a irüşüb ilm-i nücûmu anlardan ahz itmışdür. Al uhdatu
alar râwî.

Lûtf idüb bize icâzet virünüz
Nitekim virmışdi size pîrünüz
Okuyuban yazalum andan dahı
Hoş mesâb olun arada siz dahı
Didi nola olsun icâzet size
Hayrıla idem duâ cümnenize
Varub andan okuyuban yazasız
Ders-i âlî okuman siz tâzesiz
290 Okun andan ilm-i mantık iy peder
Teftazânî tilmizidürür ol er
Olunuz siz dahı Sa'düddîn-i vakt
Çok fetih olsun olıcak derse vakt
Ne kadar kişi salâh üzre olur
Vâridâtı Hakkun ol denlî olur
Didi dirsen görünüz yol yarağın
Diyü tenbîh eyledi pîr-i Hüseyin
Hoşsafâ yümnile kıldılar sefer
Konya'ya varınca ey âlî-nazar
Ol zamanda vardılar iy merd-i râh
Hân Muhammed Konya'ya olmuşdı şâh
İrdi Feyzullah bulara ol zeman
Kondular medreseye dü nev-cüvan

10. a

Didi Feyzullah dânişmendleri
Geldi dershâneye Rûm'un cevheri
Bunların vasfın işitmişleridi
Herbiri görsek diyü söyleridi
Didi kimlerdür bular kim andınız
Didiler vasfın diyelim dinlenüz
300 Biri oğlı koca Kaadi-askerün
Biri Mahmûd Çelebi ol gevherün
Biri Edrenevî biri Bursavî
İki merdumdür bular zihni kavî
Mefhariniz olısar bunlar sizün
Gelüben eliniz öpsünler sizün
Pîr-i fâniden size geldi selâm
Olalar bâbında ikisi gulâm
Didi nola da'vet idün onları
Toğrı dershâneye gelsünler beri
Koydılar dershâne içre bunları
Dest bûs idüb oturdı her biri
İlm-i maânî okurlardı bular
Cem' olub dershâne içre girdiler
Başladı bunlar hemandem derslerin
Herbiri arz itdi anda cevherin
Ol gün anda ders okundı iy hümmâm
Arada hiç açmadı bunlar kelâm
Bildi kim içleri pür ilm ü edeb
İtmediler arada terk-i edeb
310 Didi Munla siz dahı gelün söze
Muntazırdur cümle tâlibler size
Didi bunlar nola geletüm söze
Bu mahalde çünki izn oldı bize
Söze geldi ol dem iki nev-cüvan
Nîl ü Ceyhun gibi akdılar heman

10. b

Zinde olsa İbn-i Sînâ İbkorat
 Hüsn-i ta'bîrinde olalardı mât
 Okunan dersden bular söz açdılar
 Meclis-i ilme cevâhir saçdılar
 Dinledi sözlerini Şeyh-i zarîf
 Bildi olmaz bunlara kimse harîf
 Bunlara dersin mukarrer eyledi
 Siz okun şirketle ikinüz didi
 Derse girdiler çü bunlar ol zeman
 Oldı önünde katı baht-ı geran
 İtdi tahsîn bunlara pîr-i hamûl
 İki kaftan anlara geydirdi ol
 Anda hem bir yıl okuyub yazdılar
 Ma'ni ıkdına cevâhir düzdiler
 320 Hidmetinde dahı hem bahreyn-i Rûm
 Evvel andan gördiler ilm-i nücûm
 Ol zemân içinde şeyh-i nâmdâr
 Gitdi Allah emrine iy merd-i kâr
 Ola me'vâsı anun huld-i berîn
 Kodular hüzn ile Rûm'un mefharin
 Gidicek dünyâdan ol sahib-vücûd
 Gözlerine gin cihân oldı kebûd
 Kaldı bunlar söyle ser-gerdân u hâr
 Bir yire rabt olub itmezler karâr
 Düşdiler girü diyâr-ı gurbete
 Kondular bir yirde dâr-ı firkate

Mahmûd Çelebi'den Mûsâ Çelebi ayrıldukların beyân ider

Anda ikisini takdîr-i kazâ
 Ayırub gayrı diyâr itdi rızâ

Ol gice hüznile anda yatdılar
 Giryeye vü zârî vü efgan itdiler
 İrtesi oldu eyâ rûsen-çerağ
 Birbirinden eyledi bunlar vidâ'
 Biri Semerkand'e gitdi pes o dem
 Birisi Mısır evine basdı kadem
 330 Bu arada lâzım oldı iy ahı
 Mûsâ'nun zikri vü evsâfı dahı
 Mâverâ-i Nehr'e irişdi çün ol
 Şehr-i Belh içinde biraz durdı ol
 Şol zamânı ki İbn-i Tîmûr
 Saltanat bâbından olmuşdı dūr
 Ya'ni Şahrûh Big ki Tîmûr oğludur
 Hân Ulug Big yirine oldı hân(1)
 11. a Tâlib-i ilm idi özi key katı
 Hâssa kim severdi ilm-i hey'eti
 Mûsâ'nun ışıtdı Belh'e geldügin
 Hem kemâlince o fenni bildügin
 Da'vet idüb anı (ol) Hân hazreti
 Mâverâünnehr'e gönderdi biti
 Hâsılı alub getürdiler anı
 Toğdı Hânun başına kutlu günü
 Gördi Hân anı ki âb-ı rûy-ı Rûm
 Mâverâünnehr'e akdı cûy-ı Rûm
 Geldiği günden Şehin eyvânına
 Hâce idindi vü aldı yanına
 340 Çünki hâce oldı ol Ulug Bige
 Şeyhi medhiderdi ol dâim büke
 Fazlını zikritse zikr-i hayrıla
 Hiç müsâvî dutmazıdı gayrıla
 Şeyhi görmüşdi dedesi atası
 Yol degül anmak karanu ötesi

Ol zemân içinde Şeyh de iy hümmâm
İtdi Câmî'ü'l - fusûleyn'i tamâm
Tâciri gelmişdi Mısır'a ol Hanun
Buldı nüshasın mücellidde anun
Sökdi cildinden hemândem pes anı
Virdi kâtibler eline ol ganî
Yazdılar bir ayda itdiler tashîh
Maşrika irişdi nüsha-i sahîh
Hâna sundı ol reis-i tâciran
Hân dahı in'amlar itdi bî geran
Virdi âlimlere ol dem yazdılar
Hoş kitâblar idübeni düzdiler
Medreselerde müderrisler anı
Okutub tervîc iderdi iy ganî
350 Ol dahı yazub kitâbını tamâm
Gönderüb birbirine itdi selâm
Gelelüm söze girü ey ser-firâz
Şâh olubdı Mûsa için dil-nüvâz
Dilediler kim rasatta cümle'nün
Müstakil ola reisi ol fenün
Liyk Gıyâsüddin-i Cemşîd-i vakit
Başlamışdı ol dem esbâb-ı rasad
Oldı gün sekiz yüz on bir Hicrete
Başladı Cemşîd-i vakt ol san'ata
Anda Gıyâsüddîn-i Cemşîd ile
Oldılar sâhib-rasat anda bile
Hey'etün bünyâdın idince tamâm
Altı yıl geçdi arada iy hümmâm
Bil gelince sûrete iy bedr-i mâh
Üç Semerkandî malın harcitdi Şâh
Ol sene içinde Cemşîd-i cihan
Gitdi Allah rahmetine iy cüvan

11. b

Hem gü bîcân kaldı eşkâl-i rasad
Geldi Mûsâ eline hablün mesed
360 Mûsa can oldı rasad buldı resed
Ol dahı oturdu beş yıl fil adet
Geçdi Hicretten sekiz yüz iy ahı
Gitdi yigirmi sekiz yıl bir dahı
Fâriğ oldılar rasaddan ba'dezin
Âhiret ahvâlin itdiler güzün
Anda vatan tutdı ol sâhib-rasad
Âhır anda itdi hem defn-i cesed
Mûsa'nun evsâfın eyledük tamâm
Rûhuna olsun anun bin bin selâm
Eyledük Mûsâ'yı icmâlen beyan
Geldi lâzım Şeyhi tafsîlen beyan

Mısır'a vardukların beyân ider

Ne sebep oldu bular Mısır evine
Gıtdiler gayet sevine sevine
İşidübdı Hacı Paşa andadur
Tâli' ilmiyle anun ferhundedür
İşidübdı andadur Seyyid Şerîf
İşidübdı andadur Abdüllatîf
Dahı Sultân Şâh ki âlemde benâm
İştihârı varıdı beyne'l-enâm
370 Anlarun mânendi dahı ne ki var
Bunlara Mısır evi olmuşdı medâr
12. a Niyyeti bu kim bularla cem' ola
Dersini bunlara okuyabile
Okuyub göre Mısır fâzılların
Dahı arabça öğrenen dillerin

Meclisinde dâim ol Cüneyd-i vakt
Nısf-ı ilim diridi bilmek lûgat
Hâsılı Müeyyed'ile durdılar
Subh-dem yolun yaragın gördiler
Girdi Müeyyed'le ikisi yola
Karsu gelür bunlara her merhale
İrdüğü dem Şâm'a bunlar iy cüvan
İrmiş idi ehl-i Şâm'a merk-i can
Eyle tâun idi diyâr-ı Dimışk
Kimse bulmaz oldu anda nân-ı huşk
Düşdi kürbet kalblerine bunların
Bir nice anda dahı olanların
Didi Müeyyed bize budur sezâ
Çünkü düşdük yâr-ı fâzıldan cüdâ
380 Girü dönmeklik bize oldu harâm
Gidelüm şol yire kim kalb ola râm
Lâyıkı budur hemândem duravuz
Anda fâzıllar cemâlin görevüz
Bir nice Rûmîler'ile cümlesi
Girdiler yola hemandem irtesi
Hâtem-i Tayy gibi yolda bunları
Ni'met ile toyladı üç yol eri
Herbirini hoş tutup kadrince ol
Diliyle toyladı ol pür usûl
Tutdı lillah nice kimseye kirâ
Çekmeğe yolda taab Kuds'e ire
Tâ varınca menzile pîr ü cüvan
Cümlesine eyledi i'zâz-ı tâm

Harâmîye uğradıkların beyandır

Kalıcak Kuds'e bir iki merhale
İrdi bunlara harâmî hargile

12. b

Cem' olub bir yere evlâd-ı Arab
Didiler neyleyelüm iy pür edeb
Didi sâkin olunuz gelsün beri
Mekrler ile varalum ileri
390 Tuhfe sunalum harâmîbaşına
Şâyet ola bir güzele âşinâ
Mümkün oldukça müdârât idelüm
Geldi hâldür başa pes nic'idelüm
Ola kim şefkat kıla biraz size
İrmeğe hasret kamu mâlınıza
Nola diyü râzî oldılar heman
Tuhfelerin Şeyhe virdiler revan
Göricek Şeyhi ıraktan bildi ol
Yoldaş olmuşdı Haleb'den yolda ol
Ni'met ile toylamışdı Şeyh anı
Şehr-i Şâm'a irişince iy ganî
İndi attan Şeyhe çün irişdi ol
Koça koça Şeyhile görüşdi ol
Halk taaccüb eyledi bu hâleti
Didiler kim nola bunun hikmeti
Şeyhe at çekdi harâmî-i rahîm
Hem didi estağfirullâhilazîm
Almadı tuhfe girü dönderdiler
Şeyh dahi dönüb ol ata bindiler
400 Bahşış itmek istedi(ler) tuhfeyi
İtmedi hergiz kabûl iy yol eri
Eyle sayditdi bularun gönlini
Hüsn-i hulkiyle bular oldu ganî
Geldiler Kuds'e eyâ rûh-i revan
Mescid-i Aksâ'da dutdılar mekân
Kuds'de çok âlimler ol dem varıdı
Câ-becâ tâlibler okurlarıdı

13. a

Cümlenün dersine hâzır oldu ol
Hiçbirin kirbügine salmadı ol
Varıdı amma muhaddis bir kişi
Lîyk anunıla hoş oldu başı
Dirleridi ana İbn-i Askalân
Fenni Sahîhayn idi anun heman
Altı ay okuyuban itdi heman
Âhır eyledi Sahîhayni tamâm
Anda biraz durıcak bahr-i amıyk
Aysa nûşa başladı yâr ü refıyk
Gitdi elden cümleten mâl ü menâl
Gönlüne dokunmayub Şeyh oldu lâl
410 Kaldılar bir habbesiz bunlar hazîn
Oldılar gerdân ü zâr ol meh-cebîn

Kudüs'de rağbete irdüklerin beyandur

Kuds'e vardı bir emîr iy din eri
Dirler idi ana Âl-i Kaşmirî
Muttali' oldu bularun hâline
Didi kimlerdir buların hâli ne
Didiler âlim kişidür atası
Nesli Âl-i Selçukîdir ötesi
Düşdiler gurbet evine nâgehan
Kaldılar susuz azıksuz râyegân
Didi da'vet eyle ikisin bile
Rıfkıla gönlünü alalum ele
Da'vet olundu ikisi geldiler
Ol gice dârında mihmân oldılar
Anda cem' oldu Arab kâmilleri
Medhokudılar seher bülbülli
Ba'dezin oldu bahis ilm iy hace
Anda bahseyledi ol kadri yüce

Anda ol huzzâra açtuğı makaal
Dürr-i meknûnidi vü sihr-i halâl
420 Dinledi sözün fukahâ-yi Arab
Herbirinün ma'desi oldu harab
Didiler bu resme olur mı fakıyh
Rûm evinde söz dutar kendü fasîh
Hoş görüb bunları mîr-i nâmdâr
Yanına alub bulara virdi dâr
Gördi bir cevherdürür kıymet geran
Didi bu olmaz buna bâr-ı geran
Dem lahim oldu bular birbirine
Niyyet itdiler hemân Mısır evine
Buldı hem-râhın emîr-i mu'teber
Cümle-i ashâbına itdi haber
Çıkuban Kuds'den çü yola girdiler
Hâsılı Mısır'a varuban irdiler

13. b

Mısır'a Sultân idi Berkok emîn
Tâlib-i ilm için olurdu muîn
Şehr içinde Bû-Aliyy-i Kışmirî
Nâzil oldu bir eve iy yol eri
Oldılar yârıla anda ol gice
Güyyâ Kadridi ana ol gice
430 Oldı iydü'l-mü'minîn çün irtesi
Cem' olub câmi'e geldi cümlesi
Bildiler Mahmûd-ı Rûmî'dür gelen
Âşinâlık itdi her kadrin bilen
Herbiri işitmişidi hazretin
Hem salâhile kemâl-i ismetin
Anda Rûmîler varıdı ol zaman
Fazlile herbiri meşhûr-ı cihan

Evvel anda görüşüb bilisdiler
 Bahsolundı virüşüb alısdılar
 Halk tağıldı kaldı Şeyh ile o mîr
 Cümledenün gûşına dokundı saffır
 Durdı fil hâl ol emîr-i nîk-baht
 Mefhari kasrun ol âb-ı rûy-ı baht
 Evine buları da'vet eyledi
 Ol gice âlî ziyâfet eyledi
 Ol zaman içre Mübârek Şâh iy yâr
 Ders-i âm idübdı nice rûzgâr
 Didiler andan okur Seyyid Şerîf
 Ol muhakkık ol müdakkık ol zarîf
 440 Eyledi da'vet ikisin bile hem
 Dökdi hem envâ-ı ni'met iy dedem
 Yinülüb içülüb olundı duâ
 Kadre irdiler duâ oldu revâ
 Ba'dezin feth-i kelâm oldu heman
 Bahse girdiler eyâ rûh-ı revan
 Subhadek bahs-i cidâl oldu hemîn
 Daktilar her gûşa bir dürr-i semîn
 Gördi bunları Mübârek Şâh o dem
 Didi irişdi saâdetler bu dem
 Didi ashâbına ol sâhib-sadır
 Cehd idün siz de olun sâhib-sadır
 Uşde bir sâhib-tab' geldi size
 Çekdürür gayret sizün cümledenize
 Kadre irdünüz bilün kendünüz
 Sadra irdünüz bilün kendünüz
 Bunlara te'kid idüb ısmarladı
 Birbirünüz gaafil olmanız didi
 Saldı size (Hak) çü bir âlî-nişan
 Olacakdur ilmile sâhib-kıran

14. a

450 Rûmiler içre müsellemdür bu şân
 Nice fâzıldan muallemdür bu şân
 Cehd idün siz dahı kadre irünüz
 Şugl idün siz dahı bedre irünüz
 Himmet idünüz irişe feyz-i Hak
 Himmet idene irişmez gayz-ı Hak
 Ya'ni takvî ile olun siz dahı
 Toğa tâ tab'unuza sırr-ı haff
 Keşf idün estârını ilmün çünan
 Tâ olun asr içre Bedi'u'z-zeman
 Çok nasihat eyledi herbirine
 İlme tergıyb eyledi bunları yine
 Çünki Şeyhde göricek takvî bular
 Can ü dilden Şeyhe âşık oldılar
 Beş nefer kimse şerîk oldu o dem
 Dinler idi derslerin mîr ü hadem
 Eyle bahs eylerler idi der miyân
 Lâl olurıdı Mübârek Şâh inan
 Sözlerin tahrîr idüben herbiri
 Eylemişlerdi kitâb iy din eri
 460 Herbiri olmuşdı meşhûr-ı Mısır
 Tasnife kaadrlarıdı ol asır

14. b

Gidicek hacca Mübârek Şâh-ı vakt
 Bile aldı gitdi Şeyhi Şâh-ı vakt
 Mevsim-i hacc ırmış idi ol zaman
 Şeyh de Müeyyed ile oldu revân
 Girdiler bahre Recebîler ile
 Muntazır âlim Mübârek Şâh bile
 Yelken açıldı oluban rûzgâr
 Mersa be mersâ giderken hem bular

Bir cezîre varıdı Târân nâm
 Meşhûrıdı gaayet o beyne'l-enâm
 Anda eserdi muhâlif rûzgâr
 Uğrayınca bunlar'itdi târumâr
 Ol güzergâh-ı hatarnâk-i hatîr
 Gark idüben gemilerni iy emîr
 Kuruya dökdi buları ol zeman
 Kaldılar sâhilde bunlar râyegân
 Pâ-bürehne susuz azıksuz o dem
 Dökülüüb kaldı kuruda iy dedem
 470 Âhır irişdi yine bir kaç gemi
 Aldılar bunları içeri hemi
 Giricek bunlar gemiye iy cüvan
 Yelken açdılar girü bunlar heman
 İrdiler menzil be-menzil Cidde'ye
 Çıkuban gitdiler andan Cidde'ye
 Cidde'de bunlara irişdi beşir
 Her makam ilmine anlardı müşîr
 Kâ'be'ye bunları alub geldiler
 Zeylaî evine mihmân kıldılar
 Hoş bunları görüb Bû-Zeylaî
 Şeyh için dirdi ki Rûm'un pertevi
 Kıldı ta'zîm ehl-i Kâ'be bunları
 Hem Mübârek Şâhla olanları
 Düşdi Şeyh'ün gönline girü heves
 Ehl-i Harem'den dahı okıya ders
 Şeyhü'l-islâm idi Ebû-Zeylaî
 Ehl-i Hicâz için o ilmi kavî
 Zeylaî'nün dahı kopdı bir oğul
 Fikhıla meşhûr-ı âlem oldu ol
 480 Mekke'de şugl eyledi üç ay tamâm
 Çok ilim oldu diridi iy hümâm

15. a

Ol zeman toğdı çü mâh-ı muhterem
 Zümre-i hüccâcıla toldı Harem
 Ol dem İbn-i Kışmîrî ahhâbıla
 Hacca olubdı emîr-i kaafîle
 Mekke'ye irdi çün ol sâhib-serîr
 Şeyh de istikbâle çıkdı iy emîr
 Göricek Şeyhi hemân iy kâmrân
 Atndan inüb mîr-i hacc oldu yayan
 Sevişüb yolda el ele aldılar
 Hoş ferâh birle Harem'e geldiler
 Haymêsine bile aldı Şeyhi ol
 Meclis olub anda biraz oldu ol
 Turdı fil hâl haymesinden mîr-i hacc
 İtdi tavâf-ı kudûm bâ ehl-i hacc
 Arefe'ye çıkdılar irteleri
 Yalın ayak başı kaba her biri
 Haccidüb Mînâ'da atub cemreyi
 İtdi tavâf-ı vidâ' ol hacc begi
 490 Geldi Şeyhıla Muallâ'yadek ol
 Didi bismillah bizimle işte yol
 Şeyhıla Müeyyed'i bir mahmile
 Bindürüb kendüyle aldı bile
 Gelicek şehri Medîne'ye bular
 Azm-i Beytü'l-Makdis için kaldılar
 Fitne irdi râh-ı Mısır'a key katı
 Râh-ı Kuds'e itdi bunlar rağbeti
 Kuds'e irincek oluk sâat hemîn
 Fitne basıldı taryk oldu emîn
 Bir ay anda durdılar ancak heman
 İşidildi Ekmel-i sâhib-zeman
 Çâr mezhebde müsellemler idi ol
 Mısır evine Şeyhü'l-islâm oldu ol

Başladılar derse tâlibler hemîn
 Ders itdi Ekmel-i rûy-ı zemîn
 İbtidâ itdi Hidâye dersine
 Okudı tâlibler anı her sene
 Kuds'e geldügin bilüb Seyyid Şerîf
 Biti irsâl eyledi pes ol zarîf
 15. b 500 Biti Şeyhün eline degdügi gün
 Kışmırî'den istedi destûr o gün
 Ol dahı hazretine ta'zîm ile
 Koşdı Şeyhü'l-arab'a teslîm ile
 İyd-i ekber oldı ol dem günleri
 Oldı ikisi hemândem yol eri
 Aldı gitdi bunları Şeyhü'l-arab
 İtdi teslîm şeh-r-i Mısır'a bâ edeb
 Gelüben Mısır'a irişdiler girü
 Buldı yârenlerini ol hûb-rû
 Hücrelerin açdı bunlar ol zaman
 Şugule başladı ol günden heman
 Mîr Şerîf'le Hacı Beşe ikisi
 Bilmediler kande olur hücresi
 Âhır aldılar haber Şeyhden bular
 Girü hücrelerine geldi didiler
 Varuban hücrede buldılar anı
 Oturur Müeyyed ile ol ganî
 Hayra kasdım diyüben hazretine
 Gözlerini öpdiler döne döne
 510 Ol gice Şeyhi aluban gitdiler
 Cem' olub âlî ziyâfet itdiler
 Vardılar Ekmel katına irtesi
 Söze geldiler huzûrunda besî

Dinledi bunları ol âlî hümâm
 İlm içinde her biri bahrû'l-kelâm
 Da'vet itdi hânesine bunları
 Hem bular içün şerîk olanları
 Zayf-ı Ekmel oldılar pes ol gice
 Subhadek bahs oldı anda ol gice
 Derslerin bunlara ta'yîn eyledi
 « Utlubul ilme velev bis Sıyn » didi
 İrtesi ders-hâneye girdi bular
 Hoş edeb birle kamu oturdılar
 İki Acem ikisi ferzend-i Rûm
 Birbirine dersde itdiler hücum
 Bahs olundı ol gice anda katı
 Herbirinin sarf olundı kudreti
 16. a Ekmel'ün tab'ına hoş geldi heme
 Hânesine da'vet eyledi yine
 520 Hoş edeb birle gelüb oturdılar
 Mâ hazar ne varısa getürdiler
 Yenülüb içüldügi vakt iy dedem
 Müfti-i Şâfi'î hâzırdı o dem
 İşidübdü bunların evsâfını
 Dikkat ü tahfîf ile a'tâfını
 Müterakkıbdı buların bahsine
 Bilmek isterdi buların dersi ne
 Pes didi bunlara (iy) pîr ü cüvan
 Katı şöhet dutmuş (ol) âhır zaman
 Kırk yaşın bulmuşdı dirler Mîr Şerîf
 Mısır'a kadem basdugı vakt iy zarîf
 Bulmamışdı Şeyh otuz yaşın dahı
 Mısır'a kadem basdugı vakt iy ahı

Eşher idi cümleden iy tâliban
 Bedr-i din mânend-i hursîd-i cihan [1]
 Âdetiydi Ekmel'ün iy zû-fünûn
 Fıkr ile biraz olurdu ser-nigûn
 Her kişi ne fende mâhir oldu
 Meclis içinde muhâtab oydu
 530 Başını kaldırsa iy sâhib-nazar
 Agleb-i tilmîze iderdi nazar
 Ekmel'ün maksûdu buydu hemin
 Tâlîbe gayret düşe iy yâr-ı din
 Ya'ni ilme gûşış ide her biri
 Hayr-ı halef ola bunlar serseri
 Nâzır olub vaktiyıla Şeyhe ol
 Şâfi'î'ler müftisine didi ol
 Rûmî Mahmûd Çelebi dirler buna
 Âkıbeti hayr ola önden sona
 Rûmî Hacı Beşe'dir biri dahı
 Biri Sultan Şâh meşhûr iy ahı
 Biri sâhibündürür Seyyid Şerif
 Biri Hindî nâmıdur Abdülatîf
 Şeyhe nâzır olmağa neydi sebab
 Naklolunsun dinlegil iy pür edeb
 16. b Bir sual tahrîr itdi Ekmel'e
 Anı ders üzere sunmuşdı ele
 Ol suâle Ekmel olmayub mucîb
 Girü andan bahs olundu iy habîb
 540 Mu'teriz oldu suâle Mîr Şerif
 Çok cidâl oldu arada iy zarîf
 Âhır Ekmel ol gice tâ subhadek
 Çok fetvâ cem'idüb çekdi emek

[1] Bu mısra, yazma nüshaya yanlış geçirilmiş olup anlaşıl-
 lamamaktadır; doğrusu, böyle olsa gerektir.

Buldı bir şâfi cevâbı ol gice
 Oldı mesrûr ol cevâba iy hace
 Düşdi gayret bunlara da ol zeman
 Çekdiler yemekden içmekden inan
 Beş gice bunlar cihân fâzılları
 Her biri birbirinden ileri
 Ol gice uyku harâm oldu şehâ
 Gözlerine bunların iy pür safâ
 Buldılar bunlar da çok dürlü suâl
 Dürr-i meknûn her suâl iy hoş-hisâl
 İrtesi oldu gelüb derse kamu
 Yirlü yirine oturdu iy amu
 Müfti-i Şâfi'î dahı hem bile
 Hâzır oldu cümle-i ashâb bile
 Başladı Seyyid Şerif derse hemîn
 Dakdı canlar gûşuna dürr-i semîn
 550 Hacı Beşe dahı ol akl-ı selîm
 Ol sözi cevher o tab'ı müstakıym
 Bir suâl itdi o demde meclise
 Hayret irdi o suâlden herkese
 Birisi Abdülatîf-i Hinduyî
 Ol sözi dürdâne o zühdi kavî
 Bir de Sultansâh anılır iy ahı
 Arada itdi suâlin ol dahı
 Beş kişiden beş suâl oldu tamâm
 Geldi Ekmel de cevâba iy hümâm
 Bir suâl için mutâbık bir cevâb
 Virdi Şeyhe irdi merci' ü meâb
 Şeyhün itdügi suâl için dahı
 Virdi bir ma'kul cevâbı iy ahı
 Şeyh de tahrîr eylemişdi bir cevâb
 Sundı eline hemân ol mâhtâb

17. a

Tahrîrine bakdı Şeyhün ba'dezin
 Kodı sözün Şeyh sözün kıldı güzin
 Oldı mesrûr anda gaayet sözine
 Hoş gelüb Şeyhün cevâbı özüne
 560 Hayli rağbet itdi dirler Şeyh o dem
 Rağbet ile oldı âlim iy dedem
 Her birinün sözlerin iy din eri
 Şerhine yazdı zamânın mefhari
 Anda gayret düşdi Şâfi'ilere
 Hoş suâl olundı Hanefilere
 Naklolurdu müşkilât birbirine
 Tâ irişince mesâil gavrına
 İlme sa'y iderdi bunlar rûz u şeb
 Cehdleri bunlara gelmezdi taab
 Eyle gayret düşdi Mısır'un ehline
 Sevk idincek ehlini Hak ehline
 Bunlarun fazlını Mısır ehli bilüb
 Ders okudılar ayagina gelüb
 Bî vücûd iken bular iy zû-vücûd
 Ahır oldı her biri sâhib - vücûd
 Bunlara Rûm ü Acem fâzılları
 Açdılar edeb bahisde yolları
 Bunların aslı (hep) mîr (ü) hadem
 Gûşuna (Ber) kok'un irgördi o dem
 570 İtdi eyvânına da'vet bunları
 Eyledi izzet bile olanları
 Anda cem'oldı mevâlî-i Arab
 Cümlesinün içi pür ilm ü edeb
 Eyledi bunlar için zayf-ı azîm
 Ni'mete gark oldı her bâı ü leîm
 Varıdı Sultânun oğlu bir şebâb
 Kendüye feth ola dirdi kasr-ı bâb

17. b

Şeyhe meyl idübeni ol nevcivan
 Munla'dan istedi meclisde heman
 Dileridi ilm ile ma'mûr ola
 Mısır içinde fazlıla meşhûr ola
 Didi nola hâce olsunlar size
 Hâce olmak size minnetdür bize
 Ol arada dahı Berkok hazreti
 İtdi Şeyh için kemâl-i rağbeti
 Şeyhi hâce kıldı ol mahdûm için
 Niğ ta'zîm hem (dahı) merhûm için
 Adına dirlerd'anun Sultan Ferec
 Şeyhe ol çekdürmedi aslâ harec
 580 Çok atâ iderdi Şeyhe rûz u şeb
 Tâ ki tahsîl eyleye ilm ü edeb
 Okuyuban yazd' iki üç yıl tamâm
 Aldı ilmin lezzetini iy hümâm
 Oldı halîfe atası yirine
 Tîmur'a uydı gelen ceng yirine

Şeyhün kitâb te'lîf itmege izin aldugın beyandur

Şeyh dahı izn aldı tahrîr itmege
 Adını âlemde koyub gitmege
 Diledi Şeyhden ki fetvâ cem'ide
 Her kelâmın lübbini tahrîr ide
 Her kitâb hazînesinde o şahun
 Olsa eline virirdi ol mahun
 Diledi te'lîf ide kendü kitâb
 Ola makbûl-i cihân iy mâhtâb
 İstedi Sultandan ol dem iy ahı
 Aldı Fusûl-i İmâd'ı bir dahı

İstrûşını Fusûlin aldı hem
İbtidâ itdi hemândem iy dedem
Daldı dürr bahrına ol gavvâsvâr
Buldı ka'rında anun dürr-i hezâr
590 Diziben habl-i metîne her birin
İtdi ifşâ şarka garba cevherin

Rivâyet olunur ki Hazret-i Şeyh Bedr-i din tasnîf-i kitâb itmeğe izn aldıkda (18. a) yigirmi beş yaşında idi ve Seyyid Şerîf kırk yaşından mütecâviz idi. Naklolu-nur ki Hak Taâlâ Hazreti eyle akl-ı selîm ve tab'-ı müsta-kıym ve selâmet-i sadr virmişidi ki kimesne mübâhesede il-zâm itmek vâkı' olmamışdur dirler ve dahı **te'lîf eyledügi ki-tâbları beyandur:** Evvelâ Maksûd'a Ukudü'l-cevâhir nâm şerh yazmışdur. Ve ba'de ^[1] Letâifü'l-işârât ve Câmi'ü'l-fusûleyn ve Teshîl ve Tefsîrü nûrî'l-kulûb ve Vâridat, ki ilm-i tasavvufda meşhûrdur, bunları te'lîf itmişdür. Ve bir türki kitâb dahı tarıkat ahvâline söylemişidi. Ve Dav'a dahı şerh yazmışdur, ismine Cırâgü'l-fütûh dirler. Hazret-i Şeyhün te'lîf itdükleri kitâblar kırk sekiz pâredirler ve lâ-kin biz birkaçın zikritdük, söz mutavvel olmasın diyü.

Medh-i Câmi'ü'l-fusûleyn

Virdi Câmi'ü'l-fusûleyn ana nâm
Müntezir oldu cihâna iy hümmâm
Pür fusûleyndür fetâvâ içre bil
İy sirîşte z'âb u âteş bâd u gil
Hemçü deryâ içi pür dürr-i sadeğ
Çıkdı deryâ cûş idüb lübb-i sadeğ
..... itdi te'lîf iy emîn ^[2]
Kıldı tuhfe âlem içre cevherin

[1] Yazma nüshada bunun yerine bir daha «Evvelâ» yazıl-mıştır.

[2] Yazma nüshada da bu mısra'nın başı yazılmamıştır.

Geldi bir tâcir Acem'den ol zaman
Mûsi'den nâme getürdi iy cüvân
Hâce Ahmed dirler idi adına
Rahmet ana ve dahı üstâdına
Sordı buldı Hazret-i Şeyhi hemîn
Çekdi sogatını vü öpdî zemîn
İtdi Şeyhe Mûsi'den bin bin selâm
Bahse girüb Şeyh ile açdı kelâm
Hâce idi gerçi (kim) sûretde ol
Oldı (hem) fahr-i ulemâ-yı fuhûl
18. b 600 Eyledi teşrîf Şeyhün hânesin
Şeyh sürûrından çıkardı câmesin
Egnine geydirdi ol dem hâcenün
Hilm ile gönlini aldı hâcenün
Oldı Şeyhün nüshasını virdiden
İzzet ile Belh'e aluban giden

Günler içre bir gün iy rûh-ı revan
Da'vet-i Şeyh itdi Berkok-ı cihan
Şeyh dahı itdi icâbet da'vete
Vardılar hâceyle kasr-ı izzete
Şeyh Huseyn-i Ahlâtî kutb-ı zaman
Seyriden ber evc-i heftüm âsman
Ol dahı da'vet olubdı kasrına
Seyriden sırrıyla gönül Mısr'ına
Tahrîr iden dahı Şerh-i Mesnevî
O Bin-i Hâşim o sırr-ı Mevlevî
Vâsılından idi ol sırr-ı Rasûl
Cümle âlem içre ol nûr-ı kabûl
Mîr Buhârî'yile ol kutb-ı zaman
Gönderirdi birbirine armagan

610 Naklîderler kim ikisi Mekke'de
 Cem'olub hem-râh olubdı iy dede
 Âşık olub Şeyhe ol (ulu) emîr
 Bursa'ya da'vet idübdür iy emîr
 Söz uzandı gelem söz girü
 Geldi Sultan kasrına ol hûb-rû
 Bir nice dahı meşâyih-i kibâr
 Cem' olub geldi be kasr-ı gehriyâr
 Eşher idi cümleden Seyyid Huseyn
 Evra' idi cümleden Seyyid Huseyn
 A'lem idi cümleden Seyyid Huseyn
 Akdem idi cümleden Seyyid Huseyn
 Ol zamân içere iy yâr-ı refîyk
 Şeyh ü Sultân idi ol bahr-i amîyk
 İtdiler tevhîd anda ol zaman
 Âbid ü zâhîd emîr ü sûfiyan
 Ba'dezin Kur'ân okundı câ be-câ
 Okunıcak Şeyhden itdiler recâ
 Didiler iy Şeyh-i pîr-i râh-bîn
 Eylenüz te'vîl-i Kur'ân-ı Mübîn
 620 Didi nola güftünüz olsun kabûl
 Çünkü yokdur bu arada tab'-ı gûl
 Başladı te'vîl-i Kur'ân-ı azîm
 Açdı şol esrâr u tab'-ı müstakıym
 Müstemi' oldı kamu şeyh u fakıyh
 İtdi te'vîl kim akıllar oldı tîh
 Tâ sabâh olunca te'vîl eyledi
 Gözyaşın göziyle tesbîl eyledi
 Sonra ihsân itdi Sultân cümleye
 Virdi in'âmın ya bile bilmeye
 Eyle ihsân oldı ol gün ol gice
 Kalmadı mahrûm kimse iy hace

19. a

Şeyh Huseyn-i Ahlatî'ye vü Şeyhe Şâh
 İki Habes (câriye) virdi çü mâh
 Mâriye nâmıydı biri iy ahı
 Câzibe'ydi adı birinün dahı
 Kızkarındaşlardı bular iy azîz
 İki oğlan virdi Allahü'l-azîz
 İkisinden çünki oğlan virdi Hak
 Ol arada oldı sıbteyn iki şak
 630 Mâriye'den toğdı dirler Mîr Hasen
 Ehl-i takvânun odur isrin basan
 Câzibe'den toğdı İsmâîl-i Leng
 Rûm'da dirler cây-ı Şeyhi kıldı teng
 Câzibe'dür mahremi dirler anun
 Hazretine ümmü veled olanun
 İyd-i udhiyye olubdur iy hace
 Geldi İsmâîl vücûda ol gice
 Bint-i asgar vaz' idincek hamlini
 Bint-i ekber göre geldi pes anı
 Hoş görüb gönlünü Şeyh aldı ele
 İtdiler nisvân saffîr-i lû'lû'e
 Ol gice anda kaluban Mâriye
 Eyledi Şeyh ile bahs-i âliye
 Bir Habesîydi egerçi virdi Şâh
 Şeyh huzûrunda açılmış ider âh
 Gönlünün nikabın açmışdı Hüdâ
 Omuzunda Kibriyâ-i Hak ridâ
 Ana mekşûfdı gehâ ilme sebak
 Keşf-i sûrîde olubdı merd-i Hak
 640 Sohbet-i Şeyh'le nice sırr-ı nihân
 Âşikâr olmuşdı iy sırr-ı revan
 Söyleyücek Mâriye çün hâlini
 Sırr-ı tevhîdden düşen ahvâlini

19. b

Şeyh zamânında ferîd-i dehr iken
Anı gül gördi vü kendüni diken

Hazret-i Şeyh Bedrüddîn cezbe-i İlâhiyyeye irişdi

Anda irdi cezbe' ol sâhib-kemâl
Kellet efhâmî diyüb kesdi suâl
Cezbe tokundugı gice irtesi
Kalbe düşdi Şâfi'î'nün türbesi
Gird' İmâm-ı Şâfi'î'nün kabrine
Düşdi yüzi üzre kabri üstüne
Koçuban kabrini anda agladı
Zâr-ı hüzniyle ciğerin tagladı
Diledi Hak'dan dilekler iy peder
Çıkdi taşra sokaga gör kim nider
Türbeden çıkduğı demde iy emîn
Düşdi girü hâk-i huşk üzre hemîn
Girye idüb girü yatdı bir zaman
Gözlerinden yaş yirine akdı kan
650 Durgeldi ayag üzre âh-gûy
Türbeden girdi yola Allah-gûy
Giderek ol dem irişdi bir yire
Kasdı bu Ahlâtî'nün yüzün göre
Girdi bir masyaddan ol abdest alub
Çıkdi yol üzre gider nâfân olub
Nâgehân ol araya girdi vika'
Nayler çalınur iderler semâ'
Gördi kendünün hilâf-ı mezhebi
Anlara dahlitdi gördügi gibi
20. a Anda Hanefî kişiler gördi ol
Didi key dinleme mezhebün degül
Şeyh idi münkir be hâl-i dervişan
Seng-i küfre dervişi iden nişan

Eyle münkir idi kim gelmez dile
Sûfiler içre kopubdur velvele
Sevmez idi Munlâ-yı Rûm anları
Hak yolunda sanmanuz siz bunları
Diridi vursun bulara Şâh çomâğ
Fârîğ olub tâ ki urmaya semâ'

660 Odası varıdı Şeyhûniyye'de
Uğramaz olmuşdı anda dede
Telh idüb meclisi vü sûfileri
Kimse bahse mi gelürdi ileri
Çâr mezheb üzre olmuşdı fakıyh
Ders itseydi akıl olurdu tîh
Gördi Seyyid Huseyin Ahlat'ı ol
K'ol Benî Hâşim ü evlâd-ı Rasûl
Göricek Şeyhi oturdu sadrına
Anda cezbe irdi Rûm'un Bedr'ine
Sadra teklîf eyledi Şeyhi Huseyn
Eyledi te'vîl-i Kur'an-ı Mübîn
Hâsılı sohbet tagılıcak heman
Mîr Huseyn'ün pâyına oldu revan
Şeyh açıcak sırr-ı tevhîdden kelâm
Bey'at idüb bâbına oldu gulâm
Geydirdi ol geydügi fâhir dibâ
Kaldı omzunda hemân bir kıl abâ
Eyledi yagma kamu rahtini ol
Maksudı bu kim açıla Hakka yol
670 Kanı ol inkâr iden Munlâ-yı Rûm
Yandı Şeyhün şam'dânında çü mûm
Çün dokundı cezbe-i Hak gör nider
Devşirüb cümle kitâbın cem' ider
Hammala yükler kitâbın cümlesin
Nil denizin' iledüben cümlesin

20. b

İledüb cümle kitâbın dökdi bes
Gözlerine oldı dünya leff ü has
Anda dünyâdan kamu itdi vidâ'
Vecde gelüb ışk ile urdı semâ'
Girdi ol demde o Sultan cev lâna
Sanki döner sem'a için pervane
Düşdi bihûş oldı yatdı bir zaman
Kendüye gelince ol rûh-ı revan
Üzerine geldi birkaç Rûmîler
Toza galtañ Şeyhi yatur gördiler
Hankaha aluban yârenleri
Getürüb götürdiler Şeyhi giri
İşidüb bu hâli bir kul ol zaman
Tâ Cenâb-ı Şeyhedek oldı revan
680 Gördi bihûş yatur ol Munlâ-yı vakt
Sordı niçündür buna böyle rikkat
Didiler ol dem noluban nitdügin
Cümle kütübüni Nil'e dökdügin
Şeyh buyurdı gelün(üz) üstüne
Zikridün bidâr itmek kaskine
Zikre durdılar ayag üzre uru
Şeyhle Sultân dahı vardı ilerü
Munla açdı gözlerin iy serveran
Yakasın çâk eyledi bir kez heman
Na'ralar urdu ki ayyûka çıkar
Yâhu ra'd idi ki meclisi yakar
Sürdiler zikri pes ol gün ol gice
Kaldı ol sohbetde Sultan iy hace
İrtesi oldı namâzı kıldılar
Duruban eyvâna girü geldiler
Eyledi dervislere in'âmlar
Müstakil Şeyhe dahı ihsanlar

21. a

Dahı mâh-ı Bedr-i Rûm'a ol kerim
Şol kitâblar virdi kim görmez leîm
690 Sakladılar çok zamân el sunmadı
İnsilâhdan hâli hergiz olmadı
Çün irişdi Şeyh bu resme hâlete
Buldı Şâhı iki cihandan öte
Ders-i fetvâdan usandı ol zaman
Düşdi Şâh eline seyr-i lâmekân
Düşdi bir bahre ki ol siyret-melek
Fülkdür anun bu çarhına felek
Düşdi bir deryâya kim bulmaz kenâr
Sâhilinde enbiyâ hayrân u zâr
Bir kadeh sundı eline mest-i Hak
Dest-i kudretde hemin iy mest-i Hak
Bir kadeh içdi ki anun cur'ası
Mestinün arşa irişür na'rası
Bir şehe kul oldı kim iy zül-vücûd
Bî vücûd olmakdürür anda vücûd
Bir şehe kul oldı yokluk kapısı
Yüz yire urmakdur anun tapısı
Bilemez kimdir ma'sûkı iy hace
Ana ışıkdur velî ırte gice
700 Bilemez nutk iden ol mî ya özi
Nil Arasveş cûybâr iki gözi
Mürşid-i kâmil elinde ol zaman
Hemçü meyyit dest-i gassâl iy cüvan
Görđi çün bu hâleti yârenleri
Bir yere cem' oldılar iy din eri

Re'y ü tedbîr ana irdi ol zaman
Yol yaragın göre Müeyyed heman

21. b

Rûm'a inüb atasına ser be-ser
Hiç dakıyka komayub vire haber
Çagırub Müeyyed'i ol dem hemîn
Meclise getürdi anda hâzırın
Didiler Müeyyed'e kim iy refıyk
İy biri birine gaayetde şefıyk
Lâzım oldur kim revân ol Rûm'a sen
Tab'unı geksün senün hubbû'l-vatan
Vir atasına hafâ haberlerin
Üns-i Hakk'ıla safâ haberlerin
Ezelî ahde vefâ haberlerin
Cezbe-i Hak'la cefâ haberlerin
710 Nola başım üzre diyü ol heman
Azm-i Rûm idüb yola oldı revan
İrdi Gelibolu'ya gün yolları
Karşusunda görinür Rûm illeri
Geçdi deryâyı sevine sevine
Gelüben kondı hatîbün evine
Şeyhün atası dahı ol zû-fünûn
Gussasından Şeyhün olmuşdı cünûn
Zira bilmişdi Şeyhün hâlini
Yazdugı tahrîr-i kıyl ü kaalini
Rûm'a gelmişdi müsellim sözleri
Dirleridi kadre irdi özleri
Âşık olmuşdı cemâlini gören
İd-i vashıla o da kadre iren
Bu arada işidildi bu haber
Şeyh derviş oldı didiler meger
İşidicek pîr-i fânî bu sözi
Toldı yaşıla hemân iki gözi
Eyledi Hakka senâlar bî hisâb
Ol duâdan Şeyh' açıldı feth-i bâb

720 Didiler meczûb-ı Hakdur bî riyâ
Meşrebinde yokdurur aslâ riyâ
Cezbe hâlinde didiler nitdügin
Cümle kitâbların Nîl'e dökdügin
Ata ana işüdüb itdi duâ
İtmediler arada zerk u degaa
Atası gönderdi bir kulı ile
Mısır'a varub ol şahı alub gele
Kula Şahne Mûsa dirlerdi lakab
Geldi Gelibolu'ya ol bu-l akab
Kondı hatîbin evine ol dahı
Gördi konuk anda Müeyyed dahı
Birbirini görüben aglaşdılar
Görüşüben kol kola bağlaşdılar
Görmemişdi nice yıllar birbirin
Sordılar birbirine hasretlerin
İki gün oturak oldı arada
Girü yola çıkdı (yine) iy dede
Diledi anı Müeyyed döndere
Geleler girü o pîr-i servere
22. a 730 Kışlaya ikisi Rûm'da ol sene
Yaz oluncak Mısır'a gideler yine
Bu söze râz' olmadı Şahne-i Şâh
Azm idüb Mısır'a hemandem dutdı râh
Edrene'ye geldi Müeyyed dahı
Sihhatin bildirdi Şeyhün iy ahı
İtmezem tafsîl-i ahvâl-i diğér
Bildiler sıhhatde ol âlî-güher
Zikridelüm bende Şahne hâlini
Yolda başından geçen ahvâlini
Şam evine iricek Şahne Musî
Ol arada oldı Tîmur ezgüsi

Çünkü hâzır oldu Mısır'un askeri
 Bir zırh pulâd âhen herbiri
 Bunlara Şahne dahı oldu refiyyk
 Dâr üzere er rafiyyk sümme-tariyyk
 Şahne'yi bunlar aluban gitdiler
 Ceng yirine (gü) hâzır itdiler
 Yüridi Şâm üstüne Tîmûr-Leng
 Eyledi bir yazuda işböyle ceng
 740 Asker-i Mısır anda oldu münhezim
 Cengde oldılar nicesi mün'adim
 Dönüben cümlesi itdiler firâr
 Şahne dahı bile bunlarla iy yâr
 Ol hezîmetde anun durdı atı
 İtdiler ana irüşüb cür'eti
 Gördi kim kaçmaga yok aslâ mecâl
 Durdı cengi terk idüb dengi devâl
 Varıdı bir seng-i Hârâ'dur cebel
 Zahrını virdi vü seyfe urdı el
 İrdi dört kişi atını dutmaga
 Kendüyi bend idüb alub gitmege
 Geldi birisi anunla ceng ide
 Kesdi başını hemândem iy dede
 Ol üçü yüridi anun üstüne
 Miskini katletmek için kasdına
 Didi birbir gelünüz er isenüz
 Zen degülsenüz eger ner isenüz
 Didiler anlar da tur iy kahbe-zen
 Didi kahbe-zen dime iy kahbe zen
 750 Ceng iderken merde sögmekdür hatâ
 Başa baş gelmemek ol dahı hatâ
 Sözüni dinlemeyüb hergiz bular
 Üzerine cümle hamle kıldılar

22. b

Key bahadır er idi ol kul kişi
 Çaldı ol dem ikisin düşdi leşi
 Nâgehân üstlerine geldi Timur
 Bir piyâde cengde girü atlanur
 Bâý u il at didi askerden hemîn
 Şâh önünde saldı atı merd-i din
 Sen misin gelen diyü iy merd-i râh
 Timur önünde anı kıldı tebâh
 Gördiler hiç kimseye el virmez ol
 Âciz itdi her birini sag u sol
 Çevreden gönder üşürdiler heman
 Miskin atından inüb oldu yayan
 Senge zahrın virdi girü itdi ceng
 Gördi ol hâlette anı Şâh-ı Leng
 Gördi cengini anun yavlak katı
 Bildi seyfi üzre ölmek niyyeti
 760 Gazab eyledi o dem çavuşlara
 Didi ölmedin yetişin ol ere
 Kurtarun ne kimsedür alun beri
 Gördüm anı ceng içinde key cerî
 Kendünün de ihtiyârı kalmadı
 At diyüb varmak ana âr olmadı
 Gördi bir Rûmîdürür ceng eyleyen
 Nice ashâbun dilin teng eyleyen
 Çavuş irişince küstâhun biri
 Urdı okıla atub ol serveri
 Han görüb uranı ol demde heman
 Urdı gerdânını virmedi aman
 Hâna doğru yögrüdi teninde ok
 İtdi ol hâlde Hân'a duâyı çok
 Düşdi yüzi üzre kalmadı mecâl
 Didi kim ömrüne irmesün zevâl

23. a

Rahmidüb miskini gaayet gördi hoş
Otaga ırgördi cerrâh ırdi hoş
Çekdiler okı teninden iy cüvan
Yatdı bîhûş anda bir nice zaman
770 Aklı geldi başına su istedi
Men'idüb cerrâh su içme didi
Didi suyu içmezem ben iy refiyyk
İy bana atamdan anamdan şefiyyk
Dilerem abdest alub kılâm namâz
Mümkün oldukça Hak'a idem niyâz
Didiler eyle namâzını kazâ
Çünkü böyle düşdi takdîr ü kazâ
Didi kazâ itmege yokdur rızâ
Çün bu cân bedendedür olmaz kazâ
Bakub ol hâlde anun sîmâsına
Cümle hayran kaldılar takvâsına
Didi âlimler sana lâzım degül
Dest-i namâz idesin iy zinde-dil
Kıl teyemmümle namâzun sana bes
Suyıla abdeste eyleme heves
Sözlerin teslîm idüb itdi amel
Kıldı tâat terk idüb tûl-i emel
Andılar Hâna anun evsâfını
Dahı hüsn-i hulkıla eltâfını
780 İstedi Tîmûr anı görmeklige
Yıldurum Han'dan haber bilmeklige
Bile kim melek midürür ya beşer
Hem dahı kandan gelüb kanda eşer
Didiler sözde cerî key pehlevan
Emrolursa gelmeden çekmez inan
Didi ışık agasına var yürü
Hilm ile vü rıfkıla al gel berü

23. b

Durdu pes ol dem Baranduk-ı Emîr
Geldi Şahne Mûsi'ye dir iy emîr
Şöyle sandı anı bigzâdedir ol
Didi mustuluk size olman melûl
İtdi Han size begaayet hüsn-i zan
İy melîhu'l-vech iy hulkı hasen
Mümkün ise bir kadar sizi göre
Eyleyüb in'âm at u don vire
Girü sizi göndere ol menzile
Sıhhat irince varasız ol ile
Didi kim nola eyâ mîr-i güzîn
Da'vet-i Han'dur varalum iy emîn
790 Didi Bismillâhir rahmânir rahîm
Dilerem lûtfun eyâ lûtfı amîm
Gayret idüb durdu ayag üzre pes
Didi ey düşmişlere feryâd-res
Dilerem senden inâyetler ola
Hâna varmaklığa ne yolum ola
Elümi algıl benüm yâ müstean
Fahr-i âlem hürmetiyçün vir aman
Hâsılı oluban ana dest-gîr
Hâna götürdi Baranduk-ı Emîr
Gördi Han anı cerâhâtdan zaîf
Ayag üzre duramaz olmuş nahîf
Didi otur gel berü iy merd-i kâr
İy bu meydan içre olan ser-güzâr
Ne kişisin söze gel iy şehriyâr
Görmedim sencileyin bir merd-i kâr
Ne kişisin söze gel iy bü'l-hikem
Söylesün vasfun senün Rûm u Acem

24. a

Ne kişisin söze gel iy bü'l-aceb
Söylesün vafun senün Hind ü Arab
800 Didi bir kulam be emr-i girdigâr
Bunda imiş kismetüm iy şehriyâr
Yog iken var eyleyen saldı bu dem
Terk-i can iden şehâ çekmez nedem
Doğmadın kalmaduk ölümden dahı
Bâkimüz yokdur bilesün Hân dahı
Gelmedüm bunda ki illâ emr ile
Bir efendim vardurur kaadı ile
Nâmı İsrâîl'dürür ider gazâ
Ana Azrâîl disen cengde sezâ
Şimdi pîr olmuşdurur o merd-i din
Gelmişem emriyle iy Şâh-ı emîn
Mısır evinde oğlu vardur key fakıyh
Şimdi ders andan alurlar kih ü mih
Ata müstaakı olubdurur ana
Saldı beni oğlını iltem ana
Gül cemâlinde bula gülşen şeref
Gün cemâlinde ola rûşen halef
İlmi andan görmek ister ehl-i Rûm
Geşt-zâr-ı ilm ola her şûre bûm
810 Anı hem görmek diler Hân Bâyezîd
Yapdı bir medrese ol kadar mezîd
Medreseyi ana teslîm eyleye
Her fakıyh andan taallüm eyleye
Bunda irişince takdîr ü kazâ
Bağlayub yolumı dıyk itdi kazâ
Didi bilmezem dahı yolum nola
Hakka sığındum ne kim Hak'dan gele
Rahmidüb didi Timur iy merd-i râh
Kimse seni gam yime itmez tebâh

24. b

Gönderem Mısır'a riâyetle seni
Hüzni terk eyle sözümle ol ganî
Gördi Şahne Şâhda aslâ yok gazez
Tapu idüb Şâha döndi bâ edeb
Geldi âheste yatağına hemîn
Eyledi kurban bir kebs-i semîn
İrtesi göç oldu Şâm'a irdiler
Bir zaman Şâm içre mukıym oldular
Elçi idüb sulh olundu ol zaman
Buldı bu âlem girü emn ü aman
820 Şahne'yi gönderdi Şâh-ı nâmdâr
Elçi ile Mısır evine iy nigâr
Mısır'a irüb hânkaaha kondı ol
Pes anıncün hânkaaha kondı ol
İtdiler Şeyh'e haber ol dem heman
Hücrede Şeyh dahı çıkdı ol zaman
Gördi kim Şeyhi geyer bir kıl abâ
Girye idüb didi kim sad merhabâ
Ağlayub pâyına düşdi iy peder
Ayagının zahrına yüzün sürer
Gördi bir halde anı meczûb-ı dil
Gözyaşıyla hâk-i huşki itdi gil
Hücre sine aluban geldi anı
Kıldı gönlünü tesellî ol ganî
Durdı hücre sinde nice rûzgâr
Tâ ki azm-i Rûm idince iy yâr
Diledi Şeyhi alub gide hemîn
Pâyını öpüb didi iy râh-bîn
Görmek isterler cemâlün ehl-i Rûm
Bezm-i ıskunla yanalar hem çü mûm
830 Gel gidelüm Rûm'a iy rûhum benüm
İy bu gönlüm bahrına Nûh'um benüm

Sıla-i rahmeyle şâhâ vâlideyn
 Sonra girü gelem iy nûr-ı ayn
 Kolu üzre kolunu bağladı ol
 Lâbeler eyleyüben agladı ol
 Şahne miskinün sözün iy merd-i Hak
 Kirpübine asmadı meczûb-ı Hak
 Didi gitmek yol degül şimdi bize
 Şimdi olduk biz dahı miskin bize
 Şimdi geydük biz dahı kıldan abâ
 Terk idüben arkadan fâhir dibâ
 Terkidüb cân ü cihânı iy ahı
 Dimüşüz postuna dostız biz dahı
 Var yûri sen Rûm'a şimdi iy gulâm
 Cümle bizi bilene eyle selâm
 Hâşe kim ben bu mezelletle kalam
 Yâ vasiyyete irişem yâ ölem
 İşbu resmile müselsel güft ü gû
 Eyledi Şahne'ye Şâh-ı nîk-hû
 840 Görü Rûm'a meyli yok iy din eri
 Yola girüb oldu Şahne yol eri
 Girü şehrine irişdi ol gulâm
 Atasına eyledi Şeyhden selâm
 Sordı hâlini emîr-i mu'teber
 Ol dahı bildükleyin virdi haber
 Mest-i Hak oldugunu bilüb tamâm
 Aglayub didi iy hayy-i lâyenâm
 Dilegüm budur ki senden iy kerîm
 Bâyezîd-i vakt idesin iy rahîm
 Eyledi ol dem duâlar Şeyh için
 Eyledi ol dem senâlar Şeyh için
 Başlayalum girü ahvâl-i diger
 Şeyhe gaalib oluban cezbe meger

25. a

Diledi seyrân ide aksâ-yı şark
 Ba'dezin seyrân ide aksâ-yı garb
 Mîr Huseyn gördi ki hayretde katı
 Güne gün artdı o cezbe hâleti
 Korkdı tab'ına yübûset irişe
 Tab'-ı Rûmîdir rutûbetden şaşa
 850 Sâfirû tasıhhû tagnemû didi
 Ya'ni birkaç gün sefer eyle didi
 Tutdı nabzın Şeyhün oynar her yana
 Didi tıbbıla ilâc olmaz ana
 Alma şarâbın lisânü's-sevr ile
 Şeyhe içürdi nice gün cevri ile
 Bu hadîsile amel it didi pes
 Gûşuna bir ism telkîyn ide pes
 Çıkarub Şeyhi şehirden pîr-i râh
 Cezbe ile Şeyhi itmedi tebâh
 Maşrika gönderd' havâ tebdîl ide
 Şarkı seyr idüb girü gele gide
 Şol zamânıdı ki Tîmûr-ı şakıy
 Arab u Rûm'a atmışdı okı
 Rûm idi pür mâr ü pür gejdüm iy am
 Şeyh şarka çıkmadığı vakt iy dedem
 Âlemi tutmuşdı ol dem kargaşa
 Her leîm elin sunubdı şer işe
 Âlemi geşt eyleyüben Şeyh dahı
 Tebrîz içinde olurdu iy ahı
 860 Tîmûr'un oğlu ölüsi ol zaman
 Rûm'dan Tebrîz'e geldi iy cüvan
 Şehr-i Sultâniyye'ye tâbûtını
 Aluban gitmekde iken iy ganî

25. b

Nâgehan Şeyhi bilür birkaç Acem
Gördiler Şeyhi şehirde iy dedem
Cezerî Rûm'da olurken iy aceb
Bunlara yoldaş oluban rûz ü şeb
Bile gelmişidi Irân iline
Hükm-i Timûr ile vîrân iline
İşüdüb Şeyhün evsâfını ol
Ol Acemlerden oguluyla fuhûl
Da'vet itdi Şeyhi ol günde heman
Hân Muhammed tâbûtuna iy cüvan
Oldı mihmân ol gice ol kâm-gâr
Sohbet-i ilm eylediler bîşümâr
İrtesi Şeyhi aluban gitdiler
Şehr-i Sultâniyye'ye iletdiler
Meyyitini anda kodılar heman
İrtesi Tebrîz'e oldılar revan
870 Gelüben Tebrîz'e itdiler karâr
Tâ gelince anda Leng-i Şehriyâr
Rûm evinden geldi ol zâlim dahı
Kondı bir sahrâ içinde iy ahı
Eyle sahrâya konubd' ol mühmelât
Hâr ü hâşâk ile tolmuşdı felât
Şeyh de seyre çıkdı ol dem leşkeri
Gördü leşker cümle Tâtâr erleri
İçlerine girdi bunların heman
Bildı hâin erleridür bî güman
İbtizâl üzre görüben bunları
Kalbden itdi bed-duâ iy din eri
Didi niçün Şâh'a siz âk oldunuz
Ya neden bî ser ü bî pâ kaldınız
Didiler ulûfe virmezdi bize
İltifât itmezdi hiç birimize

26. a

Ol sebebden hâin oldı her emîr
Olmadı hiç kimse Şâha dest-gîr
Biz dahı beglerimizle ba'dezin
Düşmene teb'iiyeti kılduk güzün
880 Eyle sanduk kim bizi tevkiyr ide
Kim ne bileydük bizi tahkıyr ide
Nolaydı cengde olayduk şehîd
Bu musîbetden böl' olduk nâbedîd
Cûşa gelüben kamu ağlaşdılar
Herbiri yüzleri üzre düşdiler
Bunlara ta'n urub ayruk turmadı
Yara üzre yara ayruk urmadı
Bunlar ile Şeyh iderken arbede
Yasavul Şeyhi görübdı iy dede
Yanına Şeyhün irişüb geldi ol
Hoş selâm virüb didi iy pür usûl
Cezerîdür beni size gönderen
Çıkuban karşuda tell üzre turan
Atdan inüb Şeyhi bindirdi heman
Yasavul önünce yürüdi yayan
Şeyhi toğrı otağa götürdiler
Otag önünde biraz oturdılar
Şeyh de bir sûretde kim gelmez dile
Güyyâ kend ehli k'odur har-gile
890 Cezerî didi ki zinhâr açma râz
Ben içerü varayın iy ser-firâz
Ol dahı gitdi içerü ol zaman
Kaldı Şeyh bîkes arada râyegân
Gördü kim anda Acem fâzılları
Meclis-i bahse varurlar ileri
Bunların yanına düşüb ol dahı
Cehdile girdi içerü iy ahı

26. b 900

Kulak urdı anlara o dîn eri
Biribirine muhâlif sözleri
İtdiler bahs-i cidâl meclisde çok
Lâk arada bir cevâb-ı şâfi yok
Kaldı ser-gerdân ü hayrân herbiri
Söylemez sâmit oturur Cezerî
İhtiyârı kalmadı Şeyhün heman
Taşrada olanlara açdı zebân
Didi birine ki iy âlî-cenab
Bu suâle var mutâbık bir cevâb
İznolursa ben anı takrîr idem
Olmazısa hod girü dönüb gidem
Didiler derviş senün haddün degül
Bunca âlimler var iken sağ u sol
Gördi kimse i'tibâr itmez ana
Akuban yürüdi taşradan yana
Gözedirmiş bunu Cezerî meger
Yasavulıla ana ide haber
Cezerî Şeyhi göricek iy cüvan
Didi Hâna ki eyâ sâhib-kıran
Getürün şol dervîşi bahseylesün
Bu nizâ'ı aradan fasleylesün
Hidmetünde andugım derviş budur
Rûmîler içinde perveriş budur
Meclisinden gitmesün şöyle hazin
Ol dahı arada söylesün sözün
Didi nola sadra da'vet eylenüz
Söylenen sözi girü nakleylenüz
Da'vet olundu gelüb oturdı ol
Girü bahsolundu söz bitirdi ol
Cümle sâmit oldu ol virdi cevâb
Müşkilât halloldı söz oldu mecâb

910 Seyf-i kaatı' gibi kat' itdi heman
Sellemeullah didi pîr ü cüvan
Anda kudret olmadı bir kimseye
Ana mukaabil olub söz söyleye
Şeyhi söyletdi tasavvuf kuvveti
Sırr-ı Hak'dan dahı söz açdı katı
Eyle açdı sırr-ı tevhiden kelâm
İstediler bâbına olmak gulâm
Eyle ta'cîz itdi cümle âlemi
Güyyâ mu'cize halk-ı âlemi
Bildiler mütalaa naklî degül
Kendi hâli kimsenün nakli degül
Olmadı kimsede kudret ol zaman
Naklini fehmitmede iy âli-şan
Şeyhün ehl-i hâl idügin bildiler
Sözlerini cümle makbûl kıldılar
Kadrini bilüb o Şâh-ı nâmdâr
Eyledi Şeyhe yakınından medâr
Kadrini bilüb Ebû-bekr-i vezîr
Yâr olubdı hemçü beşîr ü nezîr
920 Şeyhe Şâh idüb kemâl-i izzeti
Şeyh için tahsîs itdi sohbeti
Eyledi halk içre Şeyhi fahr-i nâs
Hem dahı geydirdi hoş fâhir libâs
Tâc ü hulle vü kemer-beste gulâm
Gönderübdü olmag için kalbi râm
Her gice haymesine gelürdi Şâh
Tutulub perdeler olmuşıdı râh
Gündüzün olduğu vakti iy emîn
Otaga da'vet iderdi yalnuzin
İderidi Şeyhe gaayet i'tibâr
Hemçü sayyâd sayd ide âhır-ı kâr

Naklîderler ki ana kızın vire
 Memleketten dahı biraz il vire
 Şeyhülislâm ide anı Pâdsâh
 Müftî-i İslâm ola ol bedr-i mâh
 Bildi ol maksûd anı Şâhdan hemin
 Oldı işbu kasdde gaayetde hazin
 Zire Şeyhün hidmetinde çok zaman
 Olmak isterdi o nûr-ı dîdegân
 930 Ola tâ yirine Şeyhün ol halef
 Nitekim hayr-ı halef kodı selef
 Mîr Huseyn Ahlâtî dirler gâh gâh
 Dirdi yerime halefdür bedr-i mâh
 Şeyhi dirler yirine nasbide ol
 Ba'dezin dâr-ı bakaya gide ol
 Şeyh dahı bilmişdi Mîr'in kasdını
 Bendesi olub öpeydi destini
 Ol Cüneyd-i vakt iğün Şeyh Hazreti
 Şiblisi olub ideydi hidmeti
 Hazret-i Şeyh ile ol kutb-ı zaman
 Uzv-ı vâhid idi gûyiyâ heman
 Hâsılı söz gitmesün tûl ü dırâz
 Hazret-i Şeyh Hakk'a eyledi niyâz
 İstihâre eyleyüben yatdı ol
 Gördi rü'yâsında Mısır'a tutdı yol
 Gördi Şeyhi saldı bir şâhin mehîb
 Aldı minkaarına Şeyhi key acîb
 İtdi tayran Mısır'a irdi Şeyh ile
 Merhabâ itdirdi Şeyhi Şeyh ile
 940 Gûşuna telkiyn-ı esmâ itdi Şeyh
 İsmile a'dâdan ahmâ itdi Şeyh
 Uyanıgeldi hemân ol yol eri
 Gördi kim yanında Mısır'ın bir

27. b

Muntazır Şeyhe ki dest-i bûs ide
 Ba'dezin Şeyhi alub Mısır'a gide
 Kaasım-ı Feyyûmî dirlerdi ana
 Ümmü veledëyn dirdi Şeyh ana
 Mîr Huseyn keşfile Şeyhün hâlini
 Uç ay öndin bilmişdi iy ganî
 Ol gice kim istihâre itdi Şeyh
 Mîr'e öndin zâhir oldı sırr-ı Şeyh
 Kaasımı çağırbanı ol heman
 Didi sen dâmâdsın ana iy cüvan
 Sana emrüm budurur ki varasın
 Hazret-i Munlâ'yı alub gelesin
 Mekk-i dünyâ irmedin iris ana
 Vaktidür şimden girü gelsün bana
 Kulavuz-ı râh ol ana iy refiyyk
 Bana irsün girü ol bahr-i amıyk

950 Didi nola emrinüz baş üstüne
 Varayın anı getürmek kasdine
 Dirdi fil hâl dest-bûs itdi heman
 İrtesi yola çıkub oldı revan
 Geldi şarka irdi vü aldı haber
 Didiler Tîmur katında ol güher
 Geldi haymesine girdi bir gice
 Gördi kim yatmışdır ol kadri yüce
 Bekledi bîdâr olunca haymede
 Şeyh dahı uyanıgeldi iy dede
 Gördi kim Kaasım hıyemde oldı şâd
 Hayr-makdem didi pes ol şâhzâd
 Gördüğü rü'yâyı ana söyledi
 Ol dahı hayrıla ta'bîr eyledi

28. a

Bildi kim Kaasım neye gelmişdürür
 Mîr hod gönlün gözün almışdürür
 İttifaak eyleyüb ol demde hemîn
 Yüz tutub Hakka didi kim yâ mufn
 Şol kim isteye seni ol dest-gîr
 İy kamu düşmişler için dest-gîr
 960 Geydi girü bir kara kıldan abâ
 Didi kim iy kûh-ı deşt sad merhabâ
 Bir göpe (el) sunmayub iy Hân didi
 Uşde tâcun uşde eyvânun didi
 Râyegân ikisi girdiler yola
 Subhadek bir gaara irdi merhale
 Girdiler gaarun içine ol sabâh
 Asradek yatdılar iy ehl-i felâh
 Çıkuban asrı hemandem kıldılar
 İkisi ol dem revâne oldılar
 Ol gice tâ subhadek iy yol eri
 Canlarından herbiri oldu beri
 Tag u taş dere tepe vü deşt ü kûh
 Zahmeti yiyüb düşerek bervücûh
 Geldiler bir seng-i hârâ dibine
 Saklanub ol demde sindiler yine
 Ol gün akşama degin ol bahr-i jerf
 Özünü tâat içinde kıldı sarf
 İşbu resme on gice tâ subha dek
 Çekdiler zahmet bular serhadde dek
 970 Şehr-i Ahlât'a iricek yolları
 Görünigeldi o dem dost illeri
 Diyerek bir post bir dost iy dedem
 İrtesi Bidlîs'e basdılar kadem
 Doğru medrese önine indiler
 Zeyn-i Hâfî hücreğine kondılar

28. b

Cem' olub akrânı Şeyh'ün yanına
 İtdiler i'zâz lâyıık şânına
 Bir kişi varıdı Bidlis içre hem
 Şîr Alî dimekle ma'rûf o hadem
 Şeyhile hem-pîr idi o merd-i pîr
 Bulunub Şeyhe ol oldu dest-gîr
 Kal'ada dizdâr idi ol Şîr Alî
 İtdi da'vet Şeyh'evine ol velî
 Hâsılı hoş gördi Şeyhi ol hace
 Oldı zayfi anun üç gün üç gice
 Virdi at u deveden hem sîm ü zer
 Şeyh ile hem-râh olub kıldı güzer
 Mîre müştâak idiler gaayet katı
 Mısr evine itdi bunlar himmeti

980 Günler içre Mısra irişdi bular
 Hânkaah-ı Mısr'a nâzil oldılar
 İşidicek bunları ol pîr-i râh
 Didi şarkdan toğdı (uş) ol bedr-i mâh
 Didiler naam didi ni'mel-kudûm
 Âleme vire ziyâ ol bedr-i Rûm
 Hânkaaha girdi ol bedr-i münîr
 Oldı gönüller anınla müstenîr
 Şeyh didi kim geldi gün o merd-i Hak
 Fahr-i âlemden alısardur sebak
 Mâha mukaabil olıcak âftâb
 İtdi feyzan nûr-ı şems ber mâhtâb
 Mâha hurşîd eyleyicek iktiran
 Vecde geldi cümle-i pîr ü cüvan
 Eyle sayha itdiler ol dem katı
 Hânkaah içini tutdı heybeti

Çok semâ' olundı ol gün ol gice
İdile Kadroldı ol gün ol gice
Sinelere çâk oldu ol gün ol gice
Cübbeler çâk oldu ol gün ol gice
990 Hakka hamdile senâlar kıldılar
Cümlesi mefkut girü buldılar
29. a Şeyhi da'vet eyledi Seyyid Huseyn
Hücre sine ol gice iy nûr-ı ayn
Ya'ni diler meşrebin Şeyhün bile
Ana göre tab'ına cezbe sala
Gerçi Hak'dur câzib-i sâhib-ıyâr
Lîk Şeyhdür rehberi iy şehriyâr
Zire Şeyh vâsıl olubdur ol ile
Kulavuz-ı râh olub ala gele
Feyz-i akdesden gelen feyzân-ı Hak
Şeyhe evvel irer iy merdân-ı Hak
Teslimi mikdârı Şeyhden feyzini
Feyzider sâlike ol yüce ganî

Bundan açdı (ol) yine bir hoş kelâm
Âmil olan sâlike olsun selâm
Hâsılı budur sözüm durma duruş
İçerüden içerüdürür (bu) iş
Zâyi' itme ömrini iy zinde-dil
Terk idüb gitmezden öndin âb u gil
1000 İrübün bir gün ecel ökçen basar
Canun alub ömrünün günün keser
Melekü'l-mevt günde yetmiş kez sana
Eyleyüdürür nazar gûş ur bana
Hak taâlâdan inâyetler ire
Ol kilitli gönlünü açuvire
Düşer gönlüne mahabbetden eser
İdesin tâ ışkıla Hakka sefer

Ger nasîhat tutar isen er gibi
Er gibi ol er gibi ol er gibi
Âkılisan fursatı fevteyleme
Hakkı zikrit nâsezâ savteyleme
Tal vücûdin bahrına gavvâsvar
Bul sadef içinde dürr-i şâhvar
Seyr-i fillâh idegör iy ışk eri
Ezbakaa billâh kalma serseri
Işk anadan togmadı dir âşıkân
Kimseye kul olmadı dir sâdıkân
29. b Hak elindedür hidâyet iy cüvan
Toprag ol tâ kim irişe bûy-ı can
1010 Bâ vücûd olmak dilersen iy vücûd
Bî vücûd ol kim bulasın tâ vücûd
Bî vücûd olmak dilersen iy vücûd
İdegör her rûz u şeb Hakk'a sücûd
Can içinde cân bul terkeyle can
Olmasun sana hicâb iki cihan
Ya'ni ömrün hurmenin virme yile
Sonra vânefsi diyü itme gile
Gice gündüz tâati sen pîşe kıl
Nolursarsın âhırın endîşe kıl

Rahmet ol kişiye kendin bile ol
Nereden geldi ya kanda gider ol
Âhırın kanda varısar fikride
Ana göre yol yaragını ide
Komaya hergiz bu günü yarına
Yarın ol kimse iriser yârine
Kim tutar buyrugın Allah'un tamâm
Olsun ana her nefes yüz bin selâm

Bunda sâlike nasîhat eyledük
Bize vâcib olanı neyse didük
1020 Hak taâlâ rahmet itsün ol kula
Bunda naklolan nasîhatı ala
Yâ ilâhî ince yol kıldan dakıyk
Kullara sen tevfikun refıyk

30. a Başlayalum girü Şeyhün zikrini
Mîr Huseyn Ahlâtıyıla fikrini
Hücreye girdi çü Şeyh-i nâmdâr
Şeyh dahı bu gûşede hayrân ü zâr
Şeyh elin salub çağırdı gel didi
Halvetim içre benümle ol didi
Şeyh dahı hidmetine vardı revan
Pes heman gayrıdan oldılar nihan
Bu hadîsi hücrede nakleyledi
Erbaîn çek hücre içinde didi
Didi nola Hakk'a vassâlimsinüz
Meyyitünem hemçü gassâlimsinüz
Ne buyursan tutaram cânım gibi
Didi kim hak sözdür îmânum gibi

Bu hadîsi okudı Şeyh-i güzin [1]
Didi kim çekmek gereksin erbaîn
1030 Durugıl benümle bile hücrede
Erbaîn çekmez anı bil her dede
Tâ sana rehber ola Seyyid Huseyn
İrmege matlûbuna iy nûr-ı ayn
Benümle hücrede gel ol bile
Erbaîn çekgil (hemân) ihlâsıla

[1] Arada hadis bulunmalıydı.

Ben dahı çekem senünle erbaîn
Dahı kim ister dilerse hâzırın

30. b Sunuban elini öpdı ol heman
İki âlemden çeküb ol dem inan
Diledi Şeyhden ki mahdûmın göre
Dahı andan sonra halvete gire
Didi Şeyhe ki eyâ pîr-i kerem
Câzibe getürsün oğlanı görem
Didi nola gör güyegü Kaasım'ı
Gönderelim aparub gelsün beri
Câzibe ana (ki) geldi görmege
Ayagı tozına yüzün sürmege
Kaasım-ı Feyyûmî didi ol nigâr
Şeyh idi oldı ana şimdi medâr
1040 Diler ol da yüzünüz bir dem göre
Pâyınız eserine hem yüz süre
Didi Şeyh Kaasım'a vargıl git ana
Apar oğlanı vu yögrı bu yana
Geldi Kaasım Câzibe'den ol zaman
İsteyicek İsmâîl'in râyegân
Ağlayub feryâd itdi Mâriye
Didi dūr olmaz veleden câriye
Yüri var gönderüne bunda seni
Di ki ol Şeh aluban gelsün anı
Sıbyanı elbette getürsün di sen
Bize ol hulki Huseyn vech-i hasen
Geldi Kaasım didi hâli Şeyhe pes
Hande idüb didi iy sâhib-nefes
Durıvar mezraamızun katına
Bakalar anlar dahı mir'âtına

Duruban ele asâyı aldılar
 Bint-i ahsenün katına geldiler
 Gördüğü dem Câzibe seyyidini
 Toğdı ol dem başına kutlu günü
 1050 Virdi İsmâîl'ini Şeyh eline
 Hoş edebbirle girü döndi yine
 Oldı ol gün Şeyhıla tıfl-ı sagıyr
 Câmeler geydirdi ana zinde-pîr
 Girü anasına gönderdi anı
 Hakk'a yüz dutub didi kim yâ ganî
 Dilerem senden duâmı kıl kabûl
 Dest-gırım ol sana bulam vusûl
 Baş ü can terkidüb istedim seni
 Dilerem ki ölmeden öldür beni
 Ol kadar anda münâcât eyledi
 Ba'dezin lâhûta mahmel bağladı
 Durub anda hücreye geldi şehâ
 Tâ sefer eyleye ol dem Allah'a
 Yidi kişi erbaîne ol gice
 Girdiler ihlâsbirle iy hacc
 Şeyh bula(rı) cû'a tutdı ol zaman
 İtdürüb nefse siyâset bî aman
 Ya'ni terkide vücûd ahkâmını
 Can şuhûd ide ezel evtânını
 1060 Yidi gün iftârıla bir erbaîn
 Çekdürüb bunlara ol Şeyh-i güzîn
 İtdi irşâd bunları pîr-i selef
 Sonuna olmag için hayr-i halef
 Evvel-i mâh-ı Receb'di girdiler
 Âlem-i ulvîde cevân urdılar
 Eyle kabza düşdi halvetde o şâh
 San husûfa irdi gökde bedr-i mâh

31. a

Nefsine güç geldi gaayetde katı
 Cânını yakdı o kabzun âfeti
 Diledi bir erbaîn çeke girü
 Vardı pîrin hidmetine ilerü
 Göricek anı emîr-i mu'teber
 Bildi kahrile özünden bîhaber
 Şeyhi söze dutdı pes ol dem emîr
 Didi olgılan özünden sen habîr
 Tıfl-ı râdî'n dahı bu yolda sen
 Özünü güm kıl ki Hakk'a iresen
 Kaldurub başını hem ol mâhtâb
 Derdile bir âh idüb virdi cevâb
 1070 İşbu dergâha niçeler geldiler
 Âlem-i lâhûta seyran kıldılar
 Niçeler bu yolda ser-gerdân u zâr
 Girdiler yol açmadı perverdgâr
 Sanma kim bu yolu sen âsandurur
 Belki kemter hâli terk-i candurur
 Sen bu meydân içre zinhâr olma ter
 Bunda canlar dirilir başlar yiter
 Gördi Mîr hâlün bunun esrikdürür
 Pende dutdı gelmesün diyü gurûr
 İşidüb güftini Şeyhün ol zaman
 Pâre pâre itdi yakasın heman
 Girye idüben o şeh rişin yolar
 Giryesine Mîr anun kıs kıs güler
 Sanma şâhum Mîr sen Şeyhe güler
 Gerçi güler lîk anı ıška salar
 Hikmet üzredür velinün cünbişi
 Maksuda irgörme olur son işi
 Anlarun her vaz'ı hikmet üzredür
 Key sakın terdîde nikmet üzredür

31. b 1080 Pîr-i râh dervîşe bir emreylese
Emrine râm olmayub niçün dise
Cânib-i Hak'dan ana feyz irmeye
Gönlüne pîrin de hergiz girmeye
Key sakın pîr gönlünü iy yol eri
Seng-i hârâyıla sîma cevheri
Söze gelem girü iy nîk-nâm
Dinle ne dir Şeyhe ol şâh-ı gulâm

Pîr-i kâmil didi kim sabritgilen
Sen rızâ bâbında muhkem durgılan
Sanmagıl kim bir kişi feyze düşe
Cehdi nâfi' olmayub yoldan şaşa
Bast anun feyzine göre geliser
Togsa gün pertevi bile olısar
İnkıbâzı sâlik evvel gördi çün
Akabince bast ana yâr oldı çün
Hak açar devlet kapuların ana
Dir ki sa'yeyle iriş benden yana
Bir kez Allah diyü çağırısan eger
Sâlike yetmiş kez lebbeyk diyiser

1090 Gam yeme bastıla bilgil sen özün
Bulasın cânan elinde kend'özün
Ekle şürbe meşgul ol bir görelî
Ne saâdetler içilür görelî
Şerf söyleridi Şeyh-i kâmrân
İstîlâhın nazmidüb kılduk beyân
Mütâyemmen naklidüben sözünü
Bu manâkub içre yazduk iy ganî
Nâmı zinde olmag için hayrıla
Kendünün ta'bîrini yazduk bile

32. a

Gör nice tertîb ider Şeyhi ol
Hakka ırgörmek için pîr-i vusûl
Şeyhe ni'metler yidirdi ol hâce
Didi hem yat sen huzûr it bu gice
Dutdı pîrin sözünü ol ser-firâz
Eyledi Hakk'a yatıncak çok niyâz
İtdigi dem ol gice hâb ihtiyâr
On sekiz bin âlem oldı âşikâr
Görünen avâlim ana söyle bil
Avcunun içinde bir hardal degül

1100 Düşdi bir deryâya haddi yok anun
Düşdi bir hâle ki seddi yok anun
Gezdi ol deryâda nice rûzgâr
Hiç avâlim komadı âhır-ı kâr
Bildî kim keşf âlem-i menzîl degül
İşka düşüben girü cûş itdi dil
Maksadı budur kim Hakk'un varlığı
Varlığın mahvide ire birliği
Erbaîn istedi girü Şeyhden ol
Tâ tecerrüdile bula dosta yol
Didi bismillahi girelüm bile
Erbaîne bir dahı senünile
Lîk ekle şürbe meşgul ol yine
Merkeb-i nefsüne kuvvet vir yine
Ekl ü şürb eyledi ol gün Bedr-i mâh
Çille emritdi girü ol pîr-i râh
Girü bir deryâya atdı Şeyhi o
Düşdügi bahrı unuttı iy amu
İnsilâha irdi üç gün üç gice
Kendüye gelmedi ol kadri yüce
1110 İnbisâtını kabız buldı be gavr
Özi mahvoldı (vü hem) keşf-i suver

32. b

Âlem-i ecsâma gelince anı
Bekledi yârenleri bil iy ganî
Çünkü geldi âlem-i ecsâma ol
Anı gaslidüb salâta durdı ol
İtdi mâfâtı kazâ ol pâk-rû
Çille çekdi vü hemîn ol dem girü
Gün aşırı anda iftâr eyledi
Her ne düşdiyse emîre söyledi
Hâsılı ol çillede oldu tamâm
Girü şekvâ eyledi ol bedr-i tâm
Cûş idüb didi eyâ pîr-i cüvan
İy iden her lahza seyr-i lâmekân
Bu mezelletden dahı kurtar beni
Ol Hudâ hakkı ki halkitdi seni
Gördi Şeyh anı ki hayretde katı
Bildî kim ister cemâl-i Hazreti
Gözüne zerrece görünmez cihan
Ne cihan ne cânan ister sırr-ı can
1120 Didi Mahmûdum ne direm sana ben
Yine birkaç gün yenilen ağgilen
İstedüğün sendedür sanma ırak
Vaktı vardır ivmegil kılma firak
Ol giceydi i'tikâf oldu tamâm
İtdiler iftâr-ı lokma iy hümâm
İrtesi bayram namâzın kıldılar
Herbiri hücrelerine geldiler
Şeyh o gün âlî ziyâfet eyledi
Andaki huzzârı cümle toyladı
Geçdi Şevvâl evvel-i Zilka'deden
Çille itdi girü ol rûh-ı beden
Geçdi birkaç gün yine mîr-i güzîn
Çille emritdi girü Şeyhe hemîn

33. a

Şeyh dahı elin öpüb didi nola
Ölmeden ölmek yaraşır bu yola
Hücreye gelüb oturdı fikri bu
Çilleyi yârenleriyle çeke o
Çagırub yârenlerine söyledi
Çilleye girmeye ibrâm eyledi
1130 İtmedi kimesne ikdâm ol zeman
Yalnız oturdı çillede heman
Def'a-i sâlisde ol Şeyh-i güzîn
Girdi Zilka'de ayında yalnızın
Yatdı ol halvetde toksan gün tamâm
Yimedi içmedi dirler iy hümâm
Issı süt gelürdi dirler önine
Agzını açub tutardı buğuna
Girü aluban giderlerdi anı
Becid içmeden olurdu ganî
İricek eyyâm-ı teşriyk iy ahı
Tuz yaladı yimedi ol dem dahı
Gözi kapanmaz kalurdu gâh gâh
Ye yemek dimezdi dirler pîr-i râh
Cû' ile olubıdı evvel zaîf
İşidilmezdi sözi olub nahîf
Gâh olurdu kim salât itse edâ
Oturub kılurdu sünenin Hüdâ
Kalmamışıdı tâkatı kaaım tura
Kavmesinden sonra secdeye ire
1140 Fikride göre bu hâli iy ahı
Pîr huzûrında ne çekdi ol dahı
Sen dahı pîr hidmetinde neyledün
Mâye-i ömrün neye sarfeyledün
Ömri Hakk'a sarfidenün iy hümâm
Kapusunda bu Halîl olsun gulâm

33. b

Dinle Şeyhün hâlin iy kadri yüce
Ol gözi vü gönli ol arşdan yüce
Derde vü hüzne düşürdi meşrebin
Girye vü zârî idindi mezhebin
Düşdi ol demde fenâ fillâha ol
Eceli geldi bakaa billâha yol
İşkî kulavuz tutub girdi yola
Tâir-i kuds oldu rûh ervâhıla
Hâsılı Şeyhde yedi kez erbaîn
Çekmişem dirdi o mâh-ı bedr-i dîn
Cehdini söylerdi dirler gâh gâh
Ansa âh iderdi dirler gâh gâh
Bu manâkıb içre ne kim söyledüm
Şeyhden işidileni nakleyledüm
1150 Olur olmaz sözi nakleylemedüm
Olmaya tâ vizr ile meftûn ödüm
Niçeler Şeyhe manâkıb yazdılar
Yazdılar ammâ hevâda gezdiler
Şeyhün ashâbını gördiler velî
Bî haber bunlar sülûkden iy velî
Ne ki efvâhdan bular işitdiler
Anı naklidüb söz anı bildiler
Yazuban düzdiler itdiler kitâb
Anı okuyubu yazdı şeyh ü şâb
Bunda naklolanı gör sen iy ahı
Gayrı nakle tutma gûşun bir dahı
Bunda Şeyhün oldu sülûki ıyan
Pes hilâfeti dahı olsun beyan

Başlayalum yine söze iy refiyyk
Nice hilâfet olur ehl-i tariyk

Kim hilâfete kadem bassa bil ol
Ana irşâd idiser rûh-ı Rasûl
Dinlegil imdi hilâfet hâlini
Rûh-ı Muhammed'e hem îsâlini
1160 Nice virildi hilâfet Şeyhe bil
İy sirîşte z'âb ü âteş bâd ü gil
Gûş urgıl ki beyân eyleyeyin
Sırr-ı Ahmed'den ıyân eyleyeyin
Hak Taâlâ bir kulına feyzide
Göz kulag olur ana Hak iy dede
Söylese Hak'dan gelür nutkı anun
Canlara Hak'dan irer sıdkı anun
Gözlese can gözi görür iy muti'
Dinlese can kulagıdur bil semi'
Bunda çokdur söz biraz kasridelüm
Şol ki maksuddur anı zikridelüm
Gicelerde bir gice hem Cebreîl
Mîr'ün irfânın akıtdı hemgü Nîl
Bahr-ı umman oldu Emîr ol gice
Açdı esrâr-ı İlâhî iy hace
Dönüben Şeyhe nazar itdi çünan
Perdeler silindi gözünden heman
Rûh-ı Ahmed âşikâr olub ana
Didi Mahmûd'um taâl benden yana
34. a 1170 Bir kez Allah didi na'ra urdı ol
Düşdi yüzi üzre bîhûş oldu ol
Arada kalmadı varlıktan nişan
Lîk rûh Ahmed'dür olmuşdur ıyan
Gördi Mîri rûh-ı Ahmed'le bile
Eyledi Şeyhe işâret sırrile

İtdi secde rûh-ı Ahmed'e hemin
Âlem-i ecsâma geldi ba'dezin
Gördi Şeyh söyler dahı esrâr-ı Hak
Şeyhe imiş secdesi iy merd-i Hak
Rûh-ı Şeyhile meğer rûh-ı Rasûl
İttihâd idüb Hak'a bulmuş vusûl
Gördi hem Hak'dan gelür feyzân-ı Hak
Evvelâ Şeyhe eyâ merdân-ı Hak
Rûh-ı akdesden alıcak feyzi ol
Teslimi mikdâr idiserdür vusûl
Anun içündür ki teslîm-i mürîd
Hemçü meyyit dest-i gassâl iy ferîd
Nicesi Şeyhine teslîm olur o
Ana göre irisiser lûtf-ı Hû
1180 Hâsılı budur sözüm iy merd-i Hak
Diler Hak'dan seyr fillah derd-i Hak
Akl ser-gerdandürür bu yolda bil
Âkılısan aç göziün iy zinde-dil
Şeyhe geldi girü sözüm iy dedem
Şeyh nice basdı hilâfete kadem
Nicesi ahvâl açıldı özine
Eyledi takrîr anı hep Şeyhine
Dahı şol esrâr açıldı ol zaman
Hâlîka ma'lûmdur ol halka nihan

Şeyhe zâhir oldı Şeyhün hâleti
Hazret-i Hak'dan bulıcak rif'ati
Şeyh gördi kim Rasûl-i mu'teber
Şeyh içün hazretine virdi haber
Cem' idüb Mısr'un şüyûhunu Emîr
Çekdi ni'metler yidi bâ y u fakıyr
Virdiler ol dem hilâfet Şeyhe hem
Anda şeyhler hâzır iken iy dedem

Tâc u hulle vü kemer elde asâ
Gûyiyâ Mûsâ elinde ejdehâ
1190 Azzekallah didi hep cümle şüyûh
Ol duâlarla açıldı çok fütûh
Fentesirü muktezâsınca kamu
Tagılub gidicek aşhâb iy amû
Hücre sine da'vet itdi Şeyhi Mîr
Didi iy rûh-ı bedir cân-ı Emîr
Sen ki Mahmûd'sın menem sana Ayas
İtmezem men seni hiç gayre kıyâs
Gerçi halîfem olasın zâhirâ
Lîk halîfe-i Hak'sun bâtinâ
Dilerem ki itmegil zâyî' nefes
Tâ varub sine girince bir nefes
Dinle sözüm ne dimiş Munlâ-yı Rûm
Gûş urgıl sözüme iy fahr-i Rûm
Her nefes sermâye-i sâd devletest
Tâ be key her yek nefes çendin heves
Neyise anda nasîhat eyledi
Çille çek diyü girü emreyledi
Girdi çilleye girü Şeyh ol zaman
Kaddi büküldi anun hemçün keman
1200 Halvet içre yavukıldı kendözin
Nice günler geçdi bulmadı özin
Girdi Şeyh üzerine itdi duâ
Geldi girü özine itdi senâ
Didi Şeyhine ki terkitdüm salât
Bilmedüm sagum solum oldum memât
Hande idüben didi kim pîr-i râh
Sanmagıl kim öziñi kıldın tebâh
Dinle gör kim ne didi Munlâ-yı Rûm
Nakd-i hâlündür senün iy mâh-ı Rûm

35. a

Namâz-ı halk tekbîr-i sücûdest
 Namâz-ı âşîkan mahv-ı vücûdest
 Kıyâm u ka'de vü tekbîr ü niyyet
 Heme mahvest der ayn-ı maiyyet
 Anla dahı ne dimiş Munlâ-yı Rûm
 Âmil olgılan iy mâh-ı bedr-i Rûm
 Nigeh dâr fırsat ki âlem demîst
 Demi pîş-i dâna bih ez âlemîst
 İmdi âlimsen eyâ Mahmûd-ı men
 İtme zâyi' fırsat iy maksûd-ı men
 1210 Men de geçmek üzreyem bu dünyeden
 Bana sensin sevgilü bu cümleden
 Dilerem yerime nasbidem seni
 Zire sensin bu gözümlün rûşeni
 Sen olasin dilerem seccâdede
 Senden elyâk yirime yokdur dede
 İsteyen beni seni kılın kabûl
 Men ki gidem sendedür sırr-ı Rasûl
 İstemeyendür seni ehl-i hevâ
 Nefs-i levvâmîsi olmuşdur kuvâ
 Va'de irişdi kıluram men sefer
 Açaram ma'sûk iline bâl ü per
 Dest-i sâkıy sundı çün câm-ı ecel
 İçürüb dise gerekdür el acel
 Siz esen kalun heman göç üzreyem
 Diyüben bahisler itdi lâ cerem
 İrtesi Cum'a gün idi iy ahî
 Câmi'-i Tolon'a geldi ol sahî
 Cum'aya girdi gidem iy şâh-zâd
 Düşdi endâmına ol dem irtîâd
 1220 Ditredi Cum'a içinde key katı
 Yakdı endâmın o hummâ âfeti

35. b

Cum'ayı kılubanı tagıldılar
 Hânkaah içine girü geldiler
 Ol marazdan bulmadı aslâ mecâl
 Tâb-ı dakk idi maraz oldu hilâl
 Cem' idüb ahabâbını cümle heme
 Didi kim göç üzreyim bilün heme
 Dilerem yirimde birünüz kala
 Cümleünüz içinde ol âlim ola
 Hakk'a irşâd eyleye sizi ıyan
 İlmile zühdile sanman râyegân
 Siz dahı kılun birünüz ihtiyâr
 Tâ ola sırrınıza sâhib-ıyâr
 Giryê idüb didiler iy şehriyâr
 İhtiyâr pîr olur u pîr ihtiyâr
 Kimi ihtiyâr idersenüz bize
 Mürşid-i râh oldurur cümlemize
 Bildiler maksûdını Şeyhün bular
 Yirine Mahmûd-ı Rûmî'yi diler
 1230 Didiler kim içimüzde kim ola
 Mahmûd-ı Rûmî'den ol a'lem ola
 Hazret-i Mîr kimi ide ihtiyâr
 Oldurur muhtâr-ı cümle ihtiyâr
 Hazret-i Mîr didi muhtârım benim
 Milket-i Rûm içre şettârım benim
 Rûmî Mahmûd Çelebi'dir bilesiz
 Men gidicek ana teslim olasız
 Sonuma oldur benim hayrî'l-halef
 An halef hayrî'l-halef ni'messelef
 Muhtazarken bunlara virdi cevâb
 Hazret-i Şeyhe dönüb itdi hitâb
 Ne buyurur dinle pîrün remzini
 Âkılısan ibret al olma denî

Didi ha gitdüm yirümde kalasın
Mevsim irdikde sılanda olasın
Milk-i Rûm'a kim ola Mansûrvar
Cânını dost yoluna ide nisâr
Oldı bessâm söyleyicek bu sözi
Toldı sonra yaşıla iki gözi

1240 Didi sözüme benim olma melûl
Şol ki takdîr-i kazâdur ol hamûl
Bula senünle şeref her şûre bûm
Yakalar senden çerâğ aksâ-yı Rûm
Bu kadar remzitdi uçdı rûh-i pâk
Girdi ol cism-i latîfi zîr-i Hak
Kaldı Mîr'ün remzine hayran Şeyh
Oldı endûhıla ser-gerdan Şeyh
Fikre vardı bir zaman ol sîm-ten
Oldı kazâ vu kaderde ten zeden
Didi yolum Hakk'adur teslîm-i kül
Emr-i Hakk'ıla olur her cüz ü kül
Geldi Yûnus Emre sözi gönlüne
Okudı biraz ki gönli eglene
Okudugı söz buyıdı iy dedem
Naklidelüm dinlesün mîr ü hadem
Okudırdu dirler ol sözi revan
Tâ gidince dünyeden iy serveran
Savtı mevzûn bir mürîdi varıdı
Okudub işbu sözi dinleridi

36. a

1250 Bir dürr-i yetîmem kim görmedi beni umman
Bir katreyem illâ kim ummâna benem umman
Gel mevc-i acâib gör deryâ-yı nihan gizler
Zî bahr nihâyetsüz katrede olur pinhan

Bunda dimedi Mecnûn Leylî adını mevzun
Gâh Leylî'idüm anda gâh Mecnun idüm
hayran

Dem urmazıdı Mansûr tevîd-i enel Hak'dan
Işk dârına dost zülfi asmışdı beni uryan
Bu âlem-i kesretde sen Yûsuf u ben Ya'kub
Ol âlem-i vahdetde ne Yûsuf u ne Ken'an
Kâf nûna ulaşmadın can kaalebe düşmedin
Işk dârına mest geldüm hem mest giderem
hayran

Bu cism belâsıdur adum Yunus oldugı
Aslum sorar olursan ummâna benem umman

Altı ay oturdı Mîr'ün sadrına
Her kişi irişdi id ü Kadrine
Câ be-câ olan hulefâ geldi gün
Kargaşa kopdı olar geldügi gün
Her kişi serkeşlik itdi ol zaman
Gözlerine Şeyh olub rımh u sinan
1260 Gördi sadr için bularda var hevâ
Didi kim gitmek bize oldı revâ
Hilmile didi ki sızsiz pîş-kadem
Biz dahı sadrı dahı sizün bu dem
İhtiyâr idün birinüz sadr için
Cümle encümsiz o mâh-ı bedr gün
Biz dahı bey'at idelüm sizlere
Yüzümüz câ-rûb idelüm izlere
İşbu resme idicek Şeyh gûft ü gû
Nutkı bunların tutuldı iy ulu
Her biri dem-beste nutka gelmedi
Her biri dil-haste sadrî olmadı
Gördi bunlardan özi olmaz mecâb
Fazlı Şeyh'ün cümleye oldı hicâb

36. b

Eyledi bunlara teklîf-i sadır
 Lûtfıla vü hilmile o zül kadir
 Fazlını her vechile Şeyhün kamu
 Anlamışlardı kamusu iy amu
 Lîk Şeyh'e tâzesin dirler idi
 Sadr için akdem bizüz dirler idi
 1270 Şeyh dahı eyledi Rûm'a gelmege
 Milket-i Rûm içre cezbe salmaga
 Nefes-i pîr diyü dururdu hemin
 İstemezdi bunların geke gamın
 Gördi bugzider ana A'câm-ı şark
 Şeyh de lâmi' oldu Rûma hemçü bark
 Şehr-i Mısır'dan çıkub girdi yola
 Gidicek ol dem bir iki merhale
 Hânkaahun içini tutdı fesâd
 Işk bâzârına düşicek kesâd
 Hânkaahdan bîrûn iken herbiri
 Düşdi Şeyh'ün yanına iy din eri
 Karye kavmi de gelüben irdiler
 Merhabâ ehlen ve sehlen didiler
 On yedi kişiyidi bu cümlesi
 Herbiri olmuşdı tîrûn degmesi
 Gelüben cümlesi bey'at itdiler
 Hâsılı Kuds'e gelüben yetdiler
 Dünyadan gitmişdi İbn-i Kışmîrî
 Sâhib-i Şeyh idi gaayetde kavî
 1280 Oğlı kalmışdı atası yirine
 Şeyhi bilmişdi atası yirine
 37. a İsmi İdrîs idi anun iy hümâm
 Şeyhi koyuvirmedi bir ay tamâm
 İtdi dirler Şeyh için bin Eşrefî
 Sadaka bey'at idüben ol sahî

Şâm'a degin gitdi ol sâhib-vücûd
 Gönderigelmışdürür zî lûtf-i cûd
 Oldılar Şâm'da dahı bir hafta pes
 Şeyh Haleb'e gelmege kıldı heves
 Şâm evinden dahı çıkdılar bular
 Kona vü göçe Haleb'e geldiler
 İşüdüben Şeyh'i Türkmân-ı Haleb
 Bin kişi varıdı karşı çıkdı hep
 İtdiler ta'zîm bîhadd ü kıyâs
 İçlerine gelicek o zuhr-ı nâs
 Didiler (kim) Şeyh'i alıkoyalar
 Hânkaah yapuban ana uyalar
 Birisin dirler irâdet getüren
 Nesîmî'nün salbine fetvâ viren
 1290 İlmîne âşık olubdı Şeyh'ün ol
 Hazretine bey'at idüb oldu kul
 Şeyh rızâ göstermedi kalmaklıge
 Azm-i Rûm itdi heman gelmeklige
 Hâsılı Konya'ya düşdi yolları
 Görünigeldi Karaman illeri
 Gelüben irişdi Konya şehrine
 Gûyiyâ irişdi kendü şehrine
 Konya'nun medresesinde bir zamân
 Okuyub yazub dururdu iy cüvan
 Ehl-i Konya Şeyhi alub geldiler
 Medrese kurbında bir ev buldılar
 Girdigi dem dârına ol meh-cebîn
 Medrese ehlini çığırdı hemîn
 Gelicek bunlara in'âm eyledi
 Tâ göç olunca buları toyladı
 Sûfi oldu bir nice ehl-i ilim
 Çekdi bunlar zahrına birer kilim

Karamanoglu işidicek bunı
Didi kim getürdi bu şehre anı
37. b 1300 Münkir-i hâl idi dirler key katı
Sûfi görüncek iderdi cür'eti

Şeyh'i da'vet eyledi eyvânına
Sûret-i ta'zîmde aldı yanına
Tav'an u kerhen ziyâfet eyledi
Sonuç Şeyh'den kerâmet diledi
Gördi kim hâlini Şeyh anun harâb
Didi topraga bu ne didi türâb
Didi yemiş ağacı kandan biter
Hande idüb didi kim yirden biter
Didi akar çeşmeler kandan gelür
Didi Hak emriyle yirden gelür
Didi iy Şeh çün kerâmet istedün
Bize göstergil kerâmet sen didün
Din kerâmet istegil bizden heman
Toptoludurur kerâmetle cihan
Toprag olursan bu yolda iy fetâ
Cümle yemişler kamu senden bite
Toprag olursan bu yolda iy ulu
Taşun için bul kerâmetle tolu
1310 Toprag olursan bu yolda iy ahı
Menba-i hikmet olasin sen dahı
Lîk zâhirde kerâmet diledün
Döndi dervişlere didi zikridün
Başladılar tevhîde pes iy dedem
Hâzır iken cümle-i mîr ü hadem
Süirdiler tevhdî anda çok zaman
Şâha çok âlem açıldı iy cüvan

Şeyh murâkıb oldu gerçi zâhirâ
Rûhu terbiyyetde idi bâtinâ
Perdesin açdı gönülden Şah'ın ol
Âlem-i berzaha didi şâhid ol
Şâhid olub gaaib oldu kendüden
Rûhı ulvî seyrider yerde beden
Girü geldi kendözine çünki o
Gördi kim dervişler ider zikr-i Hû
38. a Azzekümullah hezârân âferin
Dir girü bey'ate uzatdı elin
Döndürüb zikr-i Hüdâvend-i ferîd
Bey'at eyleyüb o dem oldu mürîd
1320 Aksaray'da Şeyh Hâmid iy ahı
Zinde idi geçmemişti ol dahı
Geldi Konya'ya işidüb Şeyh'i o
Halvet itdiler ol iki nik-hû
Çıkdı halvetden bular îd oldu çün
Cum'ada cem' oldu ikisi o gün
Da'vet itdi iki Şeyh'i şehriyâr
Hoş icâbet idüb oldılar suvâr
Otag içre girdi çün Şeyheyn Şâh
Çekdi ni'met ol Şeh-i âlem-penâh
Oldı Şeyheyne mürîd ol kâr-bîn
Herbirine itdi in'âm bâ'dezin
Eyledi ol anda Şâhıla vidâ'
Döndi didi Şeyhe olmasun sudâ'
Gezelüm cümle mezârı bir zaman
Hoş ziyâret idelüm iy pîr-i fân
Girelüm biz de yola iy din eri
İy cihânun kutb u mâh u rehberi
İderüz sizi dahı bugün vidâ'
Germiyan illerine düşer vika'

38. b

1330 Derdile fil hâl ol iki şems ü mâh
Her mezâra vardılar bile o Şâh
Biribirinden girü ayrıldılar
Herbiri yirlü yirine geldiler
İrtesi Şeyhîla hem-râh oldu Şâh
İlgın'a denlü bile mîr ü sipâh
Anda girü Şâh'dan itdi vidâ'
Germiyân'a tutdı yol o hayr-i dâ'
Germiyanoglu irişdi iy ahı
Nevcûvân idi henüz ol dem dahı
Şeyh'e karşı geldi ol dür dânesi
Dahı yanınca piyâde anesi
Tâib oldu Şeyh'den ikisi bile
Oradan düşdi cihâna gulgule
Rûm evine cezbeyi saldı o Şâh
Aydın illerine nûr-ı bedr-i mâh
Şu'le virüb rûşen oldu her diyâr
Gül yüzünden gülşen oldu şermsâr
Hâsılı gelüb irişdi Tire'ye
Tire(si) yok bakarısan nireye
1340 Tire'nün içi anunla oldu yüz
Tire-dil nûrından anun buldı yüz
Kıldılar bey'at ulu kiçi kamu
Âm u hâs cümle gelüben iy amu
Âhır İzmiroğlu da'vet eyledi
İzmir'e gelün diyüben söyledi
Kal'a ehli sizlere âşıkdurur
Bey'at-i ridvân için sâdıkdurur
Yengile fethitmişidi ol zaman
İzmiri Tîmûr nesli Karahan
Şeyh dahı kıldı icâbet da'veti
Görücek bundan kemâl-i izzeti

39. a

Vardılar İzmir'e (cümle) hâs u âm
Anlara irşâd için ol bedr-i tâm
Varıdı kal'ada dört beş yüz kişi
Ulu vü kiçi kamu erkek dişi
Cümlesi rüyâ görürdi ol gice
Ta'bîr iderdi kamûsın ol hace
Sûretâ Şeyh'i bular hiç görmedin
Bâtınâ görüniridi Bedr-i din
1350 Hoş tesellî viriridi bunlara
Nice âvâlim açıldı kim diye
İzmir'e dahı gelüben irdi ol
Tâib oluban kamusı oldu kul
Anda Sakız adasınun kâfiri
Görüben Şeyh'den kerâmet herbiri
Beglerine söylediler kim gelün
Bunda Türk'ün Ulu'sun da'vet kılun
Ola kim da'vet icâbet eyleye
Kim bize sırr-ı Mesîh'den söyleye
Didi kim nola idelüm da'veti
Bize Rûhullah iderse nusreti
Beglerinden gördiler meyloldu gün
Cem' oluban cümle râhibler o gün
Didiler kim cümlemiz biz varalum
Ol uluyı bunda da'vet kılalum
Ola kim güftârimuz kıla kabûl
Kim bize meylide ol sırr-ı Rasûl
Begleri didi ki âyâ görünüz
Oğluna didi ki siz de varunuz
1360 Anda dursun kal'ada tâ ol gele
Bizimile nice gün bunda ola
Didi nola emrinüzle varayın
Kal'ada anlar gelince durayın

Hâsılı rehnitdi oğlın kal'aya
 Sandı kim Şeyh'i geçübün gelmeye
 Düzdiler âyinlerince armagan
 Girüben deryâya oldılar revan
 İrübün İzmir'e lenger saldılar
 Çıkuban hizmet-i Şeyh'e geldiler
 Çeküben sogatını bunlar hemin
 Baş yire koyuban öpdiler zemîn
 Didiler Şeyh'e ki Rabbun hakkıçün
 Sizi ümmet kıldı Muhammed için
 Dahı ol İsâ-yı Rûhullah için
 Hem dahı Mûsâ Kelîmullah için
 Lûtfunuzla da'vetimiz kıl kabûl
 Ol Muhammed hakkıçün k'oldu Rasûl
 Cümleñüze dahı cümle ehline
 Dîn-i Ahmed'den nasîbi olana
 1370 Bizi mahrûm eyleme geldük size
 Bize gelmekdür size minnet bize
 Begimüz bizim katı âlimdürür
 Fazlınız işideli buldı sürûr
 Kim bilürsüz gelmege âcizdür ol
 Hidmetiyiçün eyâ sırr-ı Rasûl
 Oğlını gönderdiler bunda tura
 Size (ol) müştâak olubdur kim göre
 Dinde ayrıysak nola iy sırr-ı Hak
 Rabbimüz birdür kamumuz abd-i Hak
 Çok tazarrû' itdi bunlar Şeyh'e pes
 Şeyh de rızâ gösterüb itdi nefes
 Yedi ruhban idi bunlar iy amu
 Cümlesi arabca bilürdi kamu
 Şeyh'e olmuşdı beşâretler nice
 Gemiye binüb ol adaya geçe

39. b

Dinledi Şeyh bunların sözün biraz
 Gördi hiç bunlarda yok aslâ gazez
 Kaldurub elin kodı baş'üstüne
 Bunlara gelüb didi baş üstüne
 1380 Sevnışüben cümlesi itdi tapu
 Çekdiler sogatı açıldı kapu
 Oğlını bunlar komaklık diledi
 Şeyh anı komaga rızâ virmedi

Oradan bunlar gemiye bindiler
 Yelken açuban adaya indiler
 Yolda giderken buları ol zaman
 Furtuna tutdı begaayet iy cüvan
 Gark (olacagın) bilüb bunlar o dem
 Velvele düşdi bulara iy dedem
 Sandılar helâk olurlar pes hemin
 Şeyh'ün aslâ bâki yok iy merd-i dîn
 Gördi bunlar cümlesi hayrettedür
 Didi korkman Bedr-i dîn sizünledür
 Gam yimen Bedr-i dîn'i Hak Hazreti
 Saklamışdur hem sizi kon âfeti
 Kaldurub bir kez elin kıldı duâ
 Hak Çalab kıldı duâsını revâ
 Furtuna dindi oluk sâat heman
 Girü dümen dakub oldılar revan

1390 Kal'aya yakın irişincek bular
 Binüben kayuga karşı geldiler
 Begleri anda görüşüb Şeyhıla
 Girüben gemiye oturdı bile
 Mâhir idi ilm-i hey'ette katı
 Şeyhıla hey'etten itdi sohbeti

40. a

Gör-di hey'etten söz anlar Şeyh anı
İlm-i hey'etle geçürdi ol günü
Dinleyecek Şeyh'i bunlar iy emîn
Didiler Mesîh-i sâni bu hemin
Nefesi eyledi ihyâ mürdeler
Hassa kim tevhîdi cigerler deler
Bagçesine konduruban Şeyh'i ol
Âyinine çok riâyet kıldı ol
Ne kadar râhib ki var geldi heme
Şeyh dahı zikrile kıldı zezeme
Zikrolundı anda ol gün ol gice
Oldı bunlar zikre hayran iy hace
Tevhidün nûrı buların kalbine
Dokunı itdi sirâyet ba'zına
1400 Nice râhibler dahı itdi bükâ
Anda dervişlere irincek safâ
Mele'-i a'lâya irdi na'ralar
Sidre-i seyyâre irdi na'ralar
Halka-i zikre girenler didi hû
Ayagı digmezdi yire dise hû
Gözile görürdi dirler kâfiran
Zâkirün pâyn muallak bil ıyan
Hayrete varub bu hâle iy emîn
Dirleridi innehu sihrünmübîn
İki papazlar gelübdı key ulu
Anlar Enez'lü idi iy bahtlu
Her yıl anda gelüridi ikisi
Anlara dokundı Şeyh'ün cezbesi
Hufyeten İslâm'a geldiler hemin
İtdiler zarûretille ketm-i din
Adada sâkin olanlardan dahı
Beş kişi imâna geldi iy ahı

40. b

Ahdleşüb Şeyhıla bunlar ol zaman
Sizden olmazuz didiler râyegân
1410 Şeyh dahı bunlara va'de eyledi
Edrene şehrine gelesiz didi
On gün oldı orada Şeyh Hazreti
Gör-di bunlardan kemâl-i ragbeti
Eyle âşık oldı Şeyh'e Begleri
Bile geçdi denizi iy din eri
Aglayub kitfini öpdı ol cüvan
Didi (iy) rûh-ı revânım ol revan
Gönderüb Şeyh'i kayuga bindi ol
Sâlisü selâseden hem döndi ol
Eyle dîne Şeyh akıtdı gönlünü
Hemçü (...) (?) Rasûl'e iy gani
Lîk beglikden hevâle virmedi
Zâhiren eslemtü'ye dil irmedi
Kalbi mü'min kendi kâfir zâhirî
Hak bilür hakıykatın iy din eri
Ol aradan dahı Şeyh girdi ile
Edrene'ye gelüben ide sıla
Şol zamânıdı ki Rûm'un begleri
Biribiri üzre çekmişdi çeri
1420 Tîre olmuşdı Saruhan illeri
Kimleri dahı tutubdı yolları
Az-m-i Kütahıyye itdi Şeyh yine
Eşdi o yoldan Tomanıç biline
Nâgehan bir karye içre geldiler
Bir alay Torlagı anda buldılar
Çeng ü çegâne kudüm depretdiler
Çaluban Şeyh'ün yoluna durdılar
Maksudı buyıdı bunların meger
Şeyh'i ma'rifetle ilzâm ideler
Şeyh bulara gelicek virdi selâm
Ve aleyküm deyüb açdılar kelâm

Didiler yolun sehâ kandan gelür
 Şeyh didi yolum o cânandan gelür
 Didiler yolun girü kanda gider
 Şeyh didi yolum girü anda gider
 Didi Şeyh dahı dü âlem yog iken
 Kanda sıgdı bu yaratılmış vatan
 Âlem-i emrile me'mûr oldunuz
 Me'mur olmadın ye kanda oldunuz
 1430 Şeyh bu resme idicek birkaç suâl
 Nutkı bularun tutulub oldı lâl
 41. a Sözi Şeyh'ün bunlara iy hoş-edeb
 İtdi te'sîr bunlara hep key aceb
 Dest-i tevbe eylediler ol gice
 Bulcuk ehlin tarykun iy hace
 Tevbelerinde olub sâbit-kadem
 Dedeler oldı kamusı iy dedem
 Evveli Sürme köyinde oldı Şeyh
 İrtesi Bursa'ya girüb geldi Şeyh
 Şiddet-i ilmile Torlaklar bile
 Şehre Şeyh'i koydılar ta'zîmile
 Şehr-i Muharrem idi Şeyh geldiği
 Bursa'nın içine cezbe salduğı
 Bursa halkı Şeyh'e akdı nice gün
 Görmediler fazlını gayrıda çün
 Girü âlem buldı pes emn ü aman
 Fitne gidüb adlile toldı cihan
 Şehr-i Bursa'dan çıkuban gitdiler
 Şehr-i Edrene diyü azmitdiler
 1440 Gelibolu'dan geçüb iy dervişan
 Seyyid Kavagı'nda ol dâmâd olan
 Kogra tagından çü togdı bedr-i mâh
 İrdiler kavm ü kabîle toldı râh

Ol mehi encüm gibi dervişleri
 Çevre aluban gelürler herbiri
 Atlarından inüben yögrüdiler
 Yüzlerin ol dem payına sürdiler
 Kondılar Maalgara'da ol gice
 Eyledi çok kişi bey'at iy hace
 Andan Edrene'ye geldi iy ahı
 Atası anası sağdı dahı
 Şeyh için cümle duâlar itdiler
 Şeyh için cümle senâlar itdiler
 Şeyh'i mâl ü câhıla iy mihteran
 İtdi dirler atası çok imtihan
 Gûşuna almayıcak Şeyh sözüni
 Öpdi Şeyh'in ol dem iki gözünü
 Sundı bey'at itdi oğlundan hemin
 Anasıyla niçe hâtûn ba'dezin
 41. b 1450 Akdı âlem halkı cümle şeyh ü şâb
 Gözlerinden herbirinin gitdi hâb
 Zikrolurdu giceler tâ subhadek
 Seylolurdu yaşlar tâ subhadek
 Hâsılı oldı sılada ol sene
 Bursa'dan da'vete geldiler yine
 Bursa'ya Aydın iline bir dahı
 Geçdi dirler Şeyh'i girü iy ahı
 Ata vu ana bile ol da'vete
 Bile geçdiler acısudan öte
 Sonra gelüb Edrene'de yedi yıl
 Uzlet idüb taşraya çıkmadı bil
 Günler içre çıkageldi bir kişi
 Gözüniün seylâbveş akar yaşı
 Sûretâ kâfir velî mü'min özi
 Bile kapuda kamu oğlu kızı

Didiler bildir öziün iy zül kerem
 Didi mü'minüm Enez'den gelürem
 Şeyh'ün elinde imâna gelmişem
 Lezzet-i imânı Şeyh'den bulmuşam
 1460 Nâmımı virmişdür (ür) Abdüsselâm
 Geldüm uş kapusuna olam gulâm
 Ol arada çıkageldi Şeyh dahi
 Halvet'iletti kamusun iy ahı
 Cümlesin imâna da'vet eyledi
 Küfrün ahvâl-i seni'in söyledi
 Geldiler imâna hep ihlâsıla
 Kaldı kızkardaşı ancak küfrile
 Ne kadar imâna da'vet kıldılar
 Gelmedi âhır ferâgat itdiler
 Vardı bir Ermeni'ye o bed-fiâl
 Bir kız eyledi ki bedi'ül-cemâl
 Harmana dirler idi (hem) nâmına
 Tutulub Şeyhzâde zülf-i dâmına
 Oldı gaayet ol kızun aşüftesi
 Diledi ola öziün zevcesi
 Kız da meylitmişidi Şeyhzâde'ye
 Özin ibn-i Şeyh'e tezvîc eyleye
 42. a Cebrile kızı dayı Abdüsselâm
 Viridi Şeyhzâdesine beyne'l-enâm
 1470 Âhırı Şeyh'ün arûsı olub ol
 Eyledi Şeyhzâde'den kız oğlan ol
 Naklidelüm girü Şeyh'i iy dedem
 Görmege gelse anı mîr ü hadem
 Her kaçan çıksa salâta ol zaman
 Yüzünü görürleridi pes heman
 İltifât itmezdi hergiz kimseye
 Hoş selâm virüb giderdi hücreye

Puhte bir şalgam yir idi gâh gâh
 Yimez içmezdi geçerdi nısf-ı mâh
 Lîk ma'cûn düzübidî kendözi
 Tutarıdı kuvvet anunla özi
 Hak yolunda sarfidüben özi
 Âh u zârıla geçer gün her günü
 Fetret oldı ol arada key katı
 İtdi şehler birbirine nikmeti
 Geldi Mûsâ Şâh Süleyman yirine
 Bağlanıldı saltanat tedbîrine
 Rûmilin adlile tutdı iy ahı
 Hâtem-i Tayy idi gûyâ ol sahî
 1480 Gör neler fikritdi begler ol zaman
 Hazret-i Şeyh halkdan olmuşken nihan
 İttifak idüb didiler kim bular
 Şâh'a Şeyh'i Kaadı-asker ideler
 Gör neler getirdi takdîr-i İlâh
 Şem' iken pervâneler cûn pîr-i râh
 Dinlenüz sözüm eyâ merdân-ı Hak
 Eylenüz sözüm eyâ mihmân-ı Hak
 Gör ne takdîr eylemiş Hak Hazreti
 Gazab üzre sebkât idüb rahmeti
 Dâim ehlullahâ bu haslet olur
 İbtîlâyıla Hak'a vuslat bulur
 Mûsa sultan oldı pes Rûmiline
 Düşdi Şeyh erkân-ı devlet diline
 Şeyh zamânında ferîd-i dehrîdi
 Sözlere merdâne özi bahrîdi
 42. b Aşık oldı Şeh cemâlin görmedin
 Sohbet-i hâsına bir dem irmedin

Bir takaazâ kopdı Şâh'dan nâgehan
 Şâh Melek'le Şeyh'e oldılar revan

1490 Şeyhi görübdü rü'yâda ol gice
 Süt asel yidirdi Şâh'a iy hace
 Hem dahı rü'yâda gördi Şeyh'i Şâh
 İrte namâza imâm olmuş o mâh
 Sûre-i Rahman okud'ol evvelâ
 Sûre-i Fecr'i okudı sâniyâ
 Gider iken Şeyh'e ol Şâh-ı güzın
 Şâh Melek'e gördüğün didi hemin
 Sâmit oldu Şâh Melek gör hikmeti
 Şeyh dahı câmi'de kılmuş sünneti
 Gelüben câmi' içine girdiler
 Sünnet-i fecri pes ol dem kıldılar
 Kaamet oldu halka Şeyh oldu imâm
 Sûre-i Rahman okudı ol hüâm
 Sûre-i Fecrile hatmitdi namâz
 Eyledi Hakk'a tazarrû'la niyâz
 Ba'dezin evrâd okudılar tamâm
 Kıldılar işrâkı dahı iy hüâm
 Durdı Şâh fil hâl bir kez itdi âh
 İrdi felekde husûfa bedr-i mâh
 1500 Yögriyüben düşdi Şeyh'ün pâyna
 Şeyh girü ol dem oturdu câyına
 Didi kim sen ne kişisin iy cüvan
 Didi Mûsâ kulunam iy sırr-ı can
 Müd yedek übâyiak didi hemin
 Pertev-i hursîd-ves öpdı zemîn
 Hoş görüb bunları pîr-i râh-bîn
 Hücre sine da'vet itdi pes hemin
 Balıla süt kodu önlerine pes
 Rü'yada Şâh içün açdı hoş nefes

43. a

Her ne kim rü'yâda ol görmüşidi
 Söylemedin bir bir ana söyledi
 Gördiler Şeyh'den kerâmetler bular
 Can ü dilden Şeyh'e âşık oldular
 Gelicek Şeyh'den bular menziline
 Söyleşildi çok kelâm birbirine
 Didiler kim bize bir âlim gerek
 Şer'ün ahkâmında key âlim gerek
 Kim ola âlemde Şeyh gibi kişi
 Zühd ile takvâla ola her işi
 1510 Cem' olalum cümle âm u hâsıla
 Yüz sürelüm pâyna ihlâsıla
 Ola kim güftârimuz kıla kabûl
 Hoş nizâmın tuta hem şer'-i Rasûl
 Maksud idinmiş idi iy şehriyâr
 Şer' ile adlile ola her diyâr
 Âlemi adlile ma'mûr eyleye
 Milketi şer' ile pür nûr eyleye
 Gerçi kim âlimler ol dem çoğıdı
 Hiçbirine i'timâdı yogıdı
 Sırrına can olmuşıdı Şeyh anun
 Gönline can olmuşıdı Şeyh anun
 Diridi kim Şeyh'den a'lem kim ola
 Şer' ü takvâyıla gönüller ala
 Ehl-i zâhir kaadir olmaz diridi
 Bir kerâmet ıssı gerek diridi
 Hâsılı Şâh Şeyhi da'vet eyledi
 Şeyh dahı da'vet icâbet eyledi
 Taşraya yidi yıl çıkmamışdı Şeyh
 Hücre sine taşra bakmamışdı Şeyh
 1520 Dili zâkir kalbi hem zikriyidi
 Ana tevhîd ni'met-i fikriyidi

43. b

Şeyhi bilirsüz be rûz-i resthîz
Nice Kaadı-asger oldu iy azîz
Çekdi Sultan Şeyh'e ni'met bî kıyâs
Ola Şeyh Mahmûd kendözi Ayâs
Bildî Şeyh maksûdî var Şâh'un hemin
Ol arada kendünün çekdi gamın
Dönme-yüb söylemedi aslâ kelâm
İrmeye tâ ehl-i meclise melâm
Başladı huffâz-ı Kur'ân-ı Mecîd
Nutka gelüb Şeyh didi kadrün mezîd
Kul atîullah va atîur Rasûl
Okuncak hoş tebessüm itdi ol
Bir suâl itdi hemandem meclise
Düşdi hayret ol suâlden herkese
Buyıdı suâli Şeyh'ün cümleye
Her kişi mikdârı denlî anlaya
Kul atîullahe didi iy ahı
Hem va atîur Rasûle bir dahı
1530 Hem ve ulîl emre minkum dir Hudâ
Oldunuz atîu lâfzından cüdâ
Vech-i hikmet ne ola Hak Hazreti
Hande idüb didi nola hikmeti
Sâmit oldılar heme pîr ü cüvan
Şeyh dahı hayrete vardı bir zaman
Gördi Şâh kim yokdurur Şeyh'de rızâ
Neylesün hâlî kalur Dârü'l-kazâ
Düşdi yüzünü sürüb ayagına
Lâbeler eyledi hem eşyâ'ına
Didi Şâh'a Şeyh (kim) eyâ refîyk
Eylememişdür kazâ ehl-i tarîyk
Nice âlimler var olsun herbiri
Şer'-i Muhammed'de mîlkin serveri

44. a

Şâh didi Şeyh'e eyâ hurşîd-i can
Ne suâ' vire cihâna şem'dan
Mâha nisbetle bular hemçün nücûm
Âftâb olsa virür mi şu'le mûm
Gördi erkân iktirân-ı şems ü mâh
Müşterî burcında makrûn ol sabâh
1540 Her birisi Şeyh için itdi niyâz
Didiler olun mutî' iy ser-firâz
Atanuz olmuşdı kaadî'l-kuzât
Siz de ihtiyâr idün iy pâk-zât
Gördi kurtulmağa yok aslâ mecâl
Oldı Şeyh ibrâm ü ilhâhıla lâl
Öpdi elin Şâh ü erkân ol zaman
Kaadı-asger oldılar anda heman
Oldı gün cebren ü kahren kaadı ol
Tâ irince vartaya âhır-ı yol
İrdi pes Mûsî'ye takdîr-i kazâ
Hâ izâ câelkazâ dâkal fazâ
Oldı Sultan Han Muhammed müstakil
Şeyh dahı İznîk'a oldu müntakil
Ayda bin akçe ulûfe virdiler
Cebr ü kahrıla vatandan sürdiler
Oldılar mahbus adına mübtelâ
Habsıla gurbetde çekdiler belâ
El uzatmamışdı mâl-i vakfa ol
Hayli zücret çekdi el sunmadı ol
1550 Zîra gaayet kendi perhîz-kâridi
Üns-i hakkıla özi hügyârîdi
Mâl-i vakfdan ideridi key hazer
Kalbi karardur diridi iy peder
Gülşenün yirini hâr eylediler
Gen cihânı gözine dar itdiler

Gördi kim pür mâr pür gejdüm cihan .
 Nefsi ihlâsına sa'y itdi heman
 «Teshil»i Iznık'da itmişdi tamâm
 Sundı Şâh'a ile den İbn-i İmâm
 Şeh'den izn istedi ol hacca vara
 Haccidicek gelüben Mısır'a vara
 Gördi Şeyh'ün hânkaahında o Şâh
 Oturub Şeyhlik ide ol bedr-i mâh
 Geldi dirler hânkaahdan nice kes
 Şeyh'e dahı Mısır'a (gel) iy bü'l-heves
 Ya'ni Mısır'a vara ol bedr-i münîr
 Girü ma'mûr ola (ol) hânkaah-ı Mîr
 Şeyh dahı ahdeylemişdi anlara
 Cümle evlâdıyla Mısır'a vara
 1560 Gıtmege hacca izin virmedi Şâh
 Oldı sergerdan irüb kalbe cürâh
 Cem' idüb ahbâbını itdi vidâ'
 Terkidüb evlâdını itdi vidâ'
 Deşt ihtiyâridüben ol heman
 Girdi yola terkidüben hân ü man
 Şehr-i Iznık'dan çıkuban bedr-i mâh
 Milket-i İsfendiyâr'a tutdı râh
 Gâh üftan gâh hıyzan geh suvâr
 İrdi Şâh'a iderek terk-i diyâr
 Kondı bir vâdide görüb il eri
 Virdiler Şâh'a haberler her biri
 Didiler Şâh'a gelen bedr-i münîr
 Oldı bu âlem anınla müstenîr
 İşüdü geldüğünü şâd oldı Şâh
 Didi ol dem bu gice bedr oldı mâh
 Halkıla (çün) çıkdı istikbâle ol
 Şeyh'e yakın gelicek çün sag u sol

44. b

Pes ilderden göricek Şeyh'i iyan
 Atıdan inüben hemen oldu yayan
 1570 Yürüdi gelince Şeyh'ün yanına
 Elini öpüb su sepdi canına
 Şeyh'i şehre aldı geldi Şehriyâr
 Şehr-i Cumâdelulâ'yıdı iy yâr
 Ayın on dördü olubdı ol gice
 Togdı bir oğlu çü Şâh'un iy hace
 Kundagiyle Şeyh'e getürdi anı
 Gicesi Kadroldu Şâh'un iy gani
 Çegneyüb hurmayı ol dem iy refiyyk
 Dökdü rıyk agzına ol bahr-ı amıyk
 Virdi Şeyh oğlunu İsmâîl Big
 Şimdi oldur ol il'e big oğlu big
 Ömri uzun olsun u şirin sözi
 Gözedir in'âmıla cümlemüzi
 Gelelüm Şeyh'ün girü ahvâline
 Nolisardur âhırı ahvâli ne
 Diledi Şeyh'den ola şarka revan
 Yâhud Tatar'a gide ol pehlevan
 Gördi kendi özünü kılur tebâh
 Hayrete varub tefekkür kıldı Şâh
 1580 Didi Şeyh'e gel berü iy âli-şan
 Hân'a sizi göndereyin armagan
 Hazretiniz göricek Han Hazreti
 Eyleyiserdür kemâl-i izzeti
 45. a Şehr-i Kırım'ı ilmile ma'mûr idün
 Zühdiye takvâyıla pür nûr idün
 Zimmetimde olsun etbâ'un senün
 Himmetimde olsun esyâ'un senün
 Bir taraftan olunuz Hân'a rasûl
 Lûtfunuzla sözümüz kılun kabûl

Han işitmişdür sizün evsâfınız
 Zühd ü takvâyıla hem ahvâlinüz
 Şimdi siz Han Hazretinden dürsüz
 Anda varıncak gözine nürsüz
 Şarka gitmeklüge kılmanız taleb
 Aramızda fitneye olur sebeb
 Şâhrûh Big şimdi şarka şâhdur
 Zulme mâil key katı güm-râhdur
 Kim bilürsüz Âl-i Osmân'ıla ol
 Cengidübdür der beyâbân-ı nugul
 1590 Nesl-i Tîmûr'dur bilürsüz iy hümmâm
 Âl-i Osmân'a idübdür intikam
 Size lâıyk görmezem bir kaatilün
 Ayagına varasız bir bâtıun
 Bu mukarrerdür ki ol taltîf ider
 Nice nâ meşrû' size teklif ider
 Oldurur habbâs-ı zâlim tîre-dil
 İhtiyâr itmen olursız hıyre-dil
 Sözüni dinlersenüz takvâ gider
 Zillete düşüb olursız derbeder
 Hâsılı budur sözümün hâsılı
 Kable hedmül Basrate vel Mûsılı
 Cânıma cân olsun evlâdun senün
 Gönlüme hân olsun evlâdun senün
 Hakk'a ısmarlan siz evlâd emrini
 Anlara mahrem ide Allah beni
 Gönlinüz gussadan eğlenüz emîn
 Hergizin çekmenüz evlâdun gamın
 Han Muhammed dinleseydi ger sözüm
 Hâk-i pâıyna süreridim yüzüm

1600 Bilürem katı anîf ü gûldür
 Kalbi açılmaz anun magfûldür
 45. b Gönderürsüz ana elçiyi eger
 Bize dahı çok adâvetler ider
 Kendözi bize idübdür sû-i zan
 Kasdı budur kim götüre aradan
 Oldugunuz bizimile isterem
 Beni incidür sonunda niderem
 Bî huzûr eylemeyeydi ger bizi
 Özime mahrem idineydim sizi
 Hân'ı ihtiyâr idün iy cân-ı Han
 Gemi virelüm size olun revan
 Han olsun menzılün hem mahremün
 Kardeşidür Han Sultan Aktu'un
 Aktu'yıdı Kırım'a hayr-ı halef
 Han Muhammed eyledi anı telef
 Aktu'yıdı Kırım'a Han ibni Han
 Maglub oldukda koyubdı hân ü man
 Han Muhammed'e varıncak iy ahı
 Oldı Han katında memkûr ol dahı
 1610 Deştten gelmişleridi katına
 Gej göründiler anun mir'âtına
 Edrene'de geçdi Cum'airtesi
 Kal'a dibinde olubdur türbesi
 Anlarla dahı nice bî günâh
 Oldılar nâ hak yire anda tebâh

Gördü kim andan dahı bulmaz vefâ
 Ana anun izzeti oldı cefâ
 Hassa kim adlile meşhûr-ı cihân
 Olmuşıdı Şâhrûh Big ol zaman

46. a
 Eyle zemmitdi anı gelmez dile
 Âlem içre anılırken adlile
 Bildi kim bir cânibe seddoldı yol
 Tav'an u kerhen sözi kıldı kabul
 Keştiye girüb o Rûm'un mefhari
 Didi bismillahi mecreyhâ cerî
 Çünki keştünün içine girdi ol
 Bakmadı bir dahı yüzlerine ol
 Açdılar yelken revân oldu gider
 Gör ki ahkâm-ı kazâ neyler nider
 1620 Ol zamân içreydi ashâb-ı diğer
 Olmuşıdı kâfire yağı meger
 Bahri tutmuşıdı Efrenc-i lain
 Anladı Şeyh âlemün nolacagın
 Sâhil-i Eflâk'a çıkdı çün reis
 İttifaak idüben ashâb-ı beîs

Dinlen iy ahabb-ı ashâb-ı vefâ
 Şeyh'e nitdi ol dem ashâb-ı cefâ
 Çıkmışıdı kuruya Şeyh iy hüâmâm
 Anda fecri kıluban olsa imâm
 Geldiler abdest alub iy ser-firâz
 Cem' olub bir yere kılalar namâz
 Şeyh salâta durıcak iy kâmran
 Oldı Şeyh bunlara çün bâr-ı giran
 Şeyh'i kuruda kodılar iy emîn
 Gemiye deryâya çekdiler hemin
 Yelken idüb kodılar ol arada
 Dinle sonu nice olur iy dede
 Rik'at-i sâni içindeyken hemin
 Mezheb-i Şâfi'i'yi kıldı güzîn

1630 Muktedî olanlar oldılar samût
 Rik'at-i sâni okudı Kunût
 Mezheb-i Şâfi'i'de vakt-ı hatar
 Kunut okurlar dile gelse feter
 İşbu ahvâli ki ben nakleyledim
 Bile Şeyhile olandan söyledim
 Ca'fer adlu anda Şeyh'ün bir kulı
 Dirdi Hazretinle kıldım iy ulı
 Ne kim ağzundan anun söz geldi hoş
 Nazma getirüb kitâba yazdum us
 Söze gelemüm girü iy hûb-cemâl
 Cümlemüzi hıfzide o zül celâl
 Kaldı dârü'l-harb içinde kendözi
 Didi saklagıl İlâhım sen bizi
 46. b
 Okudı evrâdını ezkârını
 Hakk'a yüz tutub didi ki yâ ganî
 Ahazethül izzeti bil ismi in
 Âyeti okudı âh itdi hemin
 Giderüken keştî deryâda heman
 Bir kıyâmet kopdı iy rûh-ı revan
 1640 İrdi kâfir gemisi tutdı diri
 Od'a urdı gemisin iy din eri
 Kara Haydar Mûsa dirlerd'ol ere
 Dutsak olub gitdi arz-ı Berber'e
 Herbirisi kâfire oldı esîr
 Gördi gözünle anı Şeyh-i kebîr
 Kedelen kâfirine kul oldı ol
 Nice yıldan sonra birle buldı yol
 Çıkub İzmir'den pes âhır iy hace
 Bize mihmân oldı gelüb bir gice

Gel nazar eyle be lûtf-i girdigâr
 Kahrı nice lûtfider perverdgar

Hâlini takrîr idüb miskin bize
 Söyledi hâlin kamu cümlemüze
 Biz didük kim nice buldun sen halâs
 Nite buldun tîr-i kudretten menâs
 Ağlayuban didi kim iy mü'minan
 Vâkıama girdi Şeyh-i kâmrân
 Ayagına düşdüm ol dem aglayu
 Ol harâretle cigerim taglayu
 1650 Düşdüm ayagına sürdüm yüzümi
 Gözüm açıldı sağadı gözümi
 Diledüm eksikliğüm ol ârada
 Âr ü nâmus ola mı bîçârede
 Didi iy miskin bu dem çekme melâl
 Ne kim itdünse bana olsun halâl
 İlm-i sâbıkda çünin yazdı kalem
 Kurtulursun vartadan çekme elem
 İrt'es'oldı keniseye girdiler
 Herbirisi aynı üzre durdılar
 47. a Olmuşıdı kâfir anda mâlamâl
 Râhib itdi kâfire bundan suâl
 Didi ana ne kişidür bu kişi
 Bu gice çekdüm bununçün teşvişi
 Bir kişi gördüm felekde mâhıla
 Bileyidi İsa Rûhullahıla
 Çok tekellüm eyledi ol vâsılî
 İstedi bu şahsı bizden hâsılî
 Anladum kim Türk'ün ulu'sıdır ol
 Cümlemüz ilzâm idüb yol sürdi ol
 1660 Anda hâzır idi bu şahs-ı leîm
 Pâyına düşüb didi kim yâ kerîm

Suçumu afv it diyüben agladı
 Karşısına duruban el bağladı
 Her ne bu Şâh diledi ol pür usûl
 Cümle-i maksûdını kıldı kabûl
 Didi râhib gel berü iy bü'l-fuzûl
 Sen de bizüm sözüümüz eyle kabûl
 Bunı âzâd eylegil bugün hemân
 Koy gemiye iline olsun revan
 Pes heman ol dem gemiye koydılar
 Çıkuban deryâ yüzine saldılar
 Beni Sakız'a getürdiler bu dem
 Bir kişiyle İzmir'e dek iy dedem
 İrtesi birkaç kişi gör hikmeti
 Gitmege Siroz'a imiş niyyeti
 Sürdi ayaklarına yüzün o dem
 El bizim etek sizün dir iy dedem
 Böyle diyüb itdi duâ cümleye
 Komadı bu günü hergiz tanlaya
 1670 Kara yüzünde olan ahebâbıla
 Çıkuban Siroz'a gitdiler bile
 Anda bulub ammimi olmuş mürîd
 Ben bile'ydim diridi Şeyh-i mezîd

47. b Gelelüm söze girü iy pehlevan
 Şeyh'e nitdi fitne-i âhır zaman
 Gör neler kılur kula perverdgâr
 Kaldı Şeyh sâhilde sergerdan ü zâr
 Gelüben küffâr Şeyh'i buldılar
 Hissile şân-ı şerîfin bildiler
 Çok gulüvv eylediler teslîmile
 Şeyh'i şehre iltidiler ta'zîmile

Bir kişi var idi Ŗeyh'in dikmesi
Oldı Ŗeyh'ün bulunub dest-i resi
Han Muhammed Mûsa'ya buldukda yol
Yol buluban Eflag'a kağmışdı ol
Kim Azeb Beg dirleridi ol kese
Dest-gir olmuşıdı ol her kese
Hidmetine geldi Ŗeyh'ün ol girü
Nitekim olmuşıdı bundan ilerü
1680 Birbirinle ittifaak itdi bular
Girü Hân'un hidmetine geledler
Zire Hân'a gitmege aslâ mecâl
Kalmadı kim gide ol sâhib-kemâl
Mirci kâfir big idi ol dem meger
Yollar olubdurdı gaayetle hatar
Kara Bugdan'ıla Mirci ol zaman
İt dişi hınzır derisiydi heman
Ol hevâdan dahı peř itdi ferag
Sılasına varmaga kıldı yarag
Hem bulışa yârına ashâbına
Dura tâ Sultan gelince câyına
Didi kim her ne gelür Hak'dan bana
Râzı oldum hâlüm olsun bir yana
Didi kulavuz tutam eynel memer
Didi kim câelkazâu velkader
Tuna Tunca diyüben girdi yola
Kasdidübdı sıla-i rahme gele
Dura tâ Sultan gelince tahtına
Suna tefsirin dahı hem ol sene
1690 Tefsirin itmâm idüb ol pîr-i hûb
Virdi dirler nâm ana «Nûrî'l-kulûb»
Uğrayınca vartaya Ŗeyh-i ferîd
İtdi pinhan anı ahbâb ü mürîd

48. a

Bilün evlâdı elindedür nihan
Taşra virmezler anı hem serveran
Lîk Ŗeyh itdügi tesvîdi kamu
Cem' idübdür Kaadı vü Nûr iy amu
Kendi dünyâdan gidincek ol dahı
Bilmediler nice oldu iy ahı
Gelelüm söze girü Ŗeyh neyledi
Şâh'a buluşmaklığı fikreyledi
Bu meseldür iy refıyk-ı reh-güzer
Sayda ecel irse sayyâda gider
Düşdi Ağaçdenizi'ne merhale
Üřdi andan başına çok hargele
Zagra illerine düşübdı yolu
Gör ki nolısar sonunda iy veli
Duvicalar dirilüben geldiler
Ŗeyh içün herbiri tuhfe sundılar
1700 Kaadı-asker oldugunda iy emîn
Cümlesi görmüşleridi eyligin
Bu meseldür eylük it bırak suya
Tâ kıyâmete degin sana göye
Anda birkaç gün nasîhat aldılar
Yirlü yirine girü tağıldılar
İşidicek anı Şâh-ı nâmdâr
Tab'ına hoş gelmedi elkıssa var
Geldügin bildikde Şâh-ı Rûm pes
Didi kasditdi bana o bü'l-heves
İki müfsid bir araya geldiler
Ŗer işe Şâh'ı muharrik kıldılar
Bir kişi bulunmadı ol arada
Zikr-i hayrıla fesâdı def' ide
Arayı ıslâh ide tedbîrile
Ŗeyh olunmaya telef takhîrile

Ger olaydı arada bir müttakıy
 Şâh'a söz mi söyleyeydi her şakıy
 Olmasaydı arada hıkd u hased
 Olmayaydı sâhib-i Teshîl'e red
 48. b 1710 Olmayaydı âlem içre eşkıyâ
 Kahrıla katlolmayaydı enbiyâ
 Hâsılı birbirine çün girdiler
 Âteşin Şâh'un o dem uçurdılar
 Hâzır olmuşıdı Kapucıbaşı
 Koşdılar yanına iki yüz kişi
 Bir de Yûsuf Big o mîr-i nîk-baht
 Têrkiden eyvân-ı şarkda tâc u taht
 Ol dahı hemrâh oluban anlara
 Kasdına Şeyh'ün muîn olanlara
 Şeyh'i severdi o mîr-i mu'teber
 Hıfziden Şeyh'i o'dı vakt-ı hatar
 Bir de ol Kara Sinân-ı rû-siyâh
 Têrk-i edeb eyleyen ber Bedr-i mâh
 Ütüc'oğlı dirleridi bir dahı
 Ol arada inciten (hem) ol mehi
 Gayrıdan güç görmedi bedr-i münîr
 İkisinden gayrı naklen böyle dir
 İrüşüben geldiler pes bir gice
 Şeyh salât içinde iken iy hace
 1720 Sûre-i Saffât okurdı ol hakîm
 Tâ gelince âyet-i innî sakıym
 Kıluban itdi namâzı çün tamâm
 Bir nazar kıldı göke pes iy hümmâm
 İktirânın gördi necmün ol zaman
 Didi elden gitdi cümle hân ü man
 Ah idüb Kur'an okurdı ol selîm
 İnne İbrâhîme evvâhünhalîm

Yanına sâat komuşdı ol hace
 Dirdi bu akduğı sâat bu gice
 Bana nekbet var diridi iy dedem
 Olhram dirdi nuhûsetle adem
 Şol hazâkata ne dirsın iy fetâ
 Necmün ahkâmında itmeye hatâ
 Zî hazâkat kim atâ olmuş ana
 Nolicakdur anlaya önden sona
 Zî hazâkat kim kime oldı nasîb
 Her ne kim söyler anun hükmi akıyb
 49. a Zî hazâkat kim dakıyka komadı
 Nolacagın yirlü yirinde dedi
 1730 Bu riyâzat kuvvetiyle bilünür
 Bu meşâyih himmetiyle bilünür
 Niçeler var kim bilür ilm-i nücûm
 İşbu resme hükmitmezler hücûm
 Gelelüm sözün girü ahvâline
 Şeyhün ef'âli nedür akvâli ne
 Halk taaccüb ideridi sözine
 Dirleridi ne olısar özine
 Akdı sâatden o dem rîk-i revan
 Menzil-i nahse irişdi iktiran
 Didi (kim) ola bize olan hakem
 İlerü gelsün tamâm oldı rakam
 Didiler yâ Şeyh ziyâret ehli çok
 Buyrugunuz üzre bunda kimse yok
 Bî haber bunlar ki âlem nolısar
 Şeyh fenâ dârında Mansûr olısar
 Didi huzzâra eyâ pîr ü cüvan
 İrdi bilün Hazrete rûh-ı revan
 Ol dem Elvan Big'di kapucıbaşı
 Hâzır olmuş kimse bilmez ne kişi

1740 Sûretin tebdîl idüb gelmişidi
Şeyh'i dervişlerle bulmuşıdı
Pes hemandem ca-becâ merdüm der ân
Her taraftan Şeyh'e oldılar revân
Bunları görüncagız Şeyh-i halîm
Didi hâzır olana innî sakıym
Şeyhe yakın gelicek cümle bular
Hoş-edeb birle kamu oturdılar
İrtesi irişdi ba'zı bî edeb
İtdi Şeyh'i incidüb terk-i edeb
Anlara kalmadı (bu) dünyâ-yı dîn
Âhır oldılar gazabla ser-nigûn

49. b

Şeyh didi bunlara kim hoş geldinüz
Emr-i Şâhıla çü me'mûr oldunuz
Biz ülü'l-emre muti'üz iy emîr
Unfile tahkiyre yogurman hamîr
Gördi Şeyh'de yok işitdügi haber
Hacletinden başın egüb oldu ter
İtdi üzri ba'de harâbü'l-Basar
Nâdim olub sonra çekdi derd-i ser
1750 Ağlayub didi eyâ Şeyh-i himem
Sizlere hâşâ ki ben elim sunam
İrişe Hak'dan gazez döne döne
Dest-dirâzlıkıla size el suna
Ben ki me'mûrem size iy merd-i râh
Var alub getir demişdi Pâdşâh
Habs adinasız heman ancak cevâb
Didi pes vallâhu a'lem bissevâb

İrtesi oldu salâta durdı Şeyh
Şemsidi gûyâ kûsûfa irdi Şeyh

Sûre-i Yûsuf'la pes kıldı namâz
İtdi hamdile Hakk'a çok çok niyâz
Duruban yola revâne oldılar
Gül idi gûyâ kopıcak soldılar
İrdiler bir vâdiye konmaklığa
Köylere varub azıklanmaklığa
Bir kişi varıdı ol dem key cerî
İtdiler andan şikâyet il eri
Ne ki anı ol arada buldılar
Söylemek istedi başın aldılar

1760 Hayli evzâ' itmişidi ol kişi
Halk arasına virübdü teşvişi
Şeyh irince konaga iy serveran
İnsilâh oldu salât içre heman
Nabzını tutdılar aslâ yok eser
Düşdi ol dem bunlara gaayet hazer
Sandılar kim havfıla oldu helâk
Havflarından herbiri oldu helâk
Zerre degüldi bular ehl-i salâh
İnsilâhı ne bilür ehl-i talâh
50. a Şeyh'i gün meyyit gibi yatırdılar
Çevre yanına gelüb oturdılar
Geçdi bir sâat arada iy ahı
Nabzı oynadı girü Şeyh'un dahi
Atsa idüben turu geldi girü
İtdi tecdîd-i vuzû' ol hûb-rû
Tâ Şeh'e irince dirler iy hümâm
Yidi kerre insilâh oldu tamâm
Didiler vakt oldu gözün yumdılar
Teslim-i rûh itdi ol dem sandılar
1770 Âyine korlardı andan üstine
Nefesi var mola bilmek kasdına

50. b
 1780
 Âyine yüzine gelmezdi buhâr
 Kalblerine bunların batardı hâr
 Tâ bu hâlile müselsel muttasıl
 Şeyh'den olmadı bu hâlet munfasıl
 Geldiler Siroz'a dâhil oldılar
 Bir iv içre Şeyh'i habse saldılar
 Gelmişidi Şeh Selânîk kaskına
 Düşe ol hısn-ı azîmün üstüne
 Bu hades olcagız pes arada
 Fârig oldu Şeh seferden iy dede
 Ol zaman içinde Düzme Mustafâ
 Dirleridi kal'a içre ol hafâ
 Yıldırım Han oğludur dirler sahîh
 Gerçi Düzme didiler ana sarîh
 Ankara cenginde gaaib oldu ol
 Bilmedi hiç kimse anı sag u sol
 Yalnız düşdi yola ol tâze-sin
 Ne ölisin bildiler ne dirisin
 1780 Âhır ol düşdi Frenk içine pes
 Saltanat hevâsına kıldı heves
 Han Muhammed mahfi bildi bu işi
 Saydidem diyü çekerdi teşvişi
 İsidübsin Han gidicek dünyeden
 Oldı bu âlemi (ol) ifsâd iden
 İbn-i Han olduğına çok ihtilâf
 Eyleyüben arada uruldu lâf
 Zâhir oldu Selânîk'den iy hace
 Edrene'ye yürüdi ırte gice
 Okudubdur hutbe kendi nâmına
 Nice begler cem' olubdı yanına
 Ele getürdi anı Han ibn-i Han
 Salbidüb kabrini eyledi nihan

Ne sebebeden oldu ana intikam
 Gûş urgıl naklidelüm iy hüâmâm

Kaaler Rasûlu aleyhisselâm: Eşseyhu fî kavmihi ken-
 nebiyi fî ümmetihi.

Bu hadîsi naklîderken iy hüâmâm
 Töhmet itdiler ana ol dem heman
 İtdi te'vîl sözünü dinlenmedi
 Kendü maksûdı anun anlanmadı
 1790 Da'vi-i nübüvvet itdi didiler
 Dahı çok şenf' sözi var didiler
 Bir dahı Börklüce Mustafâ'yıdı
 Getürüb ahhâbıla seydâyıdı
 Şeyh'e dahı andan irişdi sikam
 İtdiler anın da vücûdın adem
 Mustafeyn ahyâr olubdı ol zaman
 Kopmuşdı fitne-i âhır-zaman
 Bir dahı kopmuşdı Torlak Hû Kemâl
 İtmişidi halka ol çok mekr ü âl
 Tutuban anı dahı salbitdiler
 Döndüler girü gelüben gitdiler
 Bundan esbak Aygıloglı varıdı
 Tagda vü ovada göçmel eridi
 Saltanat hevâsı düşdi gönlüne
 Cem' idüben halkı o da beglene
 Ceng idübdür Kazovası'nda gelüb
 Ceng içinde düşdi başı kesilüb
 Buncılayın nice hâl geçdi iy yâr
 Anları tahrîr idersem söz uzar
 1800 Oldı Han girmişken on beş yaşına
 Kim neler geldi işitdün başına

51. a

Hân olub hazzitmemişdür bil onu
Mihnet ile geçdi ömrü vü günü
Han Muhammed başına gelen hazer
Gelmemişdür bir Şeh'e eyle güzer
Gör âlem Şeyh'e ider iktidâ
Şâh didi ger bu olsa muktedâ
Ger bu hâl üzere olsa iy dedem
Saltanat elden gideridi bu dem
Da'vet-i Şems eylemişdür bu heman
Göresin âsârı olmuşdur iyan
Çün gönül iklimine Şâh oldu ol
Cümle kapuhalkı ana oldu kul
Şeyh'i dirler meggulidi iy hacem
Da'vet-i Şems'e zamânında o dem
Diledi (kim) âlemi ma'mûr ide
Zühd ile takviyile pür nûr ide
Naklilerler nireye olsa revan
Âftâb ardınca san olur revan
1810 Eyle görünürdi dirler iy refiyyk
Şol kişi ger olmasa ehl-i taryık
Anın ardunca güneş tahrîk ider
Diyüben söylerdi herkes der-beder
Ol kadar kim irmişidi Şâh'a kim
Cüst ü cû ider yürürdi iy hakîm
Hâsılı söz budur iy yâr-i vefâ
Kesret-i ahhâbdan irişdi cefâ
Yohsa Şâh bilmişdi Şeyh'in fazlını
Anlamaz bu hâleti bil her denî
Havfidüb kesretten ol Şâh-ı cihan
Kıydılar Şeyh'e bil iy âlî-nişan
Arada fetvâyı sûret itdiler
Şeyh'i aradan götürmek itdiler

İstedi fetvâyı Şâh âlem-penâh
Hazretinden salb için (hem) bî günâh
Fitne-i telbîs çokdur arada
Şeyh'i ihlâk eylemekde iy dede

Şeyh'ün adûları bir araya cem' olub telbîs-i fetvâ talebine

51. b 1820

Cem' olub bir yire geldi her degaa
Aradan gitmege gördiler revâ
Ol zamânun ba'zı şeyhi âlimi
Kendüye döndürmekidi âlemi
Âlim olan ilmüne itdi hased
Şeyh olan hod câhına itdi hased
Şeyh'e bunlar nice bulmasun hasad
Herbirinün meclisi oldu kesâd
Bu meseldür olsa izzet âlime
Nefretile vahşet olur zâlîme
Herbiri bir iblise oldu karîn
Katlıçün âlemde Rûm'un mefharin
İtdiler herbiri ana şeytanat
Gönlüne gelmezken anın saltanat
Bu mukarrerdür ki tahkiyyk ol zaman
Anda âlini kim varıdı der miyan
Ana keşfoldıydı sırr-ı Rasûl
Te'lifidür anun Câmî'ü'l - Fusûl
Bir Acem varıdı (dahı) key ulu
Mefhar-ı İrâniyan iy bahtlu
Şeyh için bahs-i mükerrer itdiler
Şeyh'i Pâdişâh'a (hem) iletdiler
1830 Şeyh'i Sultan göricek açdı nefes
Ta'na taşın urmaga kıldı heves
Didi Şeyh'e ne aceb benzün saru
Noldı sana söyle hâlün iy ulu

Neden irişdi bu dem safret sana
Yohsa müstevlîdür(ür) hummâ sana
Yâhud canından mı çıkdı sûsmâr
Oturub bir yire itmedün karâr

Şeyh Hazreti Pâdşâh'a cevâb virdüğün beyandur

52. a Şeyh dahı geldi cevâba ol zaman
Oynadı Şâhıla rûhı der miyan
Didi Şâh'a olmasun tab'un urûb
Şems'e lâzımdur safret vakt-ı gurûb
Âşiyân-ı şâhine gelseydi mâr
Dahı ol yuvada eylemez karâr
Hem sefer ehlini cânım soksa mâr
Viriser safret ana ol zehr-i mâr
Gün göricek mâr key kuvvetlenür
Asr irişse gün dahı safretlenür
Didi Şâh nitdün ülü'l-emre hilâf
Didi niçün Hakk'a Şâh itdi hilâf
1840 Didi Hak'dan nite itdüm ben nükûl
Didi Şâh'a eyledün Hak'dan nükûl
Diledüm iznünle ben hacca varam
Hacca varıncak olam ehl-i Harem
Bârhâ kıldım taleb yol virmedün
Bir cevâb-ı şâfi de irgörmedün
Hacca varsaydum kalırdum bil hakıyk
Var mıdur cevriye hiç men'-i tariyk
Ya bana şer' ile var mıdur suâl
Söyle girü varısa cevâbın al
İctihâdıyla buna irdi hâl
Cevr olan yerden gerekdür intikal

Yâhu lâıyk mı bana şarka gidem
Şâhruh mülkine (ben) basam kadem
Düşdi yolum milket-i İsfendiyâr
Keştiye girüb kılam Hân'ihtiyâr
Yelken açub gider iken yolları
Sâhil-i Buğdan Ulah illeri
Gözlerine görünüben geldiler
İrişüben mersa'da gün kondular
1850 Kodılar sâhilde sergerdan çünan
İl eri bulub alub gitdi heman
Begleri hoş gördi birkaç gün sizi
Görmemüz dahı murâd idi sizi
Anda iken bu yana oldu nazar
Filmesel câelkazâ amyel-basar
Hiç dakıyka komayub Şeyh-i güzîn
Virdi cevâb anda iken hâzırın

**Şeyh'le Müftî Mevlânâ Haydar ikisi bahsa girdüklerin
beyân ider**

52. b İrtesi oldu kamu cem' oldılar
Cümle Şâh'un katına dirildiler
Molla Haydar hâzır oldu anda pes
Pâdşâh'a olmag için vakt-res
Bahsa girdiler iki ankaa-yı vakt
Tâ ki ire Şeyh için vakt-ı makt
İki deryâ gibi ikisi dahı
Cûşa gelüb bahsa girdi iy ahı
İtdiler bahs-i azîm ol arada
Kimse işitmiş degül ata dede
Bir'ki gün Şâh bahsa virdi ruhsatı
Şer' ile kat' ola tâ ki tal'atı

1860 Gördiler şer' ile çâre yok ana
Kaldılar hayran olmaz bir yana
Bildiler Müftî ana maglûbdur
Hem katında ismeti matlûbdur
Kendüden fazlını Şeyh'ün bildi ol
Unfile söyleyüb olmadı fuzûl
Sadra teklîf itdi bî bâk iy ahî
Ehl-i insâf idi gaayet ol sahî
Munla Sa'düddîn'e irmişdür ol er
Diyü anı ba'zı kimse naklîder
Şeyh'i dilek eyledi bu cümleden
Sözi nâfi' olmamışdur iy dedem
Bulmadılar Müftiden şer' ile yol
Meclis-i hasmı kesâda virdi ol
Bildiler Şâh'ın murâdını bular
Şeyh'i nâ-hak yire katlitmek diler
Şâh murâdın anlayub mîr ü vezîr
Herbirisi didi saddak yâ emîr
Didiler elbette gitmekdür sezâ
Katli bunun örfile oldu gazâ
1870 Girü hasm olan kamu dirildiler
Herbiri Müftî-i Mâçin oldılar
Bilmeyüben kadrini ol gevherün
Seng-i hârâyıla sıldılar görün
Geldiler dîvâna ashâb-ı nifak
Katl için itdiler anda ittîfak
Şâh rızâ gösterdi keklü keksüzin
Mekrile girdi vebâle ansuzın
Hâsılı örfile olmuşdur helâk
Kim helâkine son oldılar helâk

53. a Birkaç münâfıklar cem' olub Şeyh'e suâle geldüklerin
beyân ider

Dinle neye vardı âhır bu fesâd
Fitne bâzârına irince kesâd
Kendüden fetvâ taleb eylediler
Gör münâfıklar neler eylediler
Biri anun Bâyezîd Paşa idi
Şer işiyçün âdeti ingâ idi
Biri Fahrüddin ki Şâhzâde'ye ol
Hâce olmuşdurur ol zâdeye ol
Şeyh'i sever geçer idi ol meger
Münkir olub döndi ol sâhib-fener
1880 Bir'ki dahı varıdı gaayet şakıy
Sûret-i Hakda görünür müttakıy
Bî edebîlük idüben cem' oldılar
Şeyh için ba'zı suâle geldiler
İtdi Şeyh için suâl her nâ bedîd
Şol suâller kim ne dinle ne işit
Sözlerin dinledi gördi Şeyh harâb
Dınmamakla bunlara virdi cevâb
Pes didiler ki cevâb virin bize
Didi durun ki cevâb degdi size
Şeyh'e nisbet bunların hâli nola
Sözleri mi var ki ol sûret bula
Sözi bunların kapu kıcırdısı
Yâhud sinek kanadı vızırdısı
Fîlmesel bunlar neye benzer heman
Gelse zencîrile bir şîr-i jîyan
Nice ider çevre yanında kilâb
Hemçünan bil bunları iy şeyh ü şâb

Şeyh Hazreti, Hazret-i Hakk'a münâcât idüb bed-duâ
eyledi

- Yüz gevirdi rahmetullâhi aleyh
Eyledi bunlara bed-duâ aleyh
1890 Didi Hak'dan dilerem olun helâk
Nite kim irdi helâke kavm-ı Âd
Didi kim çün Hakk'a oldunuz anûd
Siz de olun hemçünan kavm-ı Semûd
53. b Didi kim irsün size Hak'dan kurûh
Nite kim irdi helâk-i kavm-i Nûh
Birisi Şeyhile bahsa gelenün
Lûtılıkda bed idi nâmı anun
Aglayub bir kez didi kim yâ Vedûd
Bunları haşreyle sen bâ kavm-i Lût
Dilerem kim müntakim ol yâ ganî
Kavm-i Lût'un fi'li üzre olanı
Nefesi Şeyh'ün eyâ pîr ü cüvan
Bir atılmış okıdı gûyâ heman
Nice duâ kim idübdür bunlara
Eyle irişdi sakaamet anlara
Yıldurum çaldı birin oldı helâk
Yırlaradı türkisin çoban çolak
Gitti buz altına ikisi dahi
Kaldı bir ay su içinde iy ahı
1900 Biri bed-fi'l ider iken iy dedem
Düşdi dıvar üstüne oldı adem
Biri Şâh'un hâcesiydi iy hacem
Gözleri a'mâ olub çekdi nedem
Bâyezîd Başa idi hem birisi
Halk ana olmuşdı koyun sürisi
Ramazan ayının evvelki günü
Kesdi başın Şâh anın irdi günü

- İntikam oldı ana da arada
Türbesi yapıldı Sazludere'de
Kim olursa mazlûmun kalbin bozan
Ömri bağına irer anın hazan
Düşdi bunda bir hikâyet key latîf
Gûş tutgıl olmasun sem'ün zaîf
On iki kimse o Fahr-ı âlemün
Katline kasditdi şâh-ı âlemün
El aqub bir kez duâ itdi Rasûl
Hak duâsın eyledi ol dem kabûl
On iki kimse birisi kalmadı
Hep helâk oldı biri kurtulmadı
1910 Oldılar kahrile derdile helâk
Dest-i kudret ivlerin kıldı galâk
54. a Kim irisseydi Hak'un mestî ile
Ocağına su koyar desti ile
Kişinin kaskına her kim duruşur
Nekbeti kendüye ol dem irişür
Atalardan al nasîhat iy püser
Egri basdukça kişiyi kar basar
Sakın ehlullahı karşı komanuz
Yohsa güneşde kurudur omanuz
Bu meseldür atalardan iyi dedem
Yirde sürünen tozu basmaz kadem
Yol eriyisen yola sen toprak ol
Toprak olan kul bulur Hakk'a vusûl
Kalma fânî dünyanun izzetine
Lûtfı nedür izzeti lezzeti ne
Bir zehirdür yidi kat taşdan geçer
Yile virür hirmenün her kim içir

Hakk'a ısmarlar özün Hak aradan
Her kulun kaydını görür yaradan
1920 Aklıla ol aklıla ol aklıla
Hakk'a irişür kişi bil aklıla
Aklıla ol naklile ol şer'ile
Şer'ile bâzâr idegör şer'ile
Şer'ile bâzâr iden görmez kesâd
Şer'a uyan kişide olmaz fesâd
Hakkıla ol Hakkıla ol Hakkıla
Hakk'a irersin olursan Hakkıla
Şer'e vü Hakk'a uyan çekmez melâm
Şer'e uyan âkile olsun selâm
Kangı ehl-i bid'ati gördün ki ol
Hak ısıdur açıla bula vusûl
Kangı ehl-i şakveti gördün ki ol
Nefs-i emmâreden ol ide nükûl
Kangı ehl-i buhli sen gördün ki ol
Âhiret ahvâline ola acûl
Kangı ehl-i Hakkı sen gördün ki ol
Meskenetle Hak sözi kıla kabûl
Kangı ehl-i san'atı gördün ki ol
Ehl-i hâlün hâline ide hulûl
54. b 1930 Olmaz illâ tutıcak habl-i metîn
Rûh idinicek Muhammed şer'atin
Kim ki terk idebilürse bid'ati
Buhsar Hakk'ın katında rif'ati
Kim ki terk idebilürse şakveti
İrişür cânına Hakk'un rahmeti
Kim ki terk idebilürse buhlini
Cennetü'l-me'vâda olısar gani
Kim ki terk iderse hıkdıla hased
Nâr tuzagından halâs ider cesed

Kim ki san'at ehlidür kılsa namâz
Rûz-ı mahşerde diyiserdür nem az
Şeyhün ahvâlin işidübsin ki sen
Âhır olmuşdı ana hubbü'l-vatan
Bu arada halt olubdur çok kelâm
Çokı besdür söylenenler vesselâm
Erisen sen dahı Hakk'ı kıl kabûl
Hak'dan irişe meded şer' ile yol
İki kişi birbirine görüşür
Hasmı ile can hakına duruşur
1940 Kasdı budur kim ana basılmaya
Anda eli ayagı yasılmaya
Nefs ejderhâ basılmak mı olur
Sana fırsat bulmasa küf-küf solur
Öldürigör nefsünü sen ol diri
Tâ olasin Hak huzûrunda diri
Merd isen bu âlem içre sen dahı
Nefsile meydâna giregil iy ahı
Pehlevân ol yire çal nefsünü sen
Bas yüzi üstüne iy vech-i hasen
Tâ varasın yüz ağıyla hazrete
İresin sen anda dürlü ni'mete
Haşroluncak evliyâ vu enbiyâ
Neşroluncak agviyâ vu eşkiyâ
Cümle âlem halkı ol dem iy gani
İki kısım olsa gerekdür bil anı
Birini salsa gerekdür cennete
Birini salsa gerekdür mihnete
55. a Gel bileydün anda olan mihnetün
İdeydün agu tatlu ni'metün
1950 Vasfideyin dinlerisen ol günü
Nohsardır neyleyiser ol gani

Kişi ata vu anasından kaça
Kardasından dahı ehlinden geçe
Kendü başı kayusu ola o gün
Hayretinden bilmeye bu gün ne gün
Nite kim Kur'an'da buyurdı celîl
Ma'nisin zikritdük size iy halîl

**Kavluhu taâlâ: Yevme yefirrül mer'u min ahîhi ve üm-
mihi ve ebîhi ve sâhibetihi ve benîh.**

Ol Rasûlullah buyurdı birgün
Bu hadîsi çıkdı ağzından o gün

**Kaaler Rasûlu aleyhisselâm: Yevme yekuumün nâsü hu-
fâtun urâtun. Sadaka Rasûlullah.**

Bu hadîsi Âyişe işitdi gün
Dişileri işidüb didi o gün
Nicedür avretler ol dem yâ Rasûl
Hâzır oldukda erenler sag u sol
Avrete ayb olmaya mı key katı
Halk-ı âlem göricek ol âfeti
Didi bir gündür o gün yâ Âyişe
Düşiser her kişi anda teşvişe
Ol arada halka bakmak olmaya
Dişi erkek birbirini bilmeye
1960 Gel beri iy nûr-ı şer'ün pertevi
Ehl-i sünnet mezhebinde ol kavî
İrmek istersen ol ulu hazrete
Sakınıgör uyma ehl-i bid'ate
Ehl-i sünnetden ohygör er gibi
Tut Hak'un emrini şîr-i ner gibi

55. b

Yanuna getürmegil her nâkesi
Üşmesün başına âdem iblisi
Yanuna getürmegil ehl-i dalâl
Yohsa iderler dinüne mekr ü âl
Cümle enbiyâ gelüben gitdiler
Bu cihan fânî diyû naklitdiler
Cümle âlimler cihâna geldiler
Enbiyâdan ilmi mîrâs aldılar
Didiler kim olısar âlem fenâ
Yog iken var eyleyen kılur fena
Didiler Dehriye âlemdür kadîm
Hakk'ı inkârile oldılar adîm
Ehl-i bid'atten nice kısmoldılar
Küfre aklile delâil buldılar
1970 Kimi anun da didi âlem kadîm
Kimi dahı didi haşr olmaz ramîm
Kimisi Kur'an'ı inkâr eyledi
Kimisi Rahmân'ı inkâr eyledi
Kimisi hâşâ ki ashâb' itdi seb'
Hak katında oldı merdûd-ı ebed
Sözlerin dinleme zinhâr iy peder
Dinlerisen dînün îmânun gider
Gözin ağıl ki ecel ökçen basar
Cânun alub ömrünün günün keser
Diler isen enbiyâyı kıl kabûl
Diler isen evliyâyı kıl kabûl
Dilemezszen bunları iy bü'l-fuzûl
Terk idüb îmânını anlarla ol
Sözleri var bakasan inşâsına
Pûta tapan söylemez Mevlâsına
Sözleri var Fahr-ı Âlem bâbına
Kendüye vü kendünün ashâbına

Dil varur mı anı takrîr eyleye
Hâşa kim küffâr anı söyleye
1980 Ger Yahûdîden suâl eyleseler
Dîninüz ahyârı kimdür diseler
Hazret-i Mûsâ'ya iren dir Yahûd
Dinlerinde bu söze yokdur anûd
Ger Nasârâ'ya suâl itsen ki sen
Dünyada ahyâr kim sâhib-vesen
Dir Havâriyyûndur ashâb-ı güzîn
Gördiler Îsâ-yı Rûhullah yüzîn
Bid'at ehline disen iy abd-i gül
Kimdürür egrâr-ı ashâb-ı Rasûl
56. a Dir Ebûbekr ü Ömer Osman dakı
On kişi var bellidürür key şakiy
Âkıl olan eylesün mekr ü âl
Söyleyenlerden bu sözi ibret al
Bunların rıbhını yimekdür hatâ
Meyyitine dahı varma iy fetâ
Zîra kim hükmullah'itdiler hilâf
Urdılar herbiri ilhâdıla lâf
Bunların kâfirliğına müftiler
Şer'ile cümlesi fetvâ virdiler

Şeyh'e iftirâdan fetvâ taleb eylediler salb olunmaga

1990 Dinlenüz imdi eyâ ashâb-ı Şeyh
Neylemişdür Şeyh içün a'dâ-yı Şeyh
Virdiler fetvâyı örfile ana
Sûreti bilinmedi önden sona
Yazdılar fetvâda hayli kıyl ü kaal
Didiler mâlî harâm kanı helâl
İftirâ üzre çü fetvâ yazdılar
Kendüler düşmege kuyı kazdılar

Bildi Şeyh çün kim bu âlem nolısar
Can hüması Hakk'a pervâz kılısar
Sâmit olub meşgul oldı hâline
Kulag urmadı bunların kaaline
Kendü salb olmazdan öndin bir gice
Vâkıa görmüşdi kendü iy hace
Gördi bir kandil muallak bir dahı
Salb olundugı makaama iy ahı
Gökden inüben muallak durdı ol
Çevresi yıldızlarla pür usûl
Şu'lesi tutmuş cihânı ser-beser
Hâkezâ kad kaale ashâbü'l-haber

2000 Şeyh de bir mescid bünyâd eylemiş
Dört divârın (dahı) âbâd eylemiş
Hâzır olmuş anda ihvân-ı safâ
Bunlara didi ki ol kân-ı vefâ
Tiz alub bu kandili mescidüme
İledün anda olunsun zemzeme
56. b Kabrüm anda olısar âhır benüm
Yanısar anda çerâğ-ı rûşenüm
Didigi yirde kodılar pes anı
Yandı hem anda çerâğ-ı rûşeni
Bir dahı gördi ki ol şem'i cihan
Şeyh'e didi ki getür sen armagan
Şeyh dahı elinde tutar bir kitâb
Hazretine irmege ider şitâb
İttihâd itdi Rasûl'e oldı nûr
Şeş cihetden (dahı) Mahmûd oldı dûr
Sırr-ı sırr-ı kâinat açmış nikaab
Şeyh'a söyler gayrıya itmez hitâb
Kendözünden kalmamış nâm u nişan
Lîk nefsi-nâtika söyler ıyan

2010 Didi kanı Vâridât'un al berü
 Gel döşegüm üzre otur ilerü
 Çâr yâr-ı bâ safâ hep sag u sol
 Bû-Hanîfe bile idi didi ol
 Şeyh'e didi bana mihmân olunuz
 Rahmetullah ile ni'met bulunuz
 Uykudan uyanıgeldi Şeyh girü
 Nolacagun söyledi ol pâk-rû
 Kendülerle üç kişi mahbûs idi
 Gördüğünü anlara nakleyledi
 Günler içre bir Çıharsembih günü
 İstedi Şâh'dan göre ashâbını
 Şâh dahı sözün o dem redditmedi
 Gelene bâbın önün sedditmedi
 İznile ashâbını cem'itdi o
 Ne ise anda vasiyyet itdi o

**Şeyh Bedrüddîn Hazret-i Allah'a münâcât itdüğün
 beyânıdır**

Hâzır iken (cümle) ahhâb iy ahî
 Hakk'a münâcât idübdür ol sahî
 Didi kim sen şâhid ol yâ zel-celâl
 Ne kim iderler bana olsun helâl
 2020 Benüm için eyleme arz-ı itâb
 57. a Ben ki kemter kulunam itdüm helâl
 Kimseye çekdürme yâ Rabbî melâl
 Evliyâullahâ haslet bu olur
 Cümle takdîratı hep Hak'dan bilür
 Milk anundur kul anundur hükm anun
 Kahr anundur kahr anundur lûtf anun

Her ne olsa cümle anun hükmidür
 Belki anun kahır ayn-ı lûtfidur
 Her ne kim eyler suâl olmaz ana
 Emrine râm olmadur teslîm ana
 Kulısan kullukda olgıl sen heman
 Bu ömür sermâyesin kılma ziyan

Hazret-i Şeyh Bedrüddîn'ün salb olundugın beyân ider

Zikridelüm girü Şeyh'ün hâlini
 Nice oldı âhır-ı ahvâlini
 Salb olunması mukarrer oldı çün
 Girdiler dîvânına Şâh'ın o gün
 Her ne ise anda söylendi cevâb
 Didiler kim İnnihû şahsun ücâb
 2030 Geçdi yigirmi yidi gün iy hacem
 Şehr-i Şevvâl'den ki Cum'a gündi hem
 Didigüm gûyâ kıyâmet günidür
 Yâhu mahşerde nedâmet günidür
 Halk-ı âlem diridi kim yâ İlâh
 Görmeyelüm ömrümüz eyle tebâh
 Didiler yâ Rabbi eyle rahmetün
 Söyniser bugün gerâğı ümmetün
 Halk-ı âlem ağlaradı Şeyh için
 Düşmenleri güler idi Şeyh için
 Geldiler bunlar hemandem meclise
 Herbiri uymuşıdı bir iblise
 Didiler Şeyh'i bugün berdâr olur
 Cennet içinde yiri gülzâr olur
 Hayr gelmedüğünü çün bildiler
 Halk kamu meclis önüne geldiler

2010 Didi kanı Vâridât'un al berü
Gel döşegüm üzre otur ilerü
Çâr yâr-ı bâ safâ hep sag u sol
Bû-Hanîfe bile idi didi ol
Şeyh'e didi bana mihmân olunuz
Rahmetullah ile ni'met bulunuz
Uykudan uyanıgeldi Şeyh girü
Nolacagun söyledi ol pâk-rû
Kendülerle üç kişi mahbûs idi
Gördüğünü anlara nakleyledi
Günler içre bir Çıhârşembih günü
İstedi Şâh'dan göre ashâbını
Şâh dahı sözün o dem redditmedi
Gelene bâbın önün sedditmedi
İznile ashâbını cem'itdi o
Ne ise anda vasiyyet itdi o

Şeyh Bedrüddin Hazret-i Allah'a münâcât itdüğün beyânıdır

57. a 2020 Hâzır iken (cümle) ahhâb iy ahî
Hakk'a münâcât idübdür ol sahî
Didi kim sen şâhid ol yâ zel-celâl
Ne kim iderler bana olsun helâl
Benüm için eyleme arz-ı itâb
Ben ki kemter kulunam itdüm helâl
Kimseye gekdürme yâ Rabbî melâl
Evliyâullaha haslet bu olur
Cümle takdîratı hep Hak'dan bilür
Milk anundur kul anundur hükm anun
Kahr anundur kahr anundur lûtf anun

Her ne olsa cümle anun hükmidür
Belki anun kahır ayn-ı lûtfidur
Her ne kim eyler suâl olmaz ana
Emrine râm olmadur teslim ana
Kulısan kullukda olgıl sen heman
Bu ömür sermâyesin kılma ziyan

Hazret-i Şeyh Bedrüddîn'ün salb olundugın beyân ider

Zikridelüm girü Şeyh'ün hâlini
Nice oldu âhır-ı ahvâlini
Salb olunması mukarrer oldu çün
Girdiler divânına Şâh'ın o gün
Her ne ise anda söylendi cevâb
Didiler kim İnnihû şahsun ücâb
2030 Geçdi yigirmi yidi gün iy hacem
Şehr-i Şevvâl'den ki Cum'a gündi hem
Didigüm gûyâ kıyâmet günidür
Yâhu mahşerde nedâmet günidür
Halk-ı âlem dîridi kim yâ İlâh
Görmeyelüm ömrümüz eyle tebâh
Didiler yâ Rabbi eyle rahmetün
Söyniser bugün çerâğı ümmetün
Halk-ı âlem ağlarıdı Şeyh için
Düşmenleri güler idi Şeyh için
Geldiler bunlar hemandem meclise
Herbiri uymuşıdı bir iblise
Didiler Şeyh'i bugün berdâr olur
Cennet içinde yiri gülzâr olur
Hayr gelmedüğünü gün bildiler
Halk kamu meclis önüne geldiler

57. b

Gördiler halkı cemi'-i câzi'un
Didi pes İnnâ ileyhi râci'un
Geldiler habsden anı çıkarmaga
Ol İmâmı ilteler salb olmaga
2040 Taşraya çıkdugı demde ol İmâm
Çevre yanına kamu virdi selâm
At getürmişlerdi ata binmedi
Bir kez Allah didi ayruk dınmadı
Geldi tevhîd ide ide dâra ol
Berk-i gülveş irdi ol dem hâra ol
Hakk'a hamd ile senâ itdi o dem
Cümle huzzâra duâ itdi o dem
Hergizin kendözini aldurmadi
Hak kelâmından dilin hiç ırmadı
İtdi tekbîr anda üç kerre heman
Uçdı Allah rahmetine murg-ı can
Şeyh'i dâra çekdiler pes iy cüvan
Dâr-ı Mansûr'a kıyâs eyle heman
Salb olunmuş anda bir gün bir gice
İrtesi kuşluga degin iy hace
Dimiş idi Mecnun'a sen yuyasın
Fulan yire kabrüm kazub koyasın
Sag yanında Eski Câmî'ün ahı
Yundugı yir şimdi ıslakdur dahı
2050 Vasyetin itdi yirine (çün) tamâm
Ol Mecnûn-ı İlâhî ol hüâm
İrdi gussa Pâdsâh'un gönline
Bagçeye girdi ki biraz eğlene
Seyriderken bagçe içre nâgehan
Sırrı Şeyh'ün âşikâr oldu heman
Gördi Şeyh'i âşikâr olub gelür
Didi bana mekr ü âl itmek nolur

58. a

Salb olunmadı mıdı bu dünkü gün
Bunu bu araya kim koydı bugün
Didiler Şâh'a ki (siz) bâkıy olun
Emrinüz yirine gelmişdür bilün
Şâh'a salb gününde ırmışdür belâ
Sar'a ol günde olubdur mübtelâ
Eli ayagı büküldi pes anun
Zîra kim kanına girdi Sultanun
Didiler emrinüz olmuşdur şehâ
Rûhu anun dün irişdi Allaha
Sırr-ı Şeyh'i anladı Şâh ez derûn
Çok tefekkürle oturdu ser-nigûn
2060 Görmemişdi Şâh bu resme hâleti
İşbu fi'le nâdim oldu key katı
Kaldurub başın didi ol dem a bak
Didi siz de olasız magzûb-ı Hak
Ger taassubla ne itdünüz bize
Dilerem Hak'dan ire âfet size
Sürdi dergâhdan kamusun anların
Kasdına Şeyh'ün sebep olanların
Matbahından dökdi bişmiş aşını
Hem kapatdı şehrin içi taşını
Hazrete irdi çün ol mevlûd-ı Hû
Dindi târîh «İnnehû meczûb-ı Hû» [1]
Ol cihân içre olan makbûl-ı Hak
Ol sabîhu'l-vech ol meczûb-ı Hû
Ol sırâcüddîn Şeyhu'l-muttakiyn
Ol dü kevni terk iden mensûb-ı Hû

[1] Yazma nüshada bu mısra'nın hizâsına ayrıca şu târîh de eklenmiştir:

«Acelel vaslı lehû işku vedûdil - ebedi»

Ol Semâviyü'l-asıl Mahmûd-ı dîl
 Ya'ni Bedr-i Rûm o merhûb-ı Hû
 Bu fenâ milkinde hem Mansûr vâr
 İşk dârında olan maslûb-ı Hû
 2070 Şehr-i Sîrûz şud mezâreş iy cüvan
 Yerhamullah innehû matlûb-ı Hû
 Olsun evlâdı vü etbâ'ı anun
 Dergeh-i Hak'da şehâ mergub-ı Hû
 Didi Halîl ibni İsmâîl bni Şeyh
 Cedde târih « İnehhû meczûb-ı Hû »
 Dinlenüz sözüm eyâ ashâb-ı Şeyh
 Şeyh cemâline iren ashâb-ı Şeyh
 Çünkü Şeyh'i Şâh salb itdi iyan
 Sar'a oldı mübtelâ ol gün heman
 Eli ayagı büküldi nice gün
 Âh idüben kalbine urdı düğün
 Kendüye gelseydi dirler her yana
 Bakuban dirdi ki nitdüm ben bana
 58. b Oldı müstevlî o sar'un âfeti
 Tâ ölünce gekdi Şâh ol zahmeti
 Hîn-i mevtde ma'desi oldı urub
 Digeri anun şehâ terk-i edeb
 Hâsılı ol hâl ile itdi vefât
 Edrene şehrinde oldı Şâh mât
 2080 Kıldı namâzun anun Zeynü'l-arab
 Ol içi vü taşı pür ilm ü edeb
 Anlara da kalmadı dünyâ-yı dîn
 İbret al âkıl isen iy zû-fünûn
 Ger dilerseñ sırr-ı Şeyh'den râyiha
 Rûh-ı pâkiyçün okunuz Fâtiha
 Eyle âhıret içün hayrû'l-amel
 Fırce bulmasun sana tûlû'l-emel

İy bu haslet kimde olursa iy yâr
 Cümle Hakk'un emrine ol kes uyar
 Biri Allah'dan katı korkmakdurur
 Biri cümle kuluna şefkatdurur
 İki haslet dahı var dinler isen
 Nef'i çokdur âmil ol key er isen
 Dostıla eyle talâttuf iy hümmâm
 Dahı düşmanla müdârâ vesselâm

Şeyh Bedrüddîn'in mürîde bey'at virdigün beyân ider

Başlayalum girü ahvâl-i diger
 Şeyh'ün evsâfından iy teft-e-ciger
 Nice irşâd ider idi derviş
 Nice rabt-ı kalb iderdi her kişi
 2090 Halk-ı âlem nice sevmişdi anı
 Naklidem işit eyâ gönli gani
 Can kulagın tut sözüme iy ahı
 Söyleyem Şeyh'ün sülûkünden dahı
 Gelse bir tâlib anungün bey'ate
 Dise kim irgör beni ol Hazret'e
 Dirdi kim ben Şeyh degülem iy fakıyr
 Tâlib-i Hak'san sana Hak dest-gîr
 Merhaben Big dirdi sonunda girü
 Ni'me ci'te diridi ol hûb-rû
 59. a Ya'ni megrebi iderdi cüst ü cû
 Nice kez anı sınırd'ol hûb-rû
 Kalbini meylitdürirdi kendüye
 Tâ ki feyz-i Hakk' ana keşfeyleye
 Teslimi mikdâr iderdi feyz-i Hak
 Dest-i tevbe virmedin iy merd-i Hak

Tevbe virürdi hemandem tâlibe
Yola gel dirdi hevâsı gaalibe
Sûre-i Innâ fetahnâ'dan o dem
Âyet-i bey'at okurdu iy dedem

Kavluhu taâlâ: Innellezîne yubâyiûneke innemâ yubâ-
yiûnallah yedullahe fevka eydihim femen nekese feinnemâ
yenküsi alâ nefsihi vemen evfâ bimâ âhede aleyhullahe
feseyyü'tihi ecren azîmâ. **Kavluhu taâlâ:** Lakad radiyalla-
hu anilmü'minine iz yubâyiûneke tahtessecereti fealime
mâfi kulûbihim feenzeles sekinete aleyhim ve esâbehüm
fethan karîbâ.

Bedrüddîn dervişe telkîyn itdügin beyânı

2100 Zikri telkîyn eyleseydi ol habîb
Cehrile isbât iderdi key mehîb
Saga nefy solına isbât itse ol
Üç kez eyleridi bil iy pür usûl
İtdürürdi tâibe üç kez dahı
Cehrile gaayet kavî bil iy ahı
Tâibinden birisi zikr eylese
Nefy ü isbâtun tarîykin bilmese
Ya'ni illallah dise ol sagına
Nefy-i lâ-ilâh diseydi solına
Halvetüne getirirdi ol anı
Dirdi uymaz görürem zikre seni
Yapuşurdu bâzusına pek anun
Başını başına tutardı anun
Solına nefyi iderdi bir kez in
Sagina isbât iderdi key hazin
Karşuda olsa muallim iy beşer
Nefy ü isbât yirlü yirine düşer

59. b İşbu resme her mülâkkan dervîşi
Hakk'a tergıyb eylemek idi işi
2110 Âkılısan tevbeyle eyle şitâb
Yola gir vallâhu a'lem bissevâb

«Ey gerçeği dileyen kişiler, Allah sizi iki dünyada da
pek büyük gerçeğe ulaştırın ve doğru yola sevketsin.
Gerçekten de, doğru ve rivâyet edenler arasında kesinti
olmaksızın rivâyet etmiştir, yâni Ebû-Tâlib oğlu Alî, Al-
lah onun yüzünü yüceltsin, demıştır ki: Ey Allah'ın elçi-
si, yüce Allah'a ulaştırın yolların en yakınına bana gös-
ter ve yüce Allah'ın kullarına en üstün ve en kolay yol
için kılavuzluk et. Allah esenlik versin, Peygamber dedi
ki: Sana, peygamberliğe nâil olduğum yolu göstereyim, o
yolu tut. Alî, ey Allahın elçisi, o yol hangisidir? dedi.
Peygamber dedi ki: Yalnız olduğun zamanlarda Allahı
anmaya devâm etmektir. Alî, ey Allahın elçisi, dedi, Alla-
hı anmanın üstünlüğü demek ki böyledir, fakat bütün in-
sanlar Allahı anıyorlar. Esenlik ona, Peygamber dedi ki:
Yeryüzünde Allah diyen bulundukça yâ Alî, kıyâmet kop-
maz. Allah râzı olsun ondan, Alî, bunun üzerine, ey Allahın
elçisi, nasıl zikredeyim? dedi. Esenlik ona, Peygamber,
gözlerini yum ve sus da ben üç kere zikredeyim, sen ben-
den işit; ondan sonra sen üç kere zikret, ben senden işite-
yim, dedi. Esenlik ona, Peygamber, sağ tarafından nefye-
derek (lâ ilâhe diyerek) sol tarafına doğru başını çevirip
isbât ederek (illallah diyerek) gözleri yumulu olarak ve
sesini yücelterek üç kere lâ ilâhe illallah dedi; Allah on-
dan râzı olsun, Alî dinledi. Sonra Alî, üç kere lâ ilâhe illa-
lah dedi, Peygamber dinledi. Alî'nin kalbi açıldı ve göre-
ceğini gördü. Allahın Peygamberi doğru söylemiştir. Üs-
tünlük ıssı Rab, esenlik ona, Cebrâîl'e böyle telkîyn etti
ve Cebrâîl, esenlik ona, Muhammed'e böyle telkîyn etti ve

o, Allah ondan râzı olsun, Alî'ye böyle telkiyn etti ve o, oğlu Hasan'a ve oğlu Huseyn'e ve Hasan-ı Bısrî'ye ve Ziyâd oğlu Kümeyl'e böyle telkiyn etti; Allah onlardan râzı olsun. Hasan-ı Bısrî, Habîb-i A'cemî'ye telkiyn etti ve o, Dâvûd-ı Tâî'ye telkiyn etti ve o, Ma'rûf-ı Kerhî'ye (60. a) telkiyn etti. Ve Alî oğlu İmâm Huseyn, oğlu Huseyn oğlu Alî Zeynü'l-Âbidîn'e ve o, oğlu Muhammedü'l-Bâkır'a ve o, oğlu İmâm Ca'ferü's-Sâdık'a ve o, oğlu İmâm Mûse'l-Kâzım'a ve o, oğlu İmâm Aliyyü'r-Rızâ'ya telkiyn etti. Ma'rûf-ı Kerhî, maârifî ve hakikatleri ondan aldı ve o, Şeyh Seriyî-i Sakatî'ye ve o, kızkardeşinin oğlu, sûfî tâifesinin seyyidi Şeyh Cüneyd-i Bağdâdî'ye ve o, Şeyh Aliyy-i Rûdbârî'ye ve o, Abû-Aliyy-i Kâtib'e ve o, Abu'l-Kaasım'a ve o, Abû-Bakr-i Nessâc'a ve o, Ahmed-i Gazâlî'ye ve o, Abu'l-Fadl-ı Bağdâdî'ye ve o, Abû-Berekât'a ve o, Şeyh Abû-Said-i Endelüsî'ye ve o, Şeyh Abû-Med-yen-i Magribî'ye ve o, Abu'l-Fethü's-Saidî'ye ve o, Seyyid Huseyn-i Ahlâtî'ye ve o, Şeyh Bedrü'ddîni'r-Rûmî'ye telkiyn etti; yüce Allah cümlesinden râzı olsun. Eslem oğlu Zeyd rivâyet etmiştir de demiştir ki: Esenlik ona, Allahın elçisinden, savaşanların hangi kısmı daha üstündür? diye soruldu. Dedi ki: Yüce Allahı daha fazla ananlar. Esenlik ona, buyurmuştur ki: İnanan kişi, yüce Allahı anan topluluğun katında oturursa ona rahmet kapıları açılır. Onlar yarlıganmadan kalkmazlar, sonra bir melek bağırır: Dağlın, yeni baştan işinize girişin; gerçekten de bütün suçlarınız yarlıgandı. Esenlik ona, Peygamber dedi ki: Yüce Allahı, ancak Allah rızâsı için anmak üzere toplanan topluluğa gökten bir melek bağırır: Suçlarınız yarlıganmış olarak kalkın; kötülükleriniz iyiliklere döndürüldü. Esenlik ona, Peygamber dedi ki: Bir topluluk, Allahı anmaksızın ve Peygambere salavât vermeksizin bir yerde

oturursa bu oturuş, kıyâmet gününde, onlara ancak hasret olur. (60. b) Abû-Hureyre'den rivâyet edilmiştir; Peygamber demiştir ki: Allahı anan topluluğun evlerini, gök ehli, yer halkının yıldızları gördüğü gibi görür; İhyâu Ulûmî'd-dîn'den nakledilmiştir. Esenlik ona, Hazret-i Peygamber demiştir ki: (Cebrâîl aleyhisselâm bana dedi ki:) Yüce Allah, senin ümmetine, ümmetlerden hiçbirine vermediği bir şeyi verdi. Hazret-i Peygamber, yâ Cebrâîl, nedir bu şey? diye sorunca Cebrâîl, beni anın da sizi de ben anayım âyetini okumuş ve bu söz, senin ümmetinden başka hiçbir ümmete söylenmemiştir, demiştir. Esenlik ona, Hazret-i Peygamber demiştir ki: Yüce Allahı sevmenin alâmeti, Yüce Allahı anmayı sevmektir. Abû-Saidü'l-Hudrî'den, Allah ondan râzı olsun, rivâyet edilmiştir; o da Hazret-i Peygamber'den rivâyet etmiştir; Hazret-i Peygamber, size deli deninceyedek Allahı anın, buyurmuştur. Hazret-i Peygamber, münâfıklar, bunlar gösteriş yapıyorlar deyinceyedek Allahı anın, buyurmuştur.» [1]

Şeyh Bedrüddîn'ün evlâdlarının hikâyetin beyân ider

Bunda hatmoldı gün ahvâl-i taryık
Hak inâyet kıldı iy yâr-ı refiık
Bunda hatmoldı manâkıb-ı sülûk
Umarım dahlitmeye mîr ü mülûk
Bunda nakloldı kamu ahvâl-i Şeyh
Zikridelüm iy ahî evlâd-ı Şeyh
Anların zikriyle hatmolsun kitâb
Ni'met-i hânına cün olduk zübâb

[1] Bedreddîn'in taryikat silsilesini gösteren bu mensur bölüm, yazma nüshada arapçadır; buraya türkçe çevirisi konulmuştur.

(Pes) velî-i ni'metdürürler çün bize
Naklidelüm anları dahı size
Geçdiler anlar dahı seccâdeye
Dil mi var anların evsâfın diye
Tâc u hırka hulle vü beste-kemer
Geyüben kuşandılar iy tâc-ı ser
Ataları yirine hayrî'l-halef
Oluban anlarla anıldı selef
İdelüm evlâd-ı Şeyh'i hoş-beyan
Ola anların dahı vasfı iyan

- 2120 Başlayalum imdi nakle iy dedem
Bu ömür bağına irmedin adem
61. a Çün irişdi Hazret-i Şeyh'e şerer
Ol şererden atamız itdi hazer
İbtılâsın anlayıncak Şeyh'ün ol
Girü karyeden katına geldi ol
Pâyine zahmet irişmişdi katı
Küt olubdı yogıdı hiç tâkatı
Nazarına götürüb getürdiler
Halvet içre Şeyhıla oturdılar
Öpdi Şeyh'ün elin ol ehl-i harem
Didi atasına hacca giderem
Dindi nola çünki itdün niyyeti
Lîk menzilün yakındur key katı
İzn alub karyede ayruk durmadı
Karyenün kahrını ayruk görmedi
Çün ana gaayetde iricek hatar
Girü Arab evine kıldı sefer
Vardı Börklü Mustafâ'nın yanuna
Ya'ni andan irişe evtânına
2130 Nâgehân irişdi takdîr-i kazâ
Sundı ecel câmını dest-i rızâ

Pes ecel câmını içdi iy dedem
Kodı âsâyı elinden hem o dem
Evine girseydi evvel her mesâ
Diridi kim el asâ li men asâ
Çün sekiz yüz ü hem on üç Hicret'e
İrişince irdi rûhı rahmete
Vefât itdi Şeyh'ün ogulu dahı
İsmail Beg dirler ana iy sahî
Künyesin Seyyid Beşe dirler anun
Atamdur ben fakıyr Hâfız Halîl'ün
Menderez suyu katındadır mezâr
Karye içinde ki ismidür Nizâr
Defnidüb anı Nizâr'un hazreti
Börklü Mustafâ'ya gönderdi bitî
Gelüben bizi aluban gitdiler
Girü Börklü Mustafâ'ya iltidiler
İki kız kardaşıla olduk yetîm
Gurbet evinde kalub olduk leîm
61. b 2140 Ol arada olmuş iken derbeder
Hazret-i Şeyh İznık'a kıldı güzer
Anda gelince bizi kıldı taleb
İtdi duâmız kabûl anda Çalab
Duruban kılduk sefer hoş yümnile
Yanumuzca Börklü Mustafâ bile
İledince bizi Börklü Mustafâ
Gördügi demde heman itdi bükâ
Hoş talâttufla didi evlâdına
Gözümüz öpüb didi ekbâdına
Ol meveddedle eyâ pîr ü cüvan
Halvet-i hâssına biz olduk revan
Ol zamân idi ki irişdi girâr
Bizi terkidübeni itdi firâr

Ol sebebden ol hemandem vartaya
Düşdi Şeyh için mesâvî ortaya
Âhırnı bildük ne itdi rûzgâr
Hâl-i âlem böyledür iy merd-i kâr
Bir haber geldi ki Şeyh oldu tamâm
Gönümüz iklimini tutdı gamâm

2150 Şehr-i İznık'un içinde iy refiyk
Gen cihan gözümüze olmuşdı diyk
Hassa kim atadan olmuşduk yetim
Gurbet evinde dahı olduk leim
Bir yanadan ata ana hasreti
Bir yanadan dahı Şeyh'ün firkati
İlmile fazlile bulmaduk kemâl
Âhıret hâlini hoş itme suâl
Arada kaldık müzebzeb iy cüvan
Hüznile kahrıla olub râyegân
Ol tılısm-ı can gidicek dünyeden
İçimüze düşdi pes hubbû'l-vatan
Şehr-i Edrene'ye geldük câzi'un
(Hem) didük innâ ileyhi râci'un
Tutdı hoş bizi kamu ahabb-ı Şeyh
Ta'lim-i Kur'ân idüb ahabb-ı Şeyh
Sonra ilm okumaga kılduk şürû'

. [1]

62. a Munla Husrev hidmetinde iy hümâm
Câmi'ü'l-kebîr'e olmuşduk imâm

2160 Gör kazâyı içimüzden birümüz
Katli nefis idüb od itdi yirümüz
Suçı yoğdı o kalbi tîrenün
Suç olur mı ki anı öldürenün

[1] Yazma nüshada, yanlışlıkla, bu mısra'nın yerine, gelen
beytin ikinci mısra'ı yazılmıştır.

Adı Ham İne Begi oğlu idi
Key harâmiyy ü şakıy bed-hûy idi
Gerçi Sultân'a olubdı sonra kul
Her kimi kim bulsa katliderdi ol
Tevbe virmişdi ana Sultan Murâd
Eylemişdi hem anı ehl-i berât
İbn-i Kirişci'ye olmuşdı refiyk
Sûret-i ulakda kutta'-ı tariyk
Ulagım diyü yapığdı atına
Zahm irişdürdi hem (anın) atına
Ol da bir kezin anı çaldı heman
Yıkılub atdan o dem terk itdi can
Aramızdan çıkuban itdi firâr
Karn adasında olub itdi karâr
Cüst ü cû ider kimesne olmadı
Kaldı ol yerde vü ayruk gelmedi
2170 Tutdılar bizi nice ahabbıla
Habse saldılar nice ashâbıla
Sonra Şâh'un kızkarındaşı iy yâr
Gözyaşın bizimçün itdi seblvâr
Han huzûrında dilek itdi bizi
Salıvirdi rahmidüb cümlemüzi
Dokunacak başa gün zahm-ı amûd
Gözümüze gen cihan oldu kebûd
Hân u mâni terk idüb kıldık sefer
Bursa şehrine irişdük iy peder
Anda birkaç gün dahı itdük karâr
Son sefer Göynüg'i itdük ihtiyâr
Anda buldum ammularum ol zaman
Şeyh'e olmuşlar cenâheyn perveran

62. b

Erbâin çekerler idi ikisi
Bunların Akşems-i dindi reisi
Biz dahı bey'at idüb olduk mürid
Başları üzre tutardı her mürid
Çünkü gördük âlemi tutdı şerer
Na'lı ters urub iz azıtmak hüner
2180 Yarı gün na'lıla çıkdık aradan
Cümlemüzi hıfzider ol yaradan
Bey'at eyledük çün Akşemsüddin'e
Yüz süridük pâyna döne döne
Tâlib-i Hakk'ısan doğru yârisan
Gel inâbet eyle olma hâr-ken
İrisigör gel mürüvvet kânına
Nâmusı terkit geligör yanına
Hem tarıykım ehline ir iy ahî
Ne atâ ider sana dest-i tehi
Tutma iy tâlib her eli kıl hazer
Sanma her elde kişi Hakk'a irer
Bir eli tutgıl derinde ol gulâm
Tâ ki fethola sana süblü's-selâm
Şimdi Şemsüddin delîl-i râhdur
Milk-i Rûm'a nûr-i bedr-i mâhdur
Sihhat andan buldılar Göynüklüler
Şem'i andan yakdılar söynüklüler
Ehl-i bâtından getürdi istibâh
Andan aldılar rehâl etfâl-i râh
2190 Kapusuna gelen ehl-i ihtiyâc
Urısar başına şâhlar gibi tâc
Rûmidürür ger arabdur ger acem
Kamu ol mahdûma olmuşdur hadem
Ol kapudan kimse olmaz bî nasîb
Bî nasîb olan meger münkir merîb

63. a

Şeyh'e üstâdum diridi iy azîz
Şeyh'i meddâh idi ol güfti lezîz
Fıkh u tefsîr okumuşam dirdi ol
Dahı hey'et okumuşam dirdi ol
Gözümün nûridur dirdi Şeyh için
Gönlümün Tûridur dirdi Şeyh için
Görseyidi ammin ol vech-i melîh
Dirdi kim el veledü sırru ebîh
Zikriderdi cümlemüzi hayrıla
Hiç müsâvî görmezidi gayrıla
Kışladuk Göynük'de kışı ol zaman
İznile menzile pes olduk revan
Ol zamanıdı kim Engürüs laîn
Çekmiş idi Kosova'ya leşkerin
2200 Şâh dahı Edrene'den çıkdı o dem
Niyyet-i gazâ diyü basdı kadem
Gelicek menzile ammüm Mustafâ
Didi kardasına ol kân-ı vefâ
Didi kim itdün cihâd-ı ekberi
Niçün itmezsın cihâd-ı asgarı
Duralum biz de gazâ niyyetine
Sıla-i rahme gazâ niyyetine
Ammümizi dahı kılalum azâ
Ba'dezin Şâhıla idelüm gazâ
Oluban râzı didi kim pes nola
Fî-sebilillah gidelüm hayrola
Ammümün dahı eyâ rûh-ı beden
Bir kızı olmuşıdı ol Rûmi'den
Virmiş idi ibn-i Şeyh'e anı ol
Kişi gitdi dünyadan kız kaldı dul
Dilediler kim bize akdideler
Duruban gazâ-i rahme gideler

63. b

Didi ammüm kim eyâ iki gözüm
İbn-i ah sensin bana işit sözüm
2210 Sana lâayık görürem Kübrâ'yı ben
Hükmüm üzre olasın tigrâ-yı men
Teslim iderven seningün zâviye
Ceddinün yirini virme âmiye
Biz dahı sözlerini kılduk kabûl
Tâ araya girmeye nesl-i fuzûl
Dâr-ı vuslâta girüb oturdılar
İkimizi bir yire getürdiler
Didi Ahmed Başa iy Kübrâ-yı vakt
Ammün oğludur Halîl'e ol akid
Sen ana Hâcer ol sanadur Halîl
Nâr-ı hüznün gülşen ide ol celîl
Dul oturmaktan sana ne assı var
Sen dahı hânende çerâgun uyar
Nola oldun avreti Şehzâdenün
On anun denlü kemâli var bunun
Gerç' acıram halka itdi çok oyun
Bu meseldür kurtdan toğar koyun
Bir yiğitdür didiler nefis-i halîm
Çift olun kim dūr ola sizden leîm
2220 Şer' ile ikimüzi getürdiler
Mahrem idünüb işi bitürdiler
Ol dahı (çün) râzi oldu bu söze
Ansamîmil-kalb meylitdi bize
Cânibeynden oldu rızâ ol zaman
Hutbe-i nikâh okudılar heman
Hâsılı pes biz akdeylediler
Pes durub ol dem gazâyâ gitdiler
Biz dahı hem-râh oluban anlara
Yola girdik alub İlyâs'ı bile

İbn-i Şeyh'den oldu İlyâs iy azîz
Togmuşıdı Karaburun'da ikiz
Adına İlyâs anda virdiler
Atası yurdunda hâzır kodılar
Vatan-ı asliyyeye geldükde ol
İtdi bizden dahı bir kız ik' oğul
Çün vücûda geldi iki meh-cebîn
Atadan nâminı (biz) kıldık güzîn
Biri İsrâîl biri Mahmûd nâm
İhtiyâr itdük bulara vesselâm

Sultan Murâd Engrüs laînile gazâ itdüğün beyân ider

64. a

2230 Girü gelemüm söze iy şâh-zâd
Tabl u alem çakuban Sultan Murâd
Gitdi ol Yanko laînün üstüne
Sancagın ma'kûs itmek kasdına
Biz dahı ammeynıla oldık revan
Dahı bizümle nice pîr ü cüvan
Çün nefîr-i âmmoldı âleme
Allah Allah çağırışuban heme
Ol gazâyâ gitdi her bay ü fakıyr
Didiler Allah sen ol dest-gîr
İrdük ol yere kim oldu ma'reke
Durdı Şâh ol dem heman atın çeke
Bakuban arada ol Şâh-ı cihan
Sûfîler zümresini gördi heman
Didi ol sūfleri alun gelün
Han Muhammed'le bile sağda kalun
İrte ceng günidür itsünler duâ
Hak Çalab duâların kıla revâ

Ben dahı bunlara muhtâcum bugün
Ol Hak'un yolunda simyâcum bugün
2240 Umaram nusrat vire perverdgâr
Münhezim ola adû-yı bî şümâr
Ol kadar Hakk'a münâcât itdi Şâh
Göklere âhı tütüni tutdı râh

Kondılar anda hemandem iy hace
Gördi bir vâkıa ammüm ol gice
Gördi kim bir şâhini bâ kerr ü fer
Yire gökden süzülübeni iner
Arsa-i ma'rekede bir ejdehâ
Kışkurubanı gelür karşı şehâ
Çaldı ejderhâyı minkaarıyla ol
Birbiriyle toza galtan oldu ol
Öyle zahmurdu birbirine kim
Ne uçar ne koyvirirdi iy hakîm
İrdi kâferün biri ol şâhine
Kanadun kırub ilede Şâh'ına
Gaazilerden birisi irişdi tîz
Ortasından iki bölde iy azîz
Göricek bu heybeti kâfer heman
Leşkerine kaçdı pûyân u devan
2250 Şâhin uçdı ejdehâdan kurtulub
Cilve idüb Şâh'un önünde gelüb
Uça uça sa'kıla kondı o dem
Sağ kolına Pâdisâh'un iy dedem
Vâkıayı Şâh'a arzylediler
Sağ kola konmagı kuvvet didiler
Şâfi'î vakti oluncak iy cüvan
Okudılar câ be-câ ol dem ezan

64. b

Kıldılar andan salât-ı havfı gün
Didiler Allahu ekber gün bu gün
Din yolunda her biri bir sır-i ner
Oluban meydâna geldi iy peder
Kurdılar tertîb-i cengi (pes) heman
Kâferin üstine oldılar revan
Allah Allah diyü itdiler nidâ
Toldı kûh u dest âheng ü sadâ
Dögilüb küsler çalındı hem nefir
Bağlanub saflar alaylardür demir
İki âhen-pûş leşger key yakıyn
Oldı biri birine iy meh-cebîn
2260 Cebe cevşen zırhıla her (bir) cüvan
İki kol oldu (çü) âhenden heman
İrtesi yol oldu can bâzârına
Kâferî dûş oldu can şümârına
Birbirinle sövgiler iy dil-rübâ
İtdiler meydân içinde merhabâ
Tartılub şemsîr-i Hindû ez niyâm
Kime irdi sundı hûn-âlûd câm
Kosva'dan pertav olub tîr ü hadenk
Sîneler tablası oldu surh-renk
Esdı ecel yelleri pes iy hümâm
Yağdı yağmur dahı ol günde müdâm
Alma virme oldu ol gün key katı
İrdi can milkine anun nıkmeti
Sabahdan tâ eyleye oldu kıtâl
Oldı kâfer münhezim iy nîk-hisâl
Ol sürûr içinde Şâh-ı nâmdâr
Eyledi anda duâlar bî şümâr
Hak ömür virsün kamu eşyâ'ına
Da'vet idüben bizi otağına

2270 Cümlemüzün gönlini aldı ele
 Bir bısâta oturub ammeynile
 Ol kadar itdi tekellüf iy cüvan
 Tâ otağ önünde okundı ezan
 65. a Kaamet idicek müezzîn iy dedem
 Geldiler ol mahzara cümle hadem
 Otag önünde dururdum ben dahı
 Gördi bana (didi) Sultan iy ahı
 Didi Molla Hâfız'ı alun beri
 Şimdi ol olsun İmâm-ı Askerî
 Bu değil midür imâmı câmi'ün
 Bu değil midür hümâmı câmi'ün
 Didiler Şâh'a budur Hâfız Halîl
 Bir yetîminüzdürür kadri celîl
 Didi kim seccâdeye gel bir hele
 Geç imâmet eyle hüsn-i savtıla
 Oku didi âyet-i Allâhu nûr
 Tâ bula bu dil sürûr ender-sürûr
 Çünkü da'vet oldu Şâh'dan iy hümâm
 Emrine râmoldı dil olduk imâm
 2280 Emri mücebince kılındı salât
 Şem'ler yandı vü çekildi sımât
 Yenilüb içildi anda ol gice
 İtdiler Hakk'a senâlar iy hace
 Didi bu bendeye ol Şâh-ı velf
 Bu gice olgıl otagun bülbülü
 Ba'dezin okundı Kur'ân-ı Mübîn
 Hıfzidüb şâdoldı ol Sultân-ı dîn
 Âyet-i Nusrat okuncık heman
 Cûşa geldi ol Şeh-i sâhib-kıran
 Didi ammilere ol Şâh-ı güzîn
 Dinlenüz sözimi olmanuz hazîn

Didiler anlar da emr-i Şâh nola
 Gûş-ı can dinler gehâ her ne ola
 Siz ne dîrsiz bir kişi olsaydı kul
 Hidmetin terkeyleyüb kaçsaydı ol
 Pes tutulsaydı cezâsı ne ola
 Didiler ebedi kullıkda kala
 Didi kim Câmi' imâmı bilünüz
 Kaçdı bir yıldur kalubdur yalınız
 2290 Kaçgunumdur ben bunu habsiderem
 Diyü hande itdi ol Şâh-ı kerem
 65. b Yatsuya kaamet olunıcak girü
 Çekdi Şâh amm-ı sagîri ilerü
 Oldı Şâh önünde ol dahı imâm
 Leyle-i Kadr idi gûya iy hümâm
 Okudılar girü Nusrat âyetin
 Buldılar Şâh'un katında rif'atin
 Çün ezân oldı namâz içün girü
 İtdi da'vet otaga ol hûb-rû
 Olıcak kaamet salâta iy ahı
 Geçdi ol amm-ı kebîri bir dahı
 Sûre-i Fethıla kıldı fecri ol
 Şâh'un önüne geçüb agladı ol
 İşbu tertîb ile anda subh u şâm
 Uğümüz olduk ol üç vakte imâm
 İtdi ammeyne nice in'âmlar
 Ben garîbine dahı ihsanlar
 İrtesi göç oluban girdi yola
 Filibe şehrine irdi merhale
 2300 Sofya kaadısı olan Munlâ Celâl
 İlmile gösteren ol sihr-i halâl
 Ma'zûl olmuş bize hem-râh oldu ol
 Köpsi suyundan tag içre tutdı yol

Asker uğramaz yire oldık revan
 Zagara içine geldük şâdman
 İltidi ol bizi ahibbâ içine
 Konduk anlarla alaçuk içine
 Şeyh'ün anda bir pınarı varıdı
 Cûy-bâr olub suyu akarıdı
 Ol araya işiten cem' oldılar
 Zikr ü tesbîh ü ibâdet kıldılar
 Hizmet-i Şeyh'e irişmiş herbiri
 Sanma kim bunlar gezerler serseri
 Bunların içinde bir meczûb-i Hak
 Âkilâne sözleri iy merd-i Hak
 Hizmet-i Şeyh'e irişmişdi meğer
 Her kişiye itse ol bir kez nazar
 Görmedügi kimseyi ol görsedi
 Keşf-i hâl itmege gönlin dersedı

66. a 2310 Atası vu anası ismiyile
 Kendünün ismiyile dahı bile
 Çağırurdu iy fûlan gel bu yana
 Gelicek diridi dön Hak'dan yana
 Dahı ne gönülde kişi tutsa ol
 Nakd-i hâlin keşfile söylerdi ol
 Şapçılar karyesin itmişdi vatan
 Tâat idüben yire komazdı ten
 Vâkıf oldu hâline Sultan Murâd
 Olduğı karyeye gönderdi berât
 Kendüye vakfola anun hâsılı
 Meskeni karye ola el-hâsılı
 Hükmi Şâh olmaga râzî olmadı
 Nân-ı vakf için dahı el sunmadı
 Şapçı İbrâhîm dirlerdi benâm
 Anılırdı hayrıla beyne'l-enâm

Her kişinin sırrına hâzır-cevâb
 Biz dahı anları gördük iy sebâb
 Tahtadan kılıç dakınub iy cüvan
 Tutar elinde ağaçdan bozdogan

2320 Sürdi bizi karyeye getürdi hep
 Çekdi ni'met bize ol meczûb-ı Rab
 Göç idüb andan dahı girdük yola
 Ol Hak'un mesti dahı bizüm ile
 Edrene'ye dek piyâde geldi ol
 Göricek ehl-i kubûrı durdı ol
 Hayrete varub hemandem agladı
 Herbirimizün cigerin tagladı
 Girmeyüb şehre heman itdi vidâ'
 Aglayub ammeyn didi hayre'l-vidâ'
 Bu gice bizümle bile olunuz
 İrte gün yola revâne olunuz
 Fikre varub durdı biraz ser-nigûn
 Kaldurub başın didi iy reh-nümûn
 Dinlerisenüz benüm sözüüm eger
 Eylenüz Şâh olduğı yirden güzër
 Girmezem şehre mukarrer bilünüz
 Buradan ayrıluram sag olunuz

66. b Oradan menziline döndi heman
 Biz dahı şehr içine olduk revan

2330 Bu sebebdendür ki iki şehriyâr
 Bursa şehrine varub itdi karâr
 Dahı bundan sonra bil iy şâh-zâd
 Dünyede eglenmeyüb Sultan Murâd
 On iki on üç yaşındaydı heman
 Oldı Allah emrine rûhı revan
 Didiler « rahmet-i Rabbih » târihin
 İde Hak me'vâsını huld-i berîn

Tahta Sultan Muhammed geçdi iy cüvan
 Şimdi oldur âleme Han ibn-i Han
 Hak taâlâ eylesün ömrin tavîl
 Kim anun meddâhıdur Hâfız Halîl
 Dahı Şeh-zâdelerün ol bî niyâz
 Cümlesinün ömrünü kılsun dırâz
 Olıcak tahtında iki yıl tamâm
 Feth-i Kostantin içün itdi kıyâm
 Tabl u alemle çıkub Edrene'den
 Varuban yaka yaka burc u beden
 Ol gazânun fethine hoş yümnile
 Bile geldük cümlemüz Akşeyh'ile
 2340 İrdük ol sûr-ı azîmün üstüne
 Kahrıla a'dâdan almak kasdına
 Hak yoluna didi yagma Pâdişâh
 Yürüdiler üstüne mîr ü sipâh
 Fethidüb Sultan Muhammed cebrile
 Aldılar küffâr elinden darbıla
 Düşdi târîh fetholıcak ol sene
 « Beldetün tayyibetün » Kostantine
 Fethe fursat bulmadı gün evvelün
 Fethidüb Hân-ı Muhammed ^[1] «âhırûn»
 Her kişi döndi girü evtânına
 Biz dahı varduk mürüvvet kânına
 Dest bûs idüb icâzet diledük
 Geldi bize didi kim kalman hödük
 Size havâtır-ı gudûbet gelir
 Kişi ne bulsa gudûbetden bulur

[1] Yazma nüshadaki «Hân-ı Bâyezîd» sözü, «Hân-ı Muhammed» olarak düzeltilmiştir.

67. a Pîr olanunuz dahı olmuş cüvan
 Yürüyün destûr size olun revan
 Girü elin öpüben itdük vidâ'
 Hazretine kılmaduk ayruk südâ'
 2350 Gelüb irincek eve gör hikmeti
 Düşüme girdi meger Şeyh Hazreti
 Ya'ni Bedrüddîn-i Rûm iy nûr-ı ayn
 Ayn-ı insân içre ol insân-ı ayn
 Konuk olmuş bendesine ol habîb
 Nabzımız tutar (bizüm) hemcû tabîb
 Didi ki sana ilâcirmek gerek
 Bil bana sensin kamudan yîğrek
 Dahı bana senden akreb kim ola
 İsteyüben beni Siroz'a gele
 Sâkin ol sen türbede gel bir zaman
 İktidâ itsün sana pîr ü cüvan
 Ol sebeble türbeye geldüm hemin
 Durdum anda (dahı pes) bir yıl yakın
 Gicelerden bir gice pes iy hace
 Düşüme girdi gir'ol kadri yüce
 Didi gel karşuma otur ilerü
 Zikri telkıyn idüben sana girü
 Duruban varub oturdum (ben) o dem
 Kendünün karşusuna hem iy dedem
 2360 Telkıyn-i zikritdi üç kez iy ahı
 Âlem-i ma'nîde didi sen dahı
 Bencileyin eyle tâ gör hikmeti
 Nicolur nefse bulursın ni'meti
 Uyanugeldüm hemandem iy ulu
 Na'ra-i Hû ile tutuldı gülû
 Gözlerüm açdum dilimde zikr-i Hû
 Gözlerüm yumdum dilimde zikr-i Hû

67. b

Kancaru baksam şühûd oldu cihan
Âşikâr oldu kamu sırr-ı nihan
Bir gice türbede yaturken girü
Dizimi dürtüb didi kim var yürü
Ehl-i beytüne irişgil girü sen
İy oğul yûri var sag u esen
Uyanıgeldüm hemandem iy ahı
Subh-ı sâdik olmamışdı dahı
Ağlayub itdüm Hak'a çok çok niyâz
Tâ olunca arada vakt-i namâz
Fecri kıluban heman itdüm vidâ'
Yol eri oldum diyerek el-vidâ'
2370 İrdüm Edrene'ye Şeyh'ün köyüne
Kavm kabîleyi sıla itdüm yine
Anda birkaç gün zevil-erhamıla
Sâkin oluban gönül aldum ele
Kimi ammi kimi ibn-i amm bular
Her biri hulkıla cigerler deler
Eyledüm anlarla dahı vidâ'
Meskene irmeklige kıldım yarağ
Atlanub bunlarla oldum revan
Dimotoka yarına iy serveran
Ol aradan ayrılınca pes hemin
Gözyaşıla sele virdük yiryüzün
Kişi gurbetde irincek yârına
Bakmagıla doyamaz didârına
Hakk'a şükrolsun irişdük menzile
Dâhil olduk evimüze hayrıla
Bulduk evlâdun kamusun sâlimûn
Oldı bu dil mısır ol dem gaanimûn
Bu arada dahı hatmoldı kitâb
Hatmolun îmânıla görmen itâb

2380 Hakk'a çok şükr ü senâ-yı bî aded
Kim odur önden sona hayy-i ebed
Şeş ceht akla olubdur hadd ü sedd
Ol münezzeh ana yokdur hadd ü add
Her nefes di Kulhüvallahu ahad
Yok şerîki oldı Allahu's-samed
Hayy ü kayyûm oldur Allahu ahad
Kim şerîki yokdur Allahu's-samed
Kimse andan togmadı ol kimseden
Cümle mahlûkatdur gelüb giden
Kendü mahfî mazharıdur cism ü ten
Kim tutubdur milk-i fânide vatan
Ger dilersen Bâkıyden bâkıy vücûd
Bî vücûd ol bulasın bâkıy vücûd
İdegör dergâha rûz u şeb sücûd
Tâ bulasın sen seni ender şühûd
Lûtfı bî had oldur Allahu's-samed
Lemyelid yokdur lehû küfven ahad
Vasf-ı zâtımız bizüm fânî kamu
Bâkıy vasf-ı zât-ı Hak bil iy amu
2390 Aç gözün önündedür uçmak tamu
Cümle uzvun nutka gelür mû be-mû
Âlim ü kaadir odur hayy-i ebed
Kevne mükevvin bil Allahu's-samed
Mütekellimdür semi'dür hem basîr
Hem mürîd ismidür ileyhil-masîr
Dergehinde cümle halk olmuş esîr
Dir ki ente rabbi yâ ni'men nasîr
İy azîzim Kulhüvallâhu ahad
İy habîbüm oldur Allahu's-samed
Şeyh sır içinde yanar Hâfız Halîl
Revganına özünü kılmış delîl

Afvide cürmüni ol Rabb-ı celîl
 Zâr ü giryân olub ol kadri kefil
 Hâlikıyçün dir ki Allahu's-samed
 Hâk olubdur yok ana küfven ahad
 Bu araya iricek kıldum ferâg
 Ahıret ahvâline kıldum yarag
 Tevbe tevbe yâ ilâhel-âlemîn
 Tevbede sâbit-kadem kıl yâ muîn
 2400 Ol Muhammed hürmetine yâ İlâh
 Ömrümüz isyânla kılma tebâh
 Eyledük tevbeye yâ rabbî şitâb
 Tevbe üzre eyleme arz-ı itâb
 Yüzi kara âsiyi sen yâ kerîm
 Cürmüni afvit ki sensin er rahîm
 Elâ tûbû ilâ rabbil-enâmi
 Ve kûnû fissalâhi bid-devâmi
 Elâ lâ tubtılû illâ halâlâ
 Elâ lâ teslikû sübülel-avâmi
 Felâ tâsev bimâ lâte ledeyküm
 Velâ te'sû bimâ fevtel-merâmi
 İlâhel-halku yed'üküm cemi'â
 Mineddünyâ ilâ dâris-selâmi

İy dirîgaa sûfiyân ez sûfiyan
 Gitdiler her lâf uran oldı ıyan
 İy dirîgaa ilmile kılan amel
 Gitdi kaldı hîleler düzen degal
 İy dirîgaa Hakk'a idenler niyâz
 Gitdiler kaldı mecâzî hokka-bâz

2410 İy dirîgaa muktedâlar pür safâ
 Gitdiler bizden yana dönüb kafâ
 İy dirîgaa ahde idenler vefâ
 Gitdiler uş bize yâr oldı cefâ

Can cîst günin nutfe-i sulbî be kazâ
 Dünyâ rahmest ten meşîmest verâ
 Tuhmî ecelest der zih-i mâder-i dehr
 İn mürden-i zâdenest der dâr-ı bakaa

Beyân-ı medh-i Rasûlullâhu taâlâ

Muhammed'dür bilirüz sırr-ı Yezdan
 Bu ma'nâya muti'dür ehl-i irfan
 Anun şânında Levlâk indi Hak'dan
 Hüdâ'dan nâzil oldı ana Kur'an
 Didi Allah ana Tâhâ vu Yâsîn
 Anun oldı kadîm İslâm u îmân
 Ebûbekr ana yâr oldı müdâmi
 Adı Sıddıyk yazıldı gitdi tugyan
 Ömer irdi müzeyyen oldı İslâm
 Ve hem irişdi Osmân ibni Affan
 Ve andan geldi ol Şîr-i Hüdâ hem
 Aliyyü'l-Murtazâ ol Şâh-ı merdan
 2420 Velâyet mu'cizât çünkim birikdi
 İrişdi cümlesi ahyâr u yâran
 Cihâd itdi kamusı ittifakıy
 Açub meydan kodılar âyin erkân
 Otuz üç bin sahâbe sa'y idüben
 İderler din yolına cânı kurban

69. a Yürütdiler olar İslâm u şer'i
Yazarlar anları hep merd-i meydan
Olara da dünyâ kalmadı bâkıy
Ya bize kala mı bu fâni devrân
Bilürsin iy birâder dehr-i dünü
Öğüdür buldugın hiç virmez aman
Ecel geliceğiz gitmek gerekdür
Ne fâide kılur avret ya oğlan
Gözünü göke dikicek iy miskin
Gelür ol demde Azrâîl ü Şeytan
Ölüm serhoşlugı can nez'i kardaş
Kuruya dil dimak olasın atşan
İde Azrâîl ol dem cânuna kasd
O demde kıla Şeytan kasd-ı iman
2430 Ana can virmek âsan amma iman
Dilersen bulagör mürşid-i merdan
Gerekdür kişiye elbet mürebbî
Kim anun derdine ol kıla derman

Kaalen Nebiyyü aleyhisselâm: Levlel mürebbî mâ ariftü Rabbî.

Velâyet cezbesiyle himmet idüb
Anı saklar Hudâ avniyle iy can
Buna göre kıyâs it cümle yolu
Mürebbiyle varıcak olur âsan
Eğer mürşide irmeden iy mahdûm
Gidersen dünyadan oldun perîşan

Kaale Aliyyün radiyallahu: Men lâ ya'rifu imâme za-mânihi ve mâte fekad mâte meyteten câhiliyye.

Kişiye dünyada ukbâda mürşid
Gerekdür bil gerekdür bil sen inan
Eğer mürşide irersen cihanda
Olasın âhiretde bil ki sultan
Giresin cennete mürşidile sen
Safâ sürüb koçasın hûr u gılman
Velîler askeridür Mustafâ'nun
Olarıla bile kopasın iy can
Eğer mürşide yetmezsen fenâda
Bilürsin nolısar halün iy hayvan
69. b2440 Mürîd koyundur u mürşid çobandur
Ki kurtan saklar ol koyunu çûban
Sana kasdider İblîs kurda benzer
Anı def'ider evliyâ-i Rahman
Kişi mürşide irmezse bu evde
Anun şeyhini bil ki oldı Şeytan
Şunun kim mürşidi yok dîni yokdur
Bu söze var nice delîl ü burhan

Men lâ şeyhe lehû lâ dîne lehû; men lâ şeyhe lehû feşşeytânu şeyhuhû.

Çü bildün kim gerek mürşid-i hâdî
Arayub bulagör bir kâmil insan
Kaçan bir mürşid-i kâmil bulursın
Heman yolunda cânun eyle kurban
Yoluna varlığını terkidegör
Ki göstere tariyk u erkân
Bu yolda sıdkını muhkem kıl iy dost
Hudâ yolunda kesbit ma'ni-irfan
Kulak tut mürşidün sözünü anla
Kavî-zihn ol birâder olma nâdan

Kul ol zâhir ü bâtin evliyâya
İçün taşun pâk eyle iy müsülman
2450 İki cihânı terkit uyma nefse
Hak'ı her yirde hâzır gör hem utan
Pirün sırrına ir ma'nisin öğren
Ki katren ola senün bahr-ı umman
Mürşide sıdkıla yitsen iy kardaş
Hak'a yitmiş gibi olursun el'an
Yakın bil mazharı çokdur velîler
Velîdür tâlibe Hak yolda burhan
Hakıyrî evliyânun kemteridür
Özi Kanber piridür Şâh-ı Selman

**

Kimün bir kâmil insan yârı vardur
Bilün kim Hakkıla bâzârı vardur
Mürebbsüz bulunmaz vasl-ı cânan
Visâle irmez ol kim ârı vardur

**

70. a Hezâran şükr ü minnet ol Hudâya
Salavatlar virelüm Mustafâ'ya
İrışdüirdi bizi kutb-evliyâya
Bizüm mürşidimiz Şeyh Bedr-i din'dür

2460 Ebûbekr ü Ömer Osmân u Haydar
O deryâdan çıkuban işbu cevher
Velîler içre budur bize rehber
Bizüm mürşidimiz Şeyh Bedr-i din'dür

Budur Âl-i Muhammed silsilesi
Buna inkâr edenler oldı âsî
Kabûldür Hak katında her duâsı
Bizüm mürşidimiz Şeyh Bedr-i din'dür

Velîdür bî güman Allah nurıdur
Muhammed Mustafâ'nun enveridür
Velâyet leşkeri ser-defteridür
Bizüm mürşidimiz Şeyh Bedr-i din'dür

Hudâ'nın sevdügidür enbiyâlar [1]
Olarun cevheridür evliyâlar
Budur Hak'dan bize viren atâlar
Bizüm mürşidimiz Şeyh Bedr-i din'dür

Olub Mansûr bu yolda viridi başın
Hudâ ışkına hiç çatmadı kaşın
Münâfıklar atarlar ta'na taşın
Bizüm mürşidimiz Şeyh Bedr-i din'dür

Alî gibi şehîd oldı fenâda
Melekler âh ider cümle semâda
2470 Bugün bunda yarın yevmü'l-cezâda
Bizüm mürşidimiz Şeyh Bedr-i din'dür

Yapışduk biz bugün anun eline
İdüb tevbe dahı girdük şalına
Anı delîl idindük Hak yolına
Bizüm mürşidimiz Şeyh Bedr-i din'dür

[1] Yazma nüshadaki «evliyâlar» sözü, böyle anlaşılmalıdır.

Bize gösterdi hem kavli şerfat
Dahı irşâd ider fi'l-i tarıkat
Ve ma'rifetle bildürdi hakıykat
Bizüm mürşidimiz Şeyh Bedr-i din'dür

70. b

Bunun yolına terkitdük cihânı
Fedâ kılduk ana biz baş u cânı
Budur nice velîler kâmrânı
Bizüm mürşidimiz Şeyh Bedr-i din'dür

Buna uyan kişi rahmet bulısar
Muhammed Mustafâ şefkat kılısar
Buna inkâr iden la'net olısar
Bizüm mürşidimiz Şeyh Bedr-i din'dür

Bunun silsilesine iregör sen
Yolına varlığını viregör sen
2480 Bu yolda sıdk u ıskla turagör sen
Bizüm mürşidimiz Şeyh Bedr-i din'dür

İki cihânı terkit sal önünden
Başun vir ıskıla dönme yolundan
Bunun ilmüne uy geç sen bilünden
Bizüm mürşidimiz Şeyh Bedr-i din'dür

Hakıyrî miskinün sözün kabûl it
Hudâ yolunda varlığını sebîl it
Getür Sultânuma kendüni kul it
Bizüm mürşidimiz Şeyh Bedr-i din'dür

*
**

Âşık olgıl bir veliyyullâha kim
Ana münkeşif ola ilm-i ledün

Temmet Manâkıb

AÇIKLAMALAR

Süleymâniyye Kütübhânesi'ne mülhak Hâşim Paşa Kitapları arasında 76 No. da kayıtlı bir mecmua vardır. Bu mecmuada, bir icâzetnâme, Celâlüddîn-i Devvânî'nin «Zevrâ ve Havrâ»sının metni, Ömer-i Neseffî'nin «Risâle-i İşk»ı, Gaybî Sun'ullah'ın «Bey'atnâme»si, Vehbî Dîvânı, Nasûhî Dîvânı, «Karabaş» diye tanınan Aliyyü'l-Atval'ın oğlu Ma'nevî Mustafa'nın Dîvânı ve «Gülşen-i Râz» metni bulunmaktadır.

Vehbî Dîvânı, mecmuanın 22. b - 50. b yapraklarındadır. Vehbî, On iki İmâm'a ve Alevî ve Bektâşilerce On iki İmâm'ın küçük yaşta şehid edilen on dört evlâdına, yâni on dört ma'sûma medhiyyeler yazmakla (23. a, 24. b - 25. a, 27. a, 32. a, 38. b), Hurûfilikden bahsetmek ve Fazl-ullah'ı takdîs eylemekle Alevî ve Bektâşî olduğunu izhâr ettiği gibi ayrıca Hacı Bektaş'a, Abdal Mûsâ'ya, Seyyid Ali ve Kızıl Deli'ye medhiyyeler yazmakla da mezheb ve meşrebini açıklamaktadır (23. a - 23. b, 38. b, 40. a, 47. a - 48. a). Bu zât, Melâmîliği medhetmekle de Bayrâmî Melâmîliğine, yâni Hamzavîliğe intisâb ettiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, «Atvâr-ı Seb'a»dan bahsettiğine bakılırsa, herhalde evvelce Sûfî tarikatlarından, yâni Esmâ ile ve yedi tavırla sülûk gören tarikatlardan birine müntesib imiş (27. a).

«Cem' olub gördüm cemâli levh-i mahfûz üzre dil

Môravî Vehbî Hudâ yazdı dahı kıldı suyû'» (24. b)
beytinden, bu zâtın Moralı olduğunu,

«Mâsivâ selboldı dilden Mustafâ oldu defl

Bu sebebdan Hak didi ismime İbrâhîm Halîl» (36. a)
beytinden de adının Halîl İbrâhîm, mahlasının Vehbî olduğunu anlıyoruz.

Bu zâtın mürşidi Şeyh Abdullah, rehberi Moralı Derviş Süleyman'dır. Bunu, şu beyitlerden açıkça anlıyoruz:

«Mürşidim kâmil mükemmil ismi Abdullah-ı Rûm

Bir nazar kıldı inâyet cân ü dil oldu sebîl

Hak yola anam olub Derviş Süleyman Môravî

İşk terakkîy eyleyüb coşdu misâl-i bahr-i Nîl»

Yaşadığı târîh, Derviş Süleyman hakkında yazdığı mersiye-den anlaşılmaktadır. Hece ile yazdığı bu mersiye-

«İki bin yüz yetmiş beşdeki kana

Muhammed Alî'nin oğlu geliyor

(...)

Dîni Muhammed'dir pîri Hayderî

Mezhebler nesholur kalur Ca'ferî

Zemîn ü âsüman arşın enveri

Muhammed Alî'nin oğlu geliyor»

lemekte (29. a), arûzla yazdığı diğer bir şiirde,

«Zât-ı Hakkın enveri Derviş Süleyman Môravî

Ol şehîdler serveri Derviş Süleyman Môravî

(...)

Môra'da zâhir olubdur Kerbelâ'nın eseri

İçdi Şahdan kevseri Derviş Süleyman Môravî

Mazhar-ı sırr-ı Alî'dir hem dahı şakku'l-Kamer

Mezheb-i pâk Ca'ferî Derviş Süleyman Môravî

Cum'a gün mâh-ı Muharrem can fidâ kıldı velî

Meşrebidir nisbeti Derviş Süleyman Môravî

Gaaziler târîh gelüb ol zât şehîd şânında pes

Aç susuzların pîri Derviş Süleyman Môravî»

diyor ki (47. a), bu beyitlerden Derviş Süleyman Môravî'nin Mora'da şehîd edildiğini anlıyoruz. «Gaaziler» sözü, 1248 yılını göstermektedir. Herhalde, gerek şiirde, gerek bilgi bakımından pek de kuvvetli olmayan Vehbî, bu târîhde yanılmıştır. Çünkü, evvelce söylediğimiz gibi, heceyle yazdığı şiirde,

«İki bin yüz yetmiş beşdeki kana»

dediğine göre, bu hâdisenin 1275 te olması iktizâ eder. Yalnız, heceyle yazılan bu şiir, «istihârâ» denen ve gelecekteki vak'aları keşif yoluyla bildiren bir şiir olduğuna göre Moralı Derviş Süleyman'ın 1248 de öldürüldüğünü ve 2175 te de Muhammed Alî'nin oğlunun geleceğini ve mezheblerin neshedileceğini anlatması da mümkündür ve bu ikinci ihtimâl, bizce daha kuvvetlidir.

Vehbî, bir çok şiirlerinde muhâcir olduğundan ve diyâr hasretinden bahseder ki,

«Yellerde yolda âvâre

Derdime bir lahza çâre

Rahmeyle ben muhâcire

İsmi Kerîm'im dedin» (38. a)

şiiri de bunlardandır.

Vehbî'nin Siroz (Serez)'de Şeyh Bedreddîn'i ve tekkesini medheden şiiri bize anlatıyor ki bu zât, Mora'dan Serez'e hicret etmiş ve Bedreddin Tekkesinde mihmân olmuştur. Belki de bu tekkede şeyhlik makaamına erişmiş ve Bedreddin sûfilerinin dedesi sayılmıştır.

Bu dîvanda, 41. b - 42. a sahîfelerinde hece ile ve dörtlüklerle yazılmış bir şiir de vardır ki, Vehbî, bu şiirde Bedreddîn'i övmekte ve Bedreddin yolunun İbni Arabî düşüncelerini toplayan gerçek tevhîd yolu olduğunu, kendisinin sözlerinin de tevhîd sırlarına âid bulunduğunu be-

lirtmekte ve Bedreddin Dergâhında bulunduğunu açıkla-
maktadır ki bilhassa son olarak verdiği bu bilgi, yukarda-
ki nokta-i nazarımızı kuvvetlendirmektedir. Bu şiiri, ay-
nen sunuyoruz:

«Zat-ı Hak'dan bir nur doğdu
Doğdu da Siroz'a kondu
Hak yolunda şehîd oldu
Şeyhim Sultan Bedreddin Hû

Simavna doldu âvâzı
Tariykat fethine gaazî
Ehlullâhı kıldı şâzî
Şeyhim Sultan Bedreddin Hû

Derd-i İlâhîden haste
Ledün ilmine şâyeste
Tecellî nûrıyla beste
Şeyhim Sultan Bedreddin Hû

Mahveyleyib kibr ü kîni
İhyâ eyledi ol dîni
Şeyhü'l-Ekber'in yakını
Şeyhim Sultan Bedreddin Hû

Enel-Hak dârına Mansûr
Huvel-Hak sırrına manzûr
Visâl-i yâr ile mesrûr
Şeyhim Sultan Bedreddin Hû

Keşf-i kerâmete kaadır
Hakaayık ilmine mâhir

Vâridât'ı olub zâhir
Şeyhim Sultan Bedreddin Hû

Sırr-ı tevhîddir hep sözü
Şekden halâs etdi bizi
Hakk'a tapşırılmıştır özü
Şeyhim Sultan Bedreddin Hû

Dergâhında Vehbî bende
Înâyet mürüvvet sende
Şefâat rûz-ı mahşerde
Şeyhim Sultan Bedreddin Hû»

**

Bu mecmuanın, 1300 Saferinde vefât eden Şeyhülis-
lâm Muhtar Mollazâde Ali Haydar Bey tarafından 1304 -
1308 târihlerinde yazıldığını da kaydedelim. (Muhtar Mol-
la için Sicill-i Osmânî'ye bakınız; Matbaa-i Âmire, 1308,
IV, s. 351.) Vehbî Dîvânına «Vehbî Baba Dîvânı» denme-
si de nokta-i nazarımızı kuvvetlendirir sanırız.

Gerek bu şiir, gerek Vehbî'nin Bedreddin Dergâhında
bulunuşu, son yüz yıllara kadar Bedreddin geleneğinin
devâm ettiğini göstermesi bakımından gerçekten de de-
ğerlidir. Hâlâ Rumeli Alevîleri arasında Bedreddin Oca-
ğı'nın bulunuşu ve bu ocağın sayısız tâlibe sâhib oluşu,
Bedreddin'in sürekli te'sîrini kesinlikle gösterir.

MANÂKIBNÂME'DE GEÇEN ÂYETLER

Berzah, Berzahî (2. a) : İki âlem arasında bulunulacak yer, geçit. XXIII. sûrenin 100. âyetinde ölenlerin kıyâmete kadar bu âlemde kalacakları bildirilir. Aynı zamanda, şeriatla hakıykat arasındaki âleme de «berzah» denir. Bu âleme mensûb olanlara «Berzahî» denir.

Tûr (2. b) : Mûsâ Peygamber'in tecellîye mazhar olduğu ve kendisine Tevrât'ın verildiği dağ. Kur'ân'ın II. sûresinin 63 ve 93., IV. sûresinin 154., XIX. sûresinin 52., XX. sûresinin 80., XXIII. sûresinin 20., XXVIII. sûresinin 29 ve 46., XCV. sûresinin 2. âyetlerinde geçer; LII. sûresinin adı da Tûr Sûresidir.

Zâlimün linefsih (2. b) : «Onlardan nefesine zulmeden var...» (XXXV, 32.).

Semme vechullah (2. b) : «Nereye dönerseniz Allah'a dönmüş olursunuz...» (II, 115.)

Hablün mesed (11. b) : Kur'ân'ın CXI. sûresinin son âyeti olan 5. âyeti «bir de boynunda hurma lifinden ip var» meâlinde «fî cîdihâ hablün min mesed» diye biter; bu âyetten iktibâs edilmiştir.

Fenteşirû (34. b) : «Namâzı kılınca yeryüzüne dağılın...» (LXII, 10.)

Nefs-i Levvâme (35. a) : Nefs-i Emmâre'ye bakınız.

Innehû sihrün mübîn (40. a) : «Gerçekten de o, apaçık bir büyüdür.» anlamına gelir. «Sihrün mübîn» sözü, V. sûrenin 110., VI. sûrenin 7., XI. sûrenin 7., XXVII. sûre-

nin 13., XXXIV. sûrenin 43., XXXVII. sûrenin 15., XLVI. sûrenin 7., LXI. sûrenin 6. âyetlerinin sonunda geçer.

Sâlisü selâsetün (40. b) : «Üçün üçüncüsü» demek olup Hristiyanların teslis inancını bildirir ve yerer. V. sûrenin 73. âyetinde geçer.

Sûre-i Rahman (42. b) : Kur'ân'ın LV. sûresinin adıdır.

Sûre-i Fecr (42. b) : Kur'ân'ın LXXXIX. sûresinin adıdır.

Kul atîullah... (43. b) : «De ki: Allah'a ve Rasûl'e ve sizden buyruk ıssı olanlara itâat edin.» IV. sûrenin 59. âyetinde geçer.

Bismillâhi mecreyhâ... (45. b) : «Akıp gitmesi de Allah adıyladır...» (XI, 41.)

Ahazethul izzete... (46. b) : «Onu, suçla yücelmek aldı, aldattı da...» (II, 206.)

İnne İbrâhîme leevvâhün halîm (48. b) : «Gerçekten de İbrâhîm, hilim sâhibi ve çok âh eden bir kişiydi.» (IX, 114.)

Sâffât (48. b) : XXXVII. sûrenin adıdır.

İnnî sakıym... (48. b) : «Gerçekten de ben, hastayım.» (XXXVII, 89.)

Sûre-i Yûsuf (49. b) : XII. sûrenin adıdır.

Kavm-i Âd (53. a) : Hûd Peygamber'in gönderildiği ve Tanrı buyruklarını dinlemedikleri için helâke uğrıyan kavim. Kur'ân'ın VII. sûresinin 65 ve 74., IX. sûresinin 70., XI. sûresinin 50, 59, 60., XIV. sûresinin 9., XXII. sûresinin 42., XXVI. sûresinin 123., XXXVIII. sûresinin 12., XL. sûresinin 31., XLI. sûresinin 13 ve 15., XLVI. sûresinin 21., L. sûresinin 13., LI. sûresinin 41., LIV. sûresinin 18., LXIX. sûresinin 4 ve 6., LXXXIX. sûresinin 6. âyetlerinde ve daha bâzı sûre ve âyetlerde

geçer ve bunların bir kısmında uğradıkları azâb anlatılır.

Kavm-i Semûd (53. a) : Sâlih Peygamber'in kavmidir. Gazebe uğramış ve helâk edilmiştir. Kur'ân'ın VII, IX, XI, XIV, XVII, XXII, XXV, XXVI, XXVII, XXIX, XXXVIII, XL, XLI, L, LI, LIII, LIV, LXIX, LXXXV, LXXXIX ve XCI. sûrelerinin çeşitli âyetlerinde geçer.

Kavm-i Nûh (53. b) : Nûh Peygamber'in kavmidir. Kur'ân'ın III, IV, VI, VII, IX, X, XI, XIV, XVII, XIX, XXII, XXIII, XXV, XXVI, XXIX, XXXIII, XXXVII, XXXVIII, XL, XLII, L, LI, LIII, LIV, LVII ve LXVI. sûrelerinde adı anılır ve kavminin Tûfân ile, yâni gökten yağan ve yerden kaynayan suların yeryüzünü kaplamasıyla gark edildiği, yalnız kendisiyle, yaptığı gemiye girenlerin kurtulduğu, bu âyetlerin bâzısında anlatılır. LXXI. sûrenin adı, Nûh sûresidir.

Lûî (53. b) : Kur'ân'ın VI, VII, XI, XV, XXI, XXII, XXVII, XXIX, XXXVII, XXXVIII, L, LIV ve LXVI. sûrelerinde adı geçen ve bu sûrelerin bir kısmında kavminin gazebe uğradığı anlatılan bir peygamber. Bu peygamberin ümmeti, homoseksüel zevka düşkün imişler.

Nefs-i Emmâre (54. a) : Kur'ân'ın XII. sûresinin 53. âyetinde geçer. Fazlasiyle kötülüğü buyuran nefs demektir. Esmâ ile sülûk eden sûfilere göre nefsin, yâni insanın mânevî varlığının yedi tavrı, yâni mertebe ve makaamı vardır. İlk mertebe, Nefs-i Emmâre mertebesidir. Bu mertebeden geçen, Levvâme mertebesine varır. Bu mertebede bulunan insan, kötülük yapmakla berâber, kendisini kınar. Bu söz, LXXV. sûrenin 2. âyetinde geçer. Bu mertebeyi aşan kişiye iyilikler ilhâm edilmeğe başlanır ve nefsi, Nefs-i Mülhime adını alır. Bu söz, XCI. sûrenin 8. âyetinden alınmıştır. Bu mer-

tebeyi de aşan kişi, tam inanca ulaşır ve Mutmainne mertebesine varır. Bu makaamdan sonra sâlik, Allah'tan râzı olur, sonra Allah râzılığını kazanır; yâni Râziyye ve Marziyye makaamlarına ulaşmış olur. Bu son üç mertebe, LXXXIX. sûrenin 27. âyetinden alınmıştır. Bunlardan sonra tertemiz mânevî nefis makaamı olan Nefs-i Zekiyye makaamına ulaşır ki, bu mertebeye «Sâfiyye» de denir. XCI. sûrenin 9. âyetinden alınmıştır.

Yevme yefirrül mer'i... (55. a) : «O gün insan kardeşinden, anasından, babasından ve eşinden kaçır...» (LXXX, 34.) Kıyâmet günü anlatılmaktadır.

Ramîm (55. b) : «Yaratılışını unuttu da bizim için örnek getirerek un ufak olmuş kemikleri kim diriltir dedi.» (XXXVI, 78.)

İnnâ ileyhi râci'ün (57. a) : «Gerçekten de biz, dönüp ona varanlarız.» (II, 156.)

İnnehû şahsun ucâb (57. a) : «Gerçekten de bu çok şaşılacak bir şey.» âyetinden alınmıştır. (XXXVIII, 5.)

İnnellezîne yubâyiüneke ... (59. a) : «Gerçekten de sana bey'at edenler...» (XLVIII, 10.)

Lakad radiyallâhu... (59. a) : «Andolsun ki, Allah râzı oldu...» (XLVIII, 18.)

Fezkürünî ezkürüküm... (60. b) : «Beni anın da ben de sizi anayım...» (II, 152.)

Allâhu nûrüs semâvâti vel ard... (65. a) : «Allah, göklerin ve yeryüzünün ışıdır.» anlamına gelir. XXIV. sûrenin 35. âyeti bu sözle başlar ve bu âyete «nûr âyeti» denir.

Nasrûn minallah (65. a) : «Yardım, Allah'tandır.» demektir ve LXI. sûrenin 13. âyetinde geçer.

Sûre-i Feth (65. b) : Kur'an'ın XLVIII. sûresinin adıdır.

Kul huvalâhu ahad... (67. b, 68. a) : «Söyle: O Allah birdir; hiçbir şeye ihtiyâcı yoktur, herşey ona muhtâcdır; doğmamıştır ve doğurmaz ve hiçbir şey ona eşit olamaz.» Kur'an'ın CXII. sûresidir; «İhlâs ve Tevhîd Sûresi» derler.

İleyhil masîr (68. a) : «Her şey dönüp ona varır.» anlamına gelir. V. sûrenin 18., XLII. sûrenin 15., ve LXIV. sûrenin 3. âyetleri bu sözle biter.

Ni'men nasîr (68. a) : «Ne güzel yardım edendir.» demektir. VIII. sûrenin 40. ve XXII. sûrenin 78. âyetlerinin sonudur.

MANÂKIBNÂME'DE GEÇEN HADİSLER

Utlubul ilme... (15. b) : «İlmi, Çin'de bile olsa arayın.» (Ca-lâladdîn-i Suyûtî, Cami' al-Sagıyr li Ahâdis il-Başîr al-Nazîr, Mısır - 1321, I, s. 37.)

Merkeb-i nefis (32. a) : «Nefsın, bineğindir; ona yumuşaklıkla muâmele et.» meâlindeki söz, hadîs olarak söylenegelmiştir. Bu meâlde hadîsler vardır (meselâ b. Zabîdî, al-Tacrîd us-sarih li Ahâdis il-Câmi' is-Sahîh, Mısır - 1323, Kitâb us-savm, I, s. 134).

Hak taâlâ bir kuluna feyz ide; göz kulağ olur... (33. b) : (Muhammed al-Madanî, al-İthâfât üs-Saniyya fil Ahâdis il-Kudsiyya, Haydarâbâd - 1323 H., s. 21).

Sâfirû... (49. a) : «Seyâhat edin, sıhhat bulun ve ganîmet elde edin.» (Câmi' al-Sagıyr, II, s. 25).

Hubbülwatan... (54. b) : «Vatanı sevmek, îmandandır.» Anlam bakımından hadîs olmakla beraber, lafzan mevzûdur (Aliyy al-Kaarî, Mavzûât-ı Kebîr, İst. Mat. Âmire - 1289, s. 38-39).

Yevme yekuumün nâs... (55. b) : «O gün insanlar çırpıplak haşredilirler...» (Müslim ibni Haccâc-ı Nisâbü'rî, Sahîhu

Müslim, İst. Mat. Âmire - 1334 H., VIII, s. 156).

İlim, peygamberlerden mîrâştır (55. b) : «İlim, benim mîrâsımdır ve benden önceki peygamberlerin mîrâsıdır.» (Câmi' al-Sagıyr, II, s. 58).

Eşşeyhu fî ümmetihi... (50. b) : «Ehli içinde şeyh, yâni ihtiyar, ümmeti içindeki peygambere benzer.» ve «Evi içindeki ihtiyar, kavmi içindeki peygamber gibidir.» meâlinde iki hadis vardır. Sûfiler, bu hadislerde geçen «şeyh» sözünü, «tariyat ulusu» anlamına alarak kullanırlar (Câmi' al-Sagıyr, II, s. 36).

Kaale Aliyyün... (59. b) : Zikir telkîyni ve hırka giydirmek hususlarındaki hadisler, mevzû'dur (Mavzûât-ı Kebîr, s. 62-63).

Eyyül mücâhidîne... (60. a) : «Savaşanların hangi bölümü daha üstündür...» (Zikretmek hakkında ve zikrin üstünün «Lâ ilâhe illallah» olduğu husûsunda hadisler vardır; Câmi' al-Sagıyr, I, s. 30, 41).

Al mu'minu izâ celese inde kavmin... (60. a) : «İnanan kişi, yüce Allahı anan topluluğun katında...» (Bulamadık; fakat anlamında ifrât olması bakımından mevzû' olması gerektir).

Mâ min kavmin... (60. a) : «Yüce Allahı, ancak Allah rızâsı için...» (İmâm Muhammad-i Gazâlî, İhyâu Ulumid-Dîn, Mısır - 1306, I, s. 229).

Mâ kaade kavmin... (60. b) : «Bir topluluk, Allahı anmak-sızın...» (İhyâu Ulûmid-Dîn, I, s. 229).

İnne ehles-semâi... (60. b) : «Allahı anan topluluğun evleri-ni...» (İhyâu Ulûmid-Dîn, I, s. 229-230).

Al valadu sırru abîh (62. b) : «Oğul, babanın sırrıdır.» (Mevzû' hadis. Mavzûât-ı Kebîr, s. 91). «Oğul, kalbin meyvesidir...» meâlinde hadis vardır (Câmi' al-Sagıyr, II, s. 186).

Cihâd-ı asgar - cihâd-ı ekber (63. a) : Düşmanla savaşmak, küçük savaştır; nefisle savaşmaksa cihâd-ı ekberdir, büyük savaştır (Câmi' al-Sagıyr, II, s. 72).

Levlâke... (68. b) : «Sen olmasaydın, sen olmasaydın, gökleri yaratmazdım.» «Sen olmasaydın, cenneti, cehenne-mi ve dünyâyı yaratmazdım.» hadisine uyar; anlam bakımından doğru, lâfzen mevzû'dur (Mavzûât-ı Kebîr, s. 67-68).

Levlel mürebbî... (69. a) : «Mürebbî olmasaydı, Rabbimi tanımazdım.» LV. sûrenin 1-4. âyetlerine uyarsa da, lâfzen mevzû' olması gerektir.

Men mâte... (69. a) : «Zamânının imâmını bilmeden ölen, bilgisiz olarak ölür.» (al-Hâcc Şeyh Abbâs al Kummi, Safînat al-Bihâr va Madînat el-hikâmi va l-âsâr, Nacaf - 1352, I, s. 199).

Men lâ şeyhe... (69. b) : «Kimin şeyhi yoksa, dîni de yoktur; şeyhi olmayanın şeyhi ise şeytandır.» (Mevzû' olduğu, kelimelerdeki tenâfürden de anlaşılır).

MANÂKIBNÂME'DE GEÇEN DİN, TASAVVUF VE ÖRFE ÂİD TERİMLER

avâm : Kullanılagelen anlamda anlaşılması gerekir. Sû-filere göre avâm, gerçekten haberi olmıyan kişilere verilen addır.

bakaa billah : Gerçek varlıkla, Tanrı varlığı ile var olmak.
bast : «yaymak» anlamına gelen bu arapça söz, sûfilere göre kabz'ın karşılığıdır ve gönül ferahlığı, feyze mazhar oluş anlamına kullanılır.

bey'at (biat) : Bir şeyhe tâbî' olmak ve irâdesini ona vermek. Bu esnâda yapılan törene «bey'at merâsimi» denir.

bey'at-i Rıdvan : râzılık bey'atı. Mekke'nin fethinden önce hacetmek üzere sahâbeyle Mekke'ye gitmek için yola çıkan Hazret-i Muhammed'i Mekkeliler şehre koymamışlar ve hacetmesine mâni olmuşlar, fakat Hudeybiyye denen yerde Hazret-i Muhammed'le bir sulh yapmak zorunda kalmışlardır. Onları bu zora düşüren, Hazret-i Muhammed'in, sahâbesine, ölünceyedek savaşacaklarına dâir kendisine bey'at ettirmesi olmuştur. Bu bey'ata, râzılık bey'atı anlamına «bey'at-i Rıdvan» denir. Kur'ân'ın XLVIII. sûresinin 10 ve 18. âyetlerinde bu bey'at anılır.

çavuş : askerî, mülkî ve idârî bir işe me'mûr olan, haber götüren.

çille (çile) : halvet'e bakınız.

da'vet-i şems : «Havâss» adı verilen ve riyâzat ile berâber muayyen duâlar okumak sûretiyle olağanüstü şeyler yapılabileceğini iddiâ eden bilgiye âid bir inanç. Bu inanca göre, muayyen duâlar ve riyâzatlarla güneşin ma'neviyeti, insana müsahhar olur ve insan, dilediğini yapar.

Dehrî : Dehr, «zaman» demektir. «Bizi meydana getiren, yıpratan, öldüren ve herşeyi ızhâr edip yok eden, zamandır.» diyen ve Tanrı'yı inkâr eden eski maddecilerin bir kısmına «Dehrî», mezheblerine «Dehriyye» denir.

dizdâr : kale muhafızı.

ehl-i bid'at : dinde olmıyan şeylere uyan kişiler.

ehl-i tarîyk : «Yol ehli» anlamına gelir. Her hangi bir tarîykate intisâb etmiş kişilere denir.

erbaîn : halvet'e bakınız.

eşrefî : Mısır'da basılmış olan altın sikkelere, Melik Eşref'e atfen «eşrefî, şerâfî, şerîfî» adları verilmiştir. Bil-

hassa Sultan Süleyman, Ahmed-i Sâni zamanlarında İstanbul'da «cedîd eşrefî» ve sonra da «zer-i mahbûb» adları verilmiştir. (Melik Eşref, 635 hicride Damışk'ta ölmüştür.)

evliyâ : «dostlar» anlamına gelen arapça bir sözdür. Gerçeğe erenler hakkında kullanılır. Türkçede «erenler» denir.

evrâd-ezkâr : Vird ve zikr'in çoğullarıdır. Tertiblenmiş duâların muayyen zamanlarda, bilhassa sabah namazlarından sonra okunmasına «evrâd okumak» denir. Zikr, Tanrı adlarından herhangi bir adı muayyen miktarda anmaktır. Evrâd ve ezkâr, şeyhin izniyle çekilebilir.

eyyâm-ı teşriyk : Hac ayının on birinci gününden on üçüncü gününe kadar süren günleri.

fenâ fillah : Allah'ta yok olmak, mevhum varlıktan çıkmak.

feyz : Tanrı varlığından gelen mânevî lutuflara verilen adıdır.

hac beyi : Hac töreninde bir bölge halkına reislik eden.

hakıykat : dînin iç yüzü. Sûfilerce şeriat, âlemin nizâmı için konmuştur. Bu bakımdan, bâtınilere göre hakıykat ulaşan kişinin, dînin dış yüzüyle ilgisi zâhîrîdir. Fakat bâtını olmayanlara göre hakıykat ulaşmak, zâhîrin kalkmasına sebep olamayacağından hakıykat ehli de ibâdetle mukayyedir. Hakıykat ehlince duygularımızla anlaşılan âlem, Hakk'ın zuhûrudur; bu görünen âlemin gerçek varlığı, ancak Hak varlığıdır; yâni, Hak, âlemin bâtınıdır; âlem ise Hakk'ın zuhûrudur ve âlemin ayrı bir varlığı yoktur.

halvet : «yalnızlık» anlamına gelen bu söz, sûfilerin, mürşidin emriyle yalnız olarak dar bir odaya çekilip ibâdetle uğraşmalarına ve huylarını arıtmaya çalışmalarına derler. Halvet, çok defa kırk gün olur ve bu mü-

nâsebetle «kırk gün» anlamına arapça «erbaîne girmek», yâhud farsça gene aynı anlama gelen «çile çıkarmak» da derler. Bu müddet zarfında az yemek, az uyumak, az içmek gerektir. Hattâ ilk günü kırk zeytin yeyip her gün birini eksiltmek üzere kırkinci günü bir zeytin yemek âdeti de vardır. Sâlikî erbaînden mürşid çıkarır ve o gün, onun şerefine kesilen kurbânın ciğelerinden yapılmış çorba içirilmesi âdetidir.

hilâfet : Derviş yetiştirmeye, birisini şeyh yapmaya, halife dikmeye me'zûn oluş makaamı ve pâyesi. Tarıkatlerde son makamdır ve halîfeye, halife olduğuna dâir icâzetnâme verildiği gibi «Manâkıbnâme»de görüldüğü gibi, tâc, kemer, hırka ve asâ da verilir.

ilhâd : Dinde olmıyan şeyleri dîne katmak. İlhâda uyanlara ve ilhâd yapanlara «mülhid» denir. (İlhâd ve bid'ati helâl sayan, dinden olmadığını bildiği halde dîne katan ve bu işi bir gareze uyarak yapan, kâfir olur.)

insilâh : «derinin soyulması» anlamına arapça bir sözdür. Sûfilerce insanın maddî varlığından sıyrılması yerine kullanılır. Bu hâle uğrayan kişi, âdetâ ölmüş, yâhud donmuş bir haldedir. Acı ve sızı duymaz.

işrak namâzı : Sünnîlere göre sünnet olan ve kuşluk çağında kılınan dört rekât namâz.

hutbe-i nikâh : nikâh sîgası okunmadan önce Allah'a hamd, Hz. Peygamber'e, soyuna ve sahâbesine salavât vermek sûretiyle okunan hutbeye denir.

i'tikâf : Ramazânın bilhassa son on gününde, niyetle bir câmi'e girip kendini ibâdete vermek, lüzûm hâsıl olmadıkça dışarı çıkmamak. Bâzı mezheplerde i'tikâf, her câmi'de olur ve niyetle bir dakıyca dahi câmi'de durmak, i'tikâf yerine geçer. Bâzı mezheplerde üç günden aşağı olamaz. Bâzı mezheplerde ise ancak muayyen

câmi'lerde olabilir. Halvet, çile ve erbaîn yerine de kullanılır.

ittihâd : «Birleşmek, bir olmak» anlamına gelir. Sûfilere göre, sâlikin, tarîkatî pirinin, yâhud Hazret-i Peygamber'in rûhiyle, mâneviyetiyle birleşmesi demektir.

kabz : Gönülün sıkılması. Buna «nalla tırnak arasında kalmak» da denir; arkasından mânevî bir feyzin gelmesine işârettir.

kapı halkı : bir büyük kişinin maiyyeti.

keşf : «açmak» demektir. Eşyânın gerçeklerini görüş yâhud ilerde olacak şeyleri sezis ve biliş yerine kullanılır.

kum saati : Birbirine ince bir boruyla bağlı geniş camdan meydana gelen âlet. Ölçüyle yapılır ve üstteki geniş camda bulunan kum, muayyen zaman zarfında ince borudan alttaki geniş cam zarfa dökülür ve bu suretle muayyen zaman ölçülmüş olur. Tekrar ölçmek için âlet ters çevrilir.

ma'rifet : Hakîyate eren kişinin anlayışı, Hakk'ı tanınışı, her şeyi ve her olayı yerli yerinde görüşü, her şeye ve her olaya karşı iktizâ eden muâmeleyi yapışdır. Bu makaam, kemâl makaamıdır.

Mîr : «Emîr» muhaffefidir. Hazret-i Peygamber'in soyundan gelenlerin adlarının evveline getirilir.

mürebbi : «terbiye eden, geliştiren, yetiştiren» anlamlarına gelir. Mürşide dendiği gibi, mürşide vekâlet eden kişiye de denir. Bu son anlamda türkçe olarak «dikme» dendiği de vardır.

mürşid-i kâmil : Olgun mürşid. Her mürşidin olgun olamayacağı ve bu yüzden ancak kâmil mürşide uyulması gerektiği söylenegelmiştir.

ölmeden ölmek : Sûfilere göre hadîs olduğuna inanılan «hesâbınız görülmeden hesâbınızı görün, ölmeden önce

ölün» meâlinde bir söz vardır. Meâl itibâriyle hadîs olmakla berâber mevzû' olduğu bildirilen bu söze göre ölmeden önce ölmek, «mevhûm varlıktan kurtulmak, kendisi için yaşamamak, gerçek varlıkla varolmak» anlamlarına gelir.

pîş-kadem : «önder» anlamına gelen bu farsça terkîb, esmâ ile sülûk eden tarîkat erbâbınca şeyhlik makaamına yaklaşmış olan ve sâlikleri, bilhassa zikr esnâsında idâre eden kişilere verilen addır.

Recebîler : Receb ayı girince kendilerinden geçen ve Receb ayı çıktıktan sonra kendilerine gelen erenler bölüğüne «Recebiyyûn — Recebîler» denir.

seccâde : Sûfilere göre, seccâde ve post, irşâd makaamıdır. Seccâdeye oturmak, hilâfet pâyesine erişmek ve mürşidin makaamına geçmek demektir.

semâ' : güzel seslilerin okudukları neşîdeleri ve bu neşîdelerle uyularak çalınan çalgıyı dinlemek ve bu esnâda vecde gelip kalkarak harekette bulunmak ve dönmek.

sûfî : tasavvuf ehli. Varlık birliğine inanan ve bir tarîkate girmiş olan kişi. Tasavvuf kelimesinin kökünün, «sof» yâni yünden, yâhud «suffa» kelimesinden, «saff»-dan, «safâ» dan geldiği söylenmiştir. Bu yakıştırmalara göre tasavvuf ehlinin yünden aba giymeleri, Peygamber'in sofasında oturan suffa ashâbına iktidâ etmiş olmaları, mânevî bakımdan birinci safta bulunmaları yâhud gönülleri musaffâ, yâni arı duru olması bakımından mesleklerine «tasavvuf», kendilerine «sûfî» dendiği rivâyet edilmişse de, doğrusu bu sözün eski Yunanca «hikmet» anlamına gelen «sofos» dan geldiğidir.

sûsmâr : Halk inancına göre, yılanlara zehir veren ve «yeşilbaş» denen kertenkele.

şahne : vâlî, zabtiye me'mûru, zabtiye me'mûrlarının başı.
şattâr : «şakrak» anlamına gelir. Hayrını gizliyen, şerrini izhar eden ve bu sûretle halkın kınamasından korkmayan, gerçeği, çeşitli anlamlara gelen sözlerle açığa vuran melâmet erbâbına verilen addır.

şedde-i alem : «Bayrağın düğümü, bağı ve bele bağlanan kemer ve kuşak» anlamlarına gelir. Tarîkat ehlinin çoğunda bele yünden bir kuşak veyâ kemer bağlanır. Toplu bir halde gezen tasavvuf ehlinde alemler, yâni bayraklar da vardır.

şerîat : «Kaynağın su içilecek yeri» anlamındadır. Tarîkatçılara göre dînin inanç, ibâdet ve muâmelât kısımlarının tümüne denir ki, onlarca bütün bunlar dînin dış yüzüdür. (Tarîkat, hakîkat ve ma'rifet maddelerine de bakınız.)

tarîkat : «Yol» anlamına gelir. Dînin dış yüzünden iç yüzüne, yâni şerîattten hakîkate giden mânevî yoldur. Bu yolun, yol ehline göre îcabları vardır. İbâdet, zikir, vird, mürşide teslim oluş vesâire gibi.

telkîyn-i zikr : Zikir telkîyni. Tarîkate giren kişiye zikir usûlünü öğretmek.

teslîm : Sâlikin mürşidine her hususta irâdesini vermesine denir. Sûfiler, bunu «Sâlik, mürşidine karşı, ölü yıkanın elleri arasındaki ölü gibi olmalıdır» söziyle anlatırlar.

vücûd : «Varlık» anlamına gelen arapça bir kelimedir. Sûfilere göre vücûd, yalnız Tanrı'ya âiddir, kâinâtın varlığı, Tanrı'nın bilgisinde, bilgi sûretleri hâlinde taayyün eden şeylerin görünüşüdür ve bu yüzden hiçbir şeyin Tanrı'dan ayrı varlığı yoktur.

zâhîr - bâtın : «Dış görünüş ve iç yüz» anlamlarına gelir. (Şerîat - hakîkat maddelerine bakınız.)

MANÂKIBNÂME'DE GEÇEN
ATASÖZLERİ VE ÖRF MECAZLARI

Ba'de harâbü'l-Basra : «Basra yıkıldıktan sonra» anlamına gelir; bugün: «İş, işten geçtikten sonra» diye kullanılır.

Çoban-çolak türküsünü yırlar : Türkü yakmak.

Eğri bastıkça kişiye kara basar : Kazma kuyuyu, düşersin içine. Kazma kuyuyu komşun için, derin kaz kendin için.

Eylük it, bırak suya : İyilik et de denize at; balık bilmezse Hâlık bilir.

Harmanını yele vermek : Kökünü kazımak, ocağına incir dikmek.

İt dişi - hınzır derisi : İt dişi - domuz derisi.

İzâ câel kazâ daakal fazâ : Kazâ gelince fazâ daralır. (Arap atasözü)

İzâ câel kazâ amyel basar : Kazâ gelince göz kör olur. (Arap atasözü)

Koyun sürüsü : Düşünmiyen, körü körüne başlarında bulunana uyan halka denir.

Sözleri kapu kıcırdısı, sinek vızıldısı : Vız gelir, tırıs gider.

Üşde tâcun, üşde iyvallah : İşte tacın, eyvallahı içinde.

Yalın ayak, başı kaba : Bugün: «Yalın ayak, başı kabak» diyoruz.

MANÂKIBNÂME'DE GEÇEN TÜRKÇE VE
TÜRKÇELEŞMİŞ KELİMELER SÖZLÜĞÜ

A

acısü : deniz.

ahî (ahi, ahı) : Fütüvvet ehlinin şeyhi (kardeşi).

akın : hücum.

akmak : hücum etmek, yürümek.

alacuk : giriş yeri, kabûl yeri, selâmlık ve harem bölme-leri ve yatak yerleri ve mutfakı bulunan, dışı kıldan, içi atlastan yapılmış, halı döşeli Türkmen ve Yörük çadırı.

alma : elma.

anmak : zikretmek, yâd etmek.

ansuzın : ansızın, birden bire.

aparmak : almak, götürmek.

ara : esnâ, sıra.

armağan : hediye.

aru, arı : temiz.

assı : fayda, kâr.

aş : yemek.

ata : baba.

atlanmak : ata binmek.

avraî : kadın, zevce.

ayruk : artık, başka.

azuk : azık.

B

ban : bir ilin, bir boyun reisi, tekfur, bey.
basılmak : hücûma uğramak.
başı kaba : başı açık.
bay : zengin.
becid (arapça «bi ciddin»den) : gayretle, çalışarak, ciddi olarak, zarûrî.
big : bey.
bil : bel, geçit.
bile : berâber.
bilü : bili, ilim.
biti : mektub.
börk : başa giyilen ve üzerine sarık sarılan nesne.
buyruk : emir.

C

cebe : zırh.

Ç

Çalab : kudret ıssı, Tanrı.
çestelemek (farsça «cüst»ten) : aramak.
çevre : dolay, etrâf.
çevre - yanı : etrâfı, çepe-çevre.
çomağ : çomak, dayak.

D

dahı : dahi, daha.
dakmak : takmak.

denlü : denli, kadar.
dımak : damak.
dınmak : tınmak, söylemek.
dikmek : birisini yerine tâyîn etmek.
dilek etmek : istemek.
dirilmek : derilmek, toplanmak, yaşayış, geçim.
dişi : kadın.
dökmek : bezletmek, ihsanda bulunmak, varını yoğunu vermek.
döndermek : döndürmek.
duymak : tutmak.
dudsak : tutsak, esir.
durışmak : çalışmak, çabalamak, bir şey elde etmeye uğraşmak.
durmak : ayağa kalkmak, eğlenmek.
düğün : düğüm.
dülbend : tülbent.
düş : rü'yâ.
düzme : yalancı, uydurma.
düzmek : tertîb etmek, tanzîm etmek.

E

eğın : sırt.
el sunmak : el atmak, tasarruf.
el yumak : vazgeçmek, bırakmak, boşlamak.
elçi : haber götüren.
esrük : esrik, sarhoş, kendinden geçmiş.
eşmek : yürümek, yol almak, at koşturmak.
eyle : öyle.
ezgü : baskı, tazyık, tezlîl.

F

fak : tuzak.

G

geçmek : görünmek.
geyirmek : giydirmek.
geymek : giymek.
gin (gen) : geniş.
girü : dahi, sonra, tekrar, gene.
göçmel : göçebe.
gönderigitmek : boyuna göndermek.
göregelmek : görmeğe gelmek.
göymek : içten yanmak, olmak.
güni irmek : eceli gelmek.
güyegü : güvey.

H

hâce (farsçadan) : zengin, tâcir (hoca anlamına da gelir).

I

ırmak : ayırmak, yerinden gidermek.
ıs : sâhib.
ısmarlamak : vasiyyet, tenbîh, sipâriş etmek.

İ

il eri : bir ilin halkı.
ilerü : ileri, evvelce.

imdi : şimdi.

irgürmek, irgörmek : ulaştırmak.

irmek : ermek, ulaşmak.

irte : sabah.

irte namazı : sabah namâzı.

ivmek : acele etmek.

K

kaçgun : kaçak, firârî, kaçan köle.

kakımak : kızmak, öfkelenmek.

kamu : tüm, bütün, hep.

kanda : nerede.

kanı : hani, nerede.

karanu : karanlık.

kat : yan, nezd, huzûr.

katı : şiddetli, çok, pek.

kayu : kaygu, endişe, tasa.

kek : dilek, irâde.

keksüzin : istemeyerek.

kendözi : kendisi, içi, özü.

key : çok, pek.

kez : kere, def'a.

kışlamak : kışı geçirmek.

kiçi : küçük.

kirpüğine asmamak (salmamak) : kulağına girmemek, es-lememek, önem vermemek.

koçmak, koçuşmak : kucaklamak, kucaklaşmak.

konmak : bir yere inmek, konaklamak.

konuk : müsâfir, mihman.

kopmak : olmak, zuhûr etmek, haşrolmak.

koşmak : maiyyete vermek, bir işe atamak.

kayuk : kayık.

kulak urmak : dinlemek, kulak vermek, kulak asmak.

kuru : yer, (gene bu anlamda) kara.

kuşluk : kuşluk vakti, gün doğduktan biraz sonraki vakit.

küt : kötürüm.

M

merse (arapça «mersâ» dan) : liman.

Mîr-i hac : hac töreninde bir bölge halkını yöneten.

muştuluk : müjde vermek, şükrâne.

N

na'li (nalı) ters urmak : iz yitirmek için ata ters nal çakmak.

niçe : nasıl.

niçesi : benzeri, gibi.

nife : nasıl.

nitesi : nasıl.

nitmek : ne etmek.

O

oğlan : erkek çocuk.

oluk saat : derhal, hemen, o anda.

oma, uma : nesil, soy-sop.

otağ : otag, çadır.

oturak olmak : mihmân olmak, eğlenmek.

Ö

ökçe basmak : birden gelmek, ecel.

ömrünün gününü kesmek : öldürmek, yok etmek.

öz : iç, kendi, tabîat.

P

pek : şiddetli, berk.

pusı : pusu.

R

Rûmî : Anadolu ve Rumeli halkı, Osmanoğulları ülkesindeki halk.

S

san : sanki, gûyâ.

seğirdim : hücum, ılgar.

seğirdim itmek : hücum etmek, koşmak, yürüyüp saldırmak.

seğirdim kılmak : koşmak.

sımak : kırmak.

sin : mezâr.

sogat : armağan.

son : nihâyet.

son-uç : netîce, nihâyet.

söyünmek : ışığın kendi kendine sönmesi.

subaşı : zabtiye me'mûru.

T

tağlamak : dağlamak.

tan : sabâh.

tapmak : bulmak, kulluk etmek.

tapu : kulluk, huzûr, kat.

tapu itmek, tapu kılmak : ağırlamak, tâzîm etmek, kullukda bulunmak.

tartmak : çekmek, sıyırmak, kılıcı kınından çıkarmak.
taş : dış, hâric.
taşra : dışarı.
tekür : tekfur (ermeniceden geldiği söylenir).
toğmak : doğmak, tulû' etmek.
tolinmak : dolunmak, batmak, gurûb etmek.
torlak : kayıtsız, saçını, kaşlarını, sakal ve bıyıklarını tıraş etmiş kişi, lâubâlî, Kalenderî.
toylamak : ziyâfet çekmek, doyurmak.
turmak : ayağa kalmak, bir yerde oturmak, eğlenmek.

U

ulak : posta me'mûru, eşek.
urıdurmak : ayağa kalkmak.
uş : işte.
uyhu : uyku.

Ü

ün : ses, şöhret.
üşde : işte.

V

varlık : mal-mülk, geçim.

Y

yağı : düşman.
yâhu : yâhud.
yapmak : kapamak, kapatmak.
yapılmak : tanzîm edilmek, kapanmak.

yarak : silâh, gerekli şey, hazırlık, azık, yolluk.
yasavul : zabtiye eri, yol açan me'mûr.
yasılmak : işten kalmak, işi bitmek.
yavı kılmak : yitirmek, kaybetmek.
yavlak : çok, azimli.
yazı : ova, sahra, kır.
yırlamak : ırlamak, türkü söylemek.
yiğ : yeğ, daha iyi.
yitmek, yetmek : erişmek, ulaşmak.
yol eri : yolcu, mânevî yola düzülen, sâlik.
yöğrimek : yürümek, koşmak.
yöğrüşmek : berâber koşmak, yürümek.
yöre : etrâf, dolay.
yumak : yıkamak, temizlemek.

Düzeltme

S. 10 da, sondan bir önceki mısra, şu olacaktır :

«Abdümü'min ile hem Abdülazîz»

اول زمانك بعض شيخه عالمي
عالم اولان شاهنه ايرى حسد
شيخه برينلر نجه بولاسون حساد
بوملار اولسه عزت عالمه
هر يري بولسه اولدي قوت
اندلر هر يري اكا شيطنت
بوملر دركه تحقيق اولسان
اكا شيف اولدي ايسر سول
بر عجز اولدي كئي ولي
شيخ ايجون بحث مقرر اندلر
شيخ سلطان كورچك جوي
ديدي شيخه عجب بكرن صروا
ندفابر شدي بوم صفت سكا
يا خود جانكده جوق سوز
شيخ حضرتي باد شاهه جواب ويند وكن ياندي
اويندي شاهه روجه درميان
شمسه لاريدر صفت وقت زوي
داخه ولي يوز ايلن قسرا
وير سوز صفت اكا اولد هر مار
كون كورچك

bulunduğu yapıtlar (51. b - 52. a)

كون كورچك مار كئي قوتلور
ديدي شاه ندرت اولالام خلا
ديدي حقد نيه ايلم بنگول
ديدم اذكله بن حجه وارسام
باله هاقلدم طلب يوز ورملا
حجه وار سيدم قالوردم ميل حقيق
ياكاش غله وار سيد سواك
اجنه اديله بوكا ايردي حال
يا خود لايقيدن ياكاش قكيدم
دوشدي بولم ملكتي اسفديار
يكن اجوب كيدن يولكري
كور لرينه كور يوفن كلر لير
قوديلر ساحلدا سر كر دان جوان
كلري خوش كوردي بر قاج كون
اندلر اكن بونكا اولدي نظر
هيج دقيقه قويموب شيخ كرين
شيخه مفتيد مول كا حيدر اكميه حجه كير دكلر ين يان ايلر
اين شيه اولدي قوجم اولد لير
ملا حيدر خايل اولدي ايله سر
عصر اير شيه كون دخي صفر نلنر
ديدي شيخ بون حقر شاه ايد خلا
ديدي شاهه ايلر حقد نكل
حجه وار بون ولام اهل حرم
بر جوبك شافقد اير كور مراد
ديان وار عجز يله منع طوق
سوزله كير واور يسه خايلد اكل
جوز اولان بون كوردر ايتقال
شاه روق ملكنه باصم قدم
كشيه كيروب قلم خان اختيار
ساحل بغداد اولام لاسي
ايشون بون سده جوق قندوس
ايلري بولوب الوب كوردي هان
كور بون داخه سوز ايردي سري
فيه الملك جاء القضاء عني البصر
وندي خايلد ايلر ايلر حزين
شيخه مفتيد مول كا حيدر اكميه حجه كير دكلر ين يان ايلر
اين شيه اولدي قوجم اولد لير
ملا حيدر خايل اولدي ايله سر

Manâkıbnâme'de Bedreddin'in savunmasının

دیدی نوله حوجا ولسونلر سینه
اوله اران دخی بر قوت حضرت
شیخی حومه قادی اوله محمدنم ایچون
ادینه دیکلر دی انک سلطان فتح
جوق غیز ایدر دی شیخه روزن
اوقیونن بار دی بر اکی اوچ میل عام
اول دی خلیفه انا سیر بر بینه
شیخه کتاب تکلیف اتمک ایزن الدن غیز یکنده
شیخ دخی ایزن الدن خضر اتمکله
دیالری شهیدن فتوح جمع ایدک
هر کتاب حربه سنه و شاهک
دیالری قالیف ایدک کدی کتاب
ایستدی سلطانندن اولدم ای اخی
ایستدی و شیخه فضولن الدن هر
دالیدی دیر خجینه غواض و اسر
دیزین حبیل متینه هر برین

بر وایت اولنورکه حضرت شیخ بدین تصنیف کتاب اتمکله ایزن الدن و کده
یکری کرمی

یکری ننه یاشینده ایدی و سید شریف فیرق یاشینده متجاوز ایدی
نقل اولنورکه خوقعالی حضرت ایلله عقل سلیم و تلخیص مستقیم
و سلامت مندر و بریش ایدی که کسیند مباحثه الزام اتمک
واقع و لایمشدن دیر و دخی تکلیف ایلرک کتابلری یکنده
اوله حضوره غفور الجواهر نام شرح بر مشدر اوله لطایف الاشارات
و جامع الفضولین
عیدلر مقوله مشهور و معروفی تالیف ایشدر و بر دخی کتادی طریقه
احوالینه سولشدر و وضو دخی مترجم یازمشدر ایستکله جراع الفتوح دیزلر
حضرت شیخ تالیف ایدک کدی کتابلری سکر یاز و دیرلر و لکن
بر برینجی دکر ایزن الدن سوز مطول اولنور دی مدح جامع الفضولین
و بر دی جامع الفضولین که نام
بر فضولین دیر فتاوی ایچره بیل
هجو دیر یا ایچری بر دیر صدف
ایندی تالیف ای مین
کادی قمر ناچر محمدن اوله زمان
حولیه احمد دیرلر ایدی ادینه
صور دی بولدی حضرت شیخی هین
ایندی شیخه موسی دکن بیلنیک سلام
خواج ایدی که صورته اوله

مَدَامَنَاقِبِ شَيْخِ بَدَلِ الدِّينِ بْنِ قَامِي

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ
 أَجْمَعِينَ وَبَعْدُ أَيُّهَا الْإِحْوَانُ حَفِظَنَا اللَّهُ وَإِنَّا كَرَمٌ نَسْكَاتُ الدُّعَا
 وَجَمْعُ الْأَفَاتِ وَالْعَاهَاتِ الْيَوْمَ لِلشَّيْرِ وَالْأَجْسَادِ أَيْ دُونِهَا
 بِرُصْفَا وَي مَوْجِدَارٍ يَزُورُ فَا سَدَّ كَلَامُ اللَّهِ فِي الدَّارِ تَبْجُحُ مَسِيد
 الْفَتْلِينَ سَيِّمَا يَأْبَى بَكْرٍ وَغَمْرُهُ وَعُثْمَانُ وَعَلَيْهِ الَّذِينَ هُمْ خُلَفَاؤُا لِمَنْ
 غُفِرَ لَهُمْ فَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ رَضَوَا اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِمُ أَجْمَعِينَ
 بَلَوْنِ كَيْفَ أَرْبَابَ طَهْرِ بَقِيَتْ نَسَكَدُ وَطَرِيقِينَ وَسَيَسْلُسِلُ بَدَنُ كَلَنْ
 مَسَاجِدَ كِبَارِكَ أَوْصَا فِي جَمِيلَةٍ سَيِّدِي دُخْرًا يَدُ كَهْمُ شَكْرُ دُخْرِ دُخْرِ قَطْبُ
 السَّالِكِينَ وَرَبِّهِ الْعَالَمِينَ وَالْعَامِلِينَ فَخَضَرَتْ مَوْلَانَا شَاخِ
 بَدَنُ الدِّينِ نَكُ أَوْصَا فِي جَمِيلَةٍ سَيِّدِي دُخْرًا يَدُ كَهْمُ شَكْرُ دُخْرِ دُخْرِ قَطْبُ
 دَاخِي أَحْوَالِي عَلَى سَبِيلِ الْأَجْمَالِ بِطَرِيقِ الْحَسْبِ وَالنَّسْبِ دُخْرِي
 لَا زَمْرَ مَكَدِينَ أَشْبَاهُ كَنَابِي أَيْدِيكَ تَطْلُمُ نَافَا مَكِيدَةٍ شَيْخُكَ سَيِّدُكَ
 بُوَيْرُ نَظْمِيكَ بَيَانِ أَوْلَمْنَهُ كَرْدَرَارِ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى بِوَدِّ

اول اول

أَوَّلِي نَظْمُهُ حَقْدَنُ أَوْلَاهُ
 بُولُهُ بَاعُو فِي الْحَبْرِ مُنْتَهَا
 بَاطِنِ أَوْلَاهُ لَحْظُهُ وَبَرِّ جَانَهُ قَوْتِ
 انْدَرَأَشْ بِأَهْوَاؤِهِ وَحَتَّهُ دَلِ
 عَمْرُكَ بَاغِيْنَهُ يَوْمَدَنْ عَمْرُ
 شَيْخُشْ سَعْدُ أَوْلَامِينَ زَيْنُ تَامِ
 يَقْبَلِي أَيْمُونُ شَيْخُكَ أَوْلَاهُ حَسَنُ
 سَاكُهُ دُكُونُكَ حَبَابُ بَدَنُكَ صَحْرُ
 قَدْرِي بِلَقْلَقِهِ ضَايِعُ هَرَفُشْ
 ذِكْرُ أَوْلَاهُ أَوْلِيَا سَيِّدِي بَنِي حِي
 أَوْلَاهُ سَيِّدِي سَيِّدِي سَيِّدِي لَمَكَانِ
 حَقُّ أَيْدِي خَلْقِ أَيْجَمُ سَيِّدِي خَرِ نَاسِ
 أَوْلَاهُ بَابِ عَزَّتِ أَوْلَاهُ وَصُولِ
 أَوْلَاهُ أَوْلَاهُ كَوْنُكَ أَوْلَاهُ شَوْشِ
 يَا دَا أَوْلَاهُ خَيْرُكَ يَدُ الْأَنَامِ
 سَجْدُ دُنْيَا أَيْجَمُ هَا أَوْلَاهُ أَسِيرِ
 دُخِي هَمَّ شَرْحِي طُتُوبُ أَوْلَاهُ يَهْلُوانِ
 نَا أَوْلَامِينَ أَوْلَاهُ دَنْ سَنِ دُخِي
 أَوْلَاهُ كَوْنُكَ يَدُ أَوْلَاهُ سَنِ